YAKINLIKLAR

Lucy Caldwell

Çeviren: Tülin Er

ŞİREN

Kadın kahramanlar, kahraman kadınlar.

Çağdaş İrlanda yazınının en ilgi çekici kalemlerinden Lucy Caldwell, *Yakınlıklar*'da yer alan öykülerde hayatın içinden alelade anları ele alıyor ve kahramanlarını kuşatan dünyayı içeriden resmediyor. Yerini, yurdunu veya rolünü arayan, hamilelikle ya da çocuklarıyla sınanan veya yaşamını sorgulayan, farklı yaşamların olasılıklarıyla avunan kadınlar, Belfast doğumlu Caldwell'in ustalıklı anlatımıyla sayfalarda canlanıyor, arzu ve arayışlarıyla ete kemiğe bürünüyor. Monica Lewinsky'den Caroline Norton ve Sinéad O'Connor'a, herkesçe bilinse de saklanan sırlardan sır olmaya mahkûm yaşanmışlıklara, yalnızlıktan sonsuzluğa uzanan *Yakınlıklar*, kadın deneyimlerini merkeze alan, yalınlığıyla çarpıcı, özgünlüğüyle dikkat çeken bir koleksiyon.

"Sana bu kelimeleri ve bütün kelimeleri veriyorum."

ISBN-13: 978-605-72401-0-9

ZAMANIN RUHU

Lucy Caldwell

1981'de Belfast'ta doğdu. Cambridge Üniversitesi Edebiyat Bölümü'nden birincilikle mezun oldu. Londra Üniversitesi Goldsmiths College'da yaratıcı yazarlık, Royal Court Genç Yazarlar Programı'nda oyun yazarlığı eğitimi aldı.

Öğrenciliğinde yazdığı romanı *Where They Were Missed* (Faber, 2005) ile Dylan Thomas ödülü kısa listesine alınması ve 2007'de yayımladığı oyunu *Leaves* (Faber) ile George Devine, Susan Smith Blackburn ve BBC Stewart Parker Ödülü'ne layık görülmesiyle dikkat çekti. National Theatre'ın kadrolu yazarlığını yaptı. Öyküleri ve radyo oyunları BBC Radyo için seslendirildi.

Beş romanı, iki öykü derlemesi, çeşitli radyo ve sahne oyunlarıyla Rooney İrlanda Edebiyatı Ödülü, Dylan Thomas Ödülü, Imison Ödülü, Susan Smith Blackburn oyun yazarlığı ödülü gibi pek çok prestijli ödüle layık görülen yazar 2012'de ulusal edebiyata katkıları dolayısıyla Kuzey İrlanda Sanat Konseyi'nin Önemli Sanatçı Ödülü'nü aldı.

Lucy Caldwell, toplumsal sorunlara duyarlılığı, karmaşık meseleleri deneyimlerin çeşitliliği üzerinden geniş bir perspektifle ele alabilmesi, özgün dili ve kurgu yaklaşımıyla farklı edebi formlarda verdiği ustalıklı eserler nedeniyle çağdaş İrlanda edebiyatının en önemli seslerinden biri kabul edilmektedir.

Yakınlıklar'da farklı yaşlarda kadınların deneyimleri üzerinden kadınlık, doğum kontrol hakkı, kürtaj yasakları, aile gibi günümüzün en hassas meselelerini ele aldığı öykülerinin çarpıcı anlatımı ve ustalıklı kurgusuyla övgü toplamış ve bu kitapta da yer alan "Bütün İnsanlar Ahlaksız ve Kötüymüş" öyküsüyle 2021 BBC Ulusal Öykü Ödülü'ne layık görülmüştür.

2018'de Kraliyet Edebiyat Derneği üyeliği kazanmıştır. Faber Akademisi'nde öykü yazarlığı dersi vermektedir.

Tülin Er

2000-2003 yılları arasında *Varlık* dergisinde editör asistanlığı, 2003-2009 yılları arasında Everest Yayınları'nda editörlük yaptı. 2009'dan bu yana çeviri, editörlük çalışmalarını serbest sürdürüyor. Çevirilerinden bazıları: *İnsanın Esareti* (W. Somerset Maugham), *Juliet Çıplak* (Nick Hornby), *Dünyanın Sonundayız, Ateşten Çıkan Kız* (Lidia Yuknavitch), *Havaalanında Bir Hafta* (Alain de Botton), *Zeplin* (Karin Tidbeck), *Üç Başlı Kerberos* (Gertrude Barrows Bennett), *Dilek Ağacı* (Katherine Applegate), *Anormal* (Marek Sindelka).

Intimacies

© 2021, Lucy Caldwell

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Anatolialit Ajans aracılığıyla Siren Yayınları'na aittir. Yayıncının izni olmaksızın hiçbir kısmı, hiçbir surette ve hiçbir ortamda paylaşılamaz.

© Siren Yayınları, 2023

Bu kitabın çevirisi Literature Ireland tarafından desteklenmiştir.

LITERATURE IRELAND
Promoting and Translating Irish Writing

Siren Yayınları - Öykü
Sertifika No: 52392
ISBN: 978-605-72601-0-9

Birinci Baskı: Mart 2023

Yayın Yönetmeni: Sanem Sirer
Yayın Koordinatörü: Erol Aydın
Çeviren: Tülin Er
Editör: Müge Çavdar
Son Okuma: Müge Karahan
Kapak Tasarım: Nazlım Dumlu
İç Tasarım: ademsenel.com

Baskı: Ayhan Matbaası
Mahmutbey Mah. 2622. Sok. No: 6/31
Bağcılar-İstanbul Sertifika No:44871

Siren Yayıncılık Müşavirlik
Mümessillik İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.
Asmalı Mescit Mah. Ensiz Sokak No. 9/312
Beyoğlu-İstanbul
t *(212) 243 45 65* **f** *(212) 251 05 32*
www.sirenyayinlari.com
info@sirenyayinlari.com

YAKINLIKLAR

LUCY CALDWELL

Çeviren: Tülin Er

SİREN
YAYINLARI

Orla Rose'a
ve gideceğimiz, gideceğin bütün o yerlere

Ve
hep kucakla her şeyi, insanları yeryüzünü
göğü yıldızları, benim yaptığım gibi, özgürce
ve gereğince mesafeyle.

Frank O'Hara, *"A True Account of*
Talking to the Sun at Fire Island"

İşte Öyle

İşte öyle.

Salı ya da çarşamba, hafta sonuna pek benzemeyen o biçimsiz hafta ortası günlerden biri ama pazartesi değil en azından. Kasım. Gri yağmur, o kadar dik iniyor ki doğru düzgün yağmıyor diye ne kendini ne de başkasını kandırabilirsin artık; sığ süs havuzundaki üzgün ağızlı, bezgin görünümlü Japon balığıyla birkaç dakika daha oyalanmak imkânsız. Bu havuz büyük şirketlere hizmet veren bir hukuk firmasının karşısında; firmanın Dickens romanlarından fırlama bir ismi var ve Avrupa'nın ortaçağdan kalmış en büyük kemik saklama mahzeninin üstüne inşa edildiğine dair sürekli söylentiler dolaşıyor. Zemin şeffaf pleksiglas, altındaki eski Roma duvarlarına ve dökme bronz heykellere başınız döne döne bakarak ister yürüyebilir ister emekleyebilirsiniz. Alttaki katmanlar; kemikler. Bir o balık, bir de bu zemin, genelde yarım saat vakit öldürmeye yeter; bazen bir de otobüs olur, kukla tiyatrosuna dönüştürülmüş külüstür, kırmızı, çift katlı bir şey, ama bugün yok.

Ne yapsan bilemiyorsun.

Çocuk sızlanıyor, bebek sızlanıyor. Birinden birinin patlaması an meselesi artık. Yağmurluğun kapüşonunu kaldırıp bebeğin yumuşak ıslak yanağını okşamak için uzanıyorsun, o da başını çevirip durduk yere senin parmaklarını emmeye çabalıyor. Evden çıkmadan doyurmuştun onu, daha bir saat olmadı.

Aç olamaz. Bedeninde yeni bir büyüme atağı baş göstermiyorsa tabii - sahi kaç aylık oldu?

Zavallı ikinci çocuk. Abisinin yaşını gün gün, hafta hafta, ay ay hiç sektirmeden saymıştın, ta ki aylar daha kolay gelen yıllara dönüşene dek. Ama bebeğin kaç haftalık olduğunu şimdiden şaşırdın. On iki haftalık galiba, yoksa on üç mü? İlk çocukta yorgunluktan yerlerde sürünmüş, zaman zaman inanamayarak gülmüş, zalim şakalar yapmıştın. Bu sefer ona bile gücün yok.

"Açsın," diyorsun. "Zavallı küçüğüm, açsın sen."

"Ben de," diyor büyük çocuğun sinirli sinirli. "Ben de açım. Yaramaz annecik," diye ekliyor çünkü evden çıkmadan önce atıştırmalık kutusunu doldurmayı unuttun. Kapağını açtığında içinde sadece ezilip kararmış, reddedilip hakarete uğramış çilekeş bir muz ile şu an hukuk firmasının havuzunda çözünen pirinç kekinin kırıntılarını buluyorsun.

Yani, artık bir maaş ile üç kuruşluk doğum parasına bakan dört kişilik bir aile olsanız da çaresiz üstü kapalı pazar alanındaki Frankie'nin Yeri'ne gireceksiniz; burası küçük oğlanlara ve bebeklere, bir arada olduklarında bile az buçuk tolerans gösterme ihtimali olan civardaki tek tük yerden biri; en azından öğle yemeği telaşı başlayana dek, çünkü normal insanlar saat 11:17'de öğle yemeği yemiyorlar.

Frankie'nin Yeri'ne girilir, kasada sipariş verilir, o günün yenip yenmeyeceği meçhul yemek piyangosu çekilir, bir masa seçilir, inatçı bir mama iskemlesi yığınıyla güreşilir, mama iskemlesi bir türlü çıkmaz yerinden, menü, pastel boyalar, emzirme atleti katmanları, emzirme sutyeninin inatçı klipsleri ve uluya uluya ağlayan bebek nihayet sabitlenir. Yemek sol elle küçük küçük dilimlenir, lokma uçağın içeri girmesi için diller dökülür, bebek aniden memeden kopup ağlar, gazı çıkarılır, öbür memeye alınır,

kırık pasteller, bir lokma daha, affedersin-kargo-uçağı-demek-istedim, hangara girer. Bebek, arabasına yerleştirilir, sakinleştirilir, tatlı sözlerle kayışlar omuzlarının üstünden geçirilir (neden doğru dürüst beşiği olan bir bebek arabası almadık sanki) ve tokaları sıkı sıkı takılır. Artık çayını içebilirsin nihayet, hâlâ sıcak çünkü buhar zıkkımıyla yapıyorlar...

"Çiş geldi," diyor çocuğun.

Çaresizce ona dönüyorsun. Engelli tuvaleti yine kullanım dışı, kapıdaki sarı tabelayı buradan görebiliyorsun. Üniseks tuvaletler bebek arabasının girebileceği kadar geniş değil ve bebeği şimdi arabadan alacak olursan uyanıp ağlamaya başlar, onu uyutmak için yeniden emzirmen gerekir, bunun üstüne de kusar çünkü halihazırda tıka basa süt sarhoşu.

"Çiş çiş geldi," diyor.

"Tamam," diyorsun. "Bekle."

"*Anneee!*" diye bağırıyor oğlan iyice sıkışmış halde. "Çok geldii!"

"Git," diyor yanındaki kadın. "Ben bebek arabasına göz kulak olurum. Sen git."

"Emin misiniz?" diyorsun minnettarlıkla, çocuğunun elini tutmuşsun bile, "çok teşekkür ederim, teşekkürler," ve onunla koştur koştur tuvaletlere gidiyorsun, işte öyle oluveriyor, bir saniye bile düşünmeden.

Kafan başka yerdeyken bu kadınla nazikçe üç beş laf ettin, bunu söylemek gerek. Sen kaos kervansarayının ortasındayken bebekle ilgili bir şeyler söyledi, çocuğa merhaba deyip ne çizdiğini sordu. Emzirdiğiniz için bravo size. Onlar için en iyi başlangıç bu şüphesiz. Ben yapamadım. Nezaketle yakaladığın bariz bir ipucu: Ah, sizin de mi çocuğunuz var? Ah, çoktan büyüdü

benimkiler. Bir oğlan, bir de kız. Sizinkiler gibi. Zaman hızla akıp geçiyor. Gerçekten mi? İnanın bir zamanlar ben de sizin gibiydim. Her şeyin tam ortasındayken öyle gelmiyor ama evet, öyle. Eminim öyledir.

Tuvalette oğlanı boyuna yüksek gelen klozete tutarken, oturmak istemiyor çünkü, oğlanların ayakta işediğinde ısrarlı, iki büklüm olmuş sırtın ağrırken, kafana dank ediyor. Sahip olduğun en savunmasız, en değerli şeyi hiç tanımadığın biriyle bıraktın.

Hayır, diyorsun kendine. Hayır. Onun da çocukları var. Öyle dedi. Sonra da düşünüyorsun: Kadın hakkında hiçbir şey bilmiyorsun ki. Tabii ki çocuklarım var *der*. Söyleyeceği ilk şey bu olur. Hem neden işi başından aşkın, dört koldan kuşatılmış çiçeği burnunda bir anneyle sohbet etmeye bu kadar hevesli, bebek arabasını ona bırakman konusunda bu kadar ısrarcıydı ki?

"Acele et," diye azarlıyorsun oğlunu. Kadının neye benzediğini bile bilemiyorsun şu an. Kahverengiye çalan saçlar, gözlük - gözlüğü var mıydı? Elli mi, altmış mı yaşı? Giydiği şey... koyu renk miydi? Oğlunun donuyla pantolonunu aceleyle çekiyorsun, onu palas pandıras kabinden çıkarıyor, lavaboları es geçiyorsun.

"Ama anne!" Çok öfkeli. "*Elleri* yıkamadım. Elleri yıkaman gerek. İlla!"

"Bu sefer olmaz," diyorsun ters ters, "*hadi,*" ve itiraz eden o kütleyi kapıdan dışarı sürüklüyorsun.

Kalbin göğüs kafesini dövüyor.

Bebek arabası hâlâ orada.

Bir an elin kolun boşalıyor. Çocuğunun elini sıkı sıkı kavrayıp düşmemek için birilerinin masasının metal kenarına tutunuyorsun. Bebek arabası hâlâ orada. Kocaman, kadim, gem vurulmuş bir yaratık kanatlarını çırparak geçip gidiyor içinden. Rahatlamanın verdiği mide bulantısıyla diz çöküp oğluna sarılıyorsun.

"Anneyi affet tatlım. Anne kızmak istemedi."

Oğlan gözlerini kırpıştırarak sana bakıyor; senin her ruh halinin, her düşüncenin bu küçük barometresi bocalıyor, huzursuz, aniden akın eden çelişkili baskılar yüzünden rahatsız, kafası karışık.

"Ben *çok* kızdım," diyor. "Senden çok kızdım. Elleri yıkaman *gerek*." Ateş püskürüyor, küçük çenesi öfke nöbetine delalet o meşum pozda öne çıkık.

"Biliyorum," diyorsun, "Biliyorum canikom, anne üzgün, anne çok üzgün. Hadi gidip kardeşini alalım, sonra da bir kurabiye ister misin? Veya milkshake? Hangisini tercih edersin, milkshake mi kurabiye mi?"

Dik dik bakıyor, şüpheli.

"Bir milkshake, *bir de* kurabiye," diyor.

"Tamam," diyorsun, "bir milkshake bir de kurabiye."

Üstünlüğün kendisinde olduğunu fark ederek, "Çilli bir milkshake," diyor ve sen daha "çilek" diyemeyen bu altmış santim boyundaki zorbaya duyduğun sevginin seline bırakıyorsun kendini.

"Çilekli bir milkshake tabii. Hadi."

Kadına teşekkür etmek için masaların arasından zikzak çizerek ilerliyorsun. Bu erken öğle yemeği izdihamı içinde başta onu göremiyorsun, bir sıra insan masanın yanından yılan gibi kıvrılarak kasaya uzanıyor. Affedersiniz. Özür dilerim, lütfen. Oğlun maydanoz oluyor: Biip-biip!

Uyuyan bebeğe gölge olsun diye bebek arabasının üstüne serdiğin muslin örtü yere düşmüş. Daha sen bunu idrak edemeden içinden bir ürperti geçiyor. Yine o kanatlar, hiç de yenilmemişler, geri bile çekilmemişler, sadece daha yakından çember çizmek için dönmüşler, havada hafif dalgalanmalar.

Kadını hiç bulamıyorlar, bebeği de. Kameralar, *Newsnight, Evening Standart*'ın ön sayfası: Hiç. Arkadaşlar ve iyi niyetli yabancılar, Senin hatan değil veya Herkesin başına gelebilirdi, diyor ama elbette senin hatan ve elbette herkesin başına gelemezdi, gelmedi de. Polis merkezindeki kadın memur: Kusura bakmayın, sadece netleştirmek için soruyorum, kadın tanımadığınız biri miydi? Tamamen yabancı biri? Daha önce ne gördüğünüz ne konuştuğunuz biri yani?

Tatlı, güzel bebeğin ve onunla ilgili bildiğin bir yığın şey. Ellerini yumruk yapışı, bir de gülmeye başlayışı. Ayaklarının ve dirseklerinin, her gece yumuşatıcı merhemle ovduğun o çatlak, narin kısımları. Bu sıcak, yumuşak, toparlacık bedeni bebek sepetine yatırırken gelen o his; önce poposu, sonra nazikçe sallanan başı. Alt değiştirme matının üstünde asılı sallanan uçaklara hayretle bakışı. Aşı olduktan sonraki gecelerde ateşi yükselip de küçük bedeni kasılıp titrerken onu kucağına alman, sallaman, zıplatman. Üstünde flamingolar olan bebek tulumu, bir de dinozorlu küçük zıbını. Meme emerken göğsüne konan küçücük bir el. Yıllar yıllar yıllar sonra her gece onun hasretiyle bedenine sancılar giriyor hâlâ.

Yıllar geçip gidiyor. Biri üç diğeri bir yaşında, bir parkta, pırıl pırıl çeşmelerin arasında birbirlerini kovalıyorlar. Biri dört diğeri iki yaşında, kuğuları besliyorlar, yan yana kocaman dondurmalar yiyorlar. Biri yedi diğeri beş yaşında, bir tramplenin üstündeler. Sekiz ve altı, dokuz ve on bir. On iki, on üç, on dört, ergenler, dost ve düşmanlar, resmen yetişkinler, böyle böyle gidiyor, gitti.

Evlilik yürümüyor, daha doğrusu, yeni bebek doğana kadar sürüyor ve sen kaygıların yüzünden onu sevmek şöyle dursun, kucağına bile alamayacak kadar suçlu, harap halde oluyorsun. Kocan her iki çocuğun da velayetini almak üzere girişimde

bulunuyor, karşı çıkmıyorsun. Oğlanın hatırına birlikte yaşıyorsunuz ama on sekizine girince karşılıklı anlaşarak ayrılıyorsunuz ve elbette bir daha hiç çocuğun olmuyor. Oğlun bebek kız kardeşini hiç hatırlamıyor, zaman zaman hatırlarmış gibi yapıyor gerçi.

"Anne," diyor oğlun. "*Anneee,*" deyip kolunu çekiştiriyor.

"Bebeğim," diyorsun, kafedeki herkese, ortaya. "Bebeğimi gördünüz mü?"

Soruyorsun. Herkese ve rasgele, başta fazlasıyla yüksek sesle, sonra sesini daha bile yükselterek. Bebeğim, bebeğimi gördünüz mü.

Bazı suratlar sana bakıyor, konuşmayı kesiyor, temkinli, ifadesiz.

"Anneniz aldı onu," diyor biri.

"Annem mi," diyorsun. Annen. Annen denizin öbür kıyısında, yüzlerce kilometre uzakta.

"Hayır," diyorsun, "hayır hayır, annem burada değil, o kadın benim annem değil, nereye gitti, onu gördünüz mü, nereye gitti?"

Suratlar, ifadesiz.

"Şu tarafa, galiba?" Kapı yönü.

İnsan kitlesi: Suratlar, konuşuyorlar. Her yerde koyu renk ceketler, kahverengiye çalan saçlar. Yanakları sivilceli ergen bir kız, Frankie'nin Yeri rozeti ve beyzbol kasketi takmış.

"Affedersiniz, yardımcı olabilir miyim?"

"Annesini kaybetmiş."

"Annem değil o benim."

Ve aniden artık konuşamaz oluyorsun, sonra birden: Orada işte. Lacivert bir ceketle kot pantolon giymiş, bağa gözlük

-evet- ve boynunda parlak bir ipek eşarp (eşarbı nasıl kaçırırsın?). Küt kesim, kırlaşmaya başlamış kahverengi saçları var, kollarında bebek kıpır kıpır.

Senin bebeğin.

"Uyandık," diyor kadın, "değil mi? Uyandık, o yüzden küçük bir yürüyüşe çıktık, evet öyle yaptık."

"Her şey yolunda mı?" diyor Frankie'de çalışan kız ve sen bebeği çekip kollarına alırken ikinizin arasından bakıyor. Ve *ah,* onun bu sıcak ağırlığı, hissettirdiği bu işte, *bu.* Kafasındaki tüy gibi yumuşak saç, boynu, süt kokusu, bu.

"Her şey yolunda mı?" diyor görevli kız yine.

"Hiç uyanmaz," diyorsun.

Kadın gözlerini kırpıştırarak sana bakıyor.

"Hiç uyanmaz," diyorsun sesinin yükseldiğini hissederek. "Emip uykuya daldı mı rahatsız edilmediği sürece asla uyanmaz."

"Ah, uyandı işte," diyor kadın, "ben de öylece ağlasın istemedim, o yüzden kucağıma aldım."

Yorgun argın eve yürüyüş, sırılsıklam, hantal bebek arabası kaldırım taşlarının üstünde zıplayıp duruyor, bunun dışında bir şey düşünmek bile imkânsız şimdi, olası değil. Dünyalar arasındaki perde, sarıp sarmalayan deri. Başka bir dünyaya gidip orada bir ömür geçiren bir gezgin, fakat kendi dünyasına geri dönmüş ve bir dakika geçmemiş bile. Artık günün bitmesini istiyorsun sadece; yıkanıp yataklarına yatırılmış ya da uyku tulumlarına tıkıştırılıp fermuarları çekilmiş çocukların kırmızı yanakları ve açık ağızlarıyla, huzurla uykuya dalacakları o ânı; o zaman bir nefes veriyorsun.

Bu daha başlangıç sadece.

Meydey

Paket on gün sonra geliyor nihayet. İçi baloncuklu, küçük, kahverengi bir zarf, isim ve adres beyaz bir etikete daktiloyla yazılmış. Posta mührü Hollanda. İçinden çıkan vakumlu ambalajda üç yuvarlak, bir oval hap var. Hiçbir yönlendirme, hiçbir uyarı, gönderici kimliğini belli eden hiçbir ibare bulunmuyor. Yuvarlak haplardan birini çıkarıp hemen oracıkta, koridorda yutmaya çalışıyor ama ağzı kupkuru. Hapın boğazına yapıştığını hissediyor. Mutfağa gidip koca bir bardak su dolduruyor, hepsini içip bitiriyor. Bardağın ağzında kurumuş pis bir köpük şeridi var, suyun tadı da bayat. Yapışıp kaldığı yerde hapın varlığını hissedebiliyor hâlâ. Üniversite birinci sınıfta coğrafya okuyan bir öğrenci vardı; internetten aldığı diyet haplarını içtikten sonra ölmüştü. Canlı canlı haşlanmış: Öyle yazmıştı gazeteler. Hastane yatağında bir fotoğrafı vardı, yüzü öyle şişmişti ki gözleri yoktu sanki, gövdesinde ve kollarında çınar yaprağı büyüklüğünde kırmızı kırmızı yaralar açılıp parça parça dökülmüştü. Annesiyle babası başkaları için caydırıcı olsun diye, uyarı olarak yayınlamıştı bu fotoğrafı.

Bugün nisanın son günü ve tekrar tekrar yaptığı hesaplamalara göre bir haftadan az zamanı kaldı.

Bir hatıra: On bir yaşında, Carnlough'ta Genç Yaylılar hafta sonu. Pazar sabahı Katolik çocuklar Bay Caddesi'ndeki büyük kilisede ayine gidiyor; bir avuç Protestan'ın Drumalla House'da

kalıp çello hocasıyla ilahiler söylemesi gerek. O, Katoliklerle gidiyor: Kayalık sahil boyunca yürüyüş, sonrasında köydeki şekerci dükkânı. Yasak bir şey yapma hissi. Arkadaşları Kutsal Komünyon'u almak için sıraya giriyor ve o da onların yaptığını yapıyor; diz çöküyor, ağzını açıyor, rahibin yuvarlak kuru yufkayı dilinin üstüne koymasına izin veriyor. Çiğniyor, yutuyor. Bunun üzerine ona Cehennem'e gideceğini söylüyorlar. Ona bunu söylemek için birbirleriyle yarışıyorlar. Ölümcül Günahlardan birini işledi ve günah çıkarmaya gidemeyeceğinden affedilmesi mümkün değil. Hem de *çiğnedi.* Keyiften kendilerini kaybediyorlar. O ağlıyor. Çello hocası ona bunun saçmalık olduğunu, diğerlerine zevzeklik ettiklerini söylüyor. Yeri gelmişken, Yuhanna 6. Bölüm'de Efkaristiya'nın nasıl tüketileceği tarif edilirken kullanılan kelimenin "kemirmek" veya "kıtır kıtır yemek" olarak anlaşılabileceğini anlatıyor, işte bu kadar, artık kesebilirler. Onlar da sadece şaka yaptıklarını söylüyorlar.

Bunu yıllardır düşünmemişse de şimdi kendiliğinden su yüzüne çıkıyor. Prova yaptıkları tozlu salon, güneş ışığının çizgileri. O küçük kayalık sahildeki çakıltaşları. Katolik kilisesinin vitray pencerelerindeki kızıl ışık.

Geriye kalan saatlerde ne yapacağını bilemiyor şimdi. Telefonuna bakıyor. 11:11. Diğer haplar da yarın tam olarak bu saatte, dördü bir seferde. Acele ederse öğlen seminerine yetişmesi hâlâ mümkün. Ama bütün hafta derslere girmedi, seminere hazırlık yapmadı. O dersi seviyor, hocayı seviyor, başarılı olmak istiyor. Geçen dönem danışman hocası fikrinin doktora potansiyeli olduğunu söyledi, o da bu kelimeleri haftalarca kafasında tekrarlayıp durdu. O yüzden şimdi odasına çıkıyor, masasına oturuyor ve ders notlarını, okuma listelerini karıştırıyor. *Kayıp Cennet'te Cinsiyet, Aile, İnanç: Normlar ve İhtilaflar. Fikirlerin*

İç Savaşları: Din Karşısında Siyaset. On yedinci yüzyılda dinden kaçamazsınız. Norton antolojisini alıp rasgele açıyor. Bir balad. İlk birkaç dörtlüğüne göz gezdiriyor:

Elveda, mükâfatlar ve periler,
Diyebilir artık iyi ev hanımları,
Çünkü mandıralarda artık fahişeler de
Onlar gibi iş tutmaya başladı.

Ağlayın, ağlayın eski keşişhaneler,
Perilerin devri geçti;
Rahip bebeklerini çalardı onlar,
Ama başkaları çaldı ülkenizi.

Ve o zaman çalınan bütün çocuklarınız
İlelebet gayrimeşru yaşadı.

Duruyor, kalbi güm güm. Fahişeler. Gayrimeşru çocuklar. Çalınmış bebekler ve onlardan sorumlu tutulan periler. Artık hiçbir şey nötr gelmiyor, diye düşünüyor. Bir daha asla öyle gelmeyecek.

Ve ardından: Aklını başına topla, diyor kendi kendine, sonra da bunu yüksek sesle söylüyor. Aklını başına topla. Aklını başına devşir: Okulda böyle derlerdi. Aklını başına devşir. Dizüstü bilgisayarının düğmesine güçbela basıp baladın birkaç dizesini yazıyor. Her şey yoluna girecek. Her şey yoluna girecek.

Bilgisayarı kapatıp yatağına uzanıyor ve farklı hissetmeye başladığına dair herhangi bir işaret var mı diye bedenini tarıyor. Ya hiçbir şey olmazsa? Ya artık çok *geçse?* Öğrenince şöyle

düşünüyor insan: Pekâlâ, dokuz hafta, daha çok var. Ama sonra internetten hesaplama yapınca berbat bir telaşla görüyor ki altı hafta geçmiş çoktan, yediye yaklaşıyor. Bunu hesaplama biçimleri hiç adil görünmüyor. Dokuz hafta hiçbir şey değil. Dokuz hafta insana on beş günden birazcık daha fazla süre tanıyor. Bu internet sitesini bulduğu gece pazardı, salı günü de kararını netleştirip siparişi verdi. Ama yine de çok geç olabilirdi. Birkaç gün sonraya dek anlamamış olsaydı. Veya hâlâ evde yaşadığı dönemde olsaydı veya bu olay kredi kartı ya da bir PayPal hesabı olmadan önce yaşansaydı. Düşüncesi bile korkunç ama düşünceler seri halde tekrarlayıp duruyor, iki haftalık suyu çıkmış bir kısırdöngü. İngiltere'de olsanız bir aile hekimi tam olarak aynı şeyin reçetesini yazardı. Doktor gözetiminde, şimdiye dek çoktan yutmuş olurdunuz. Çoktan geçmiş bitmiş olurdu. Bu işe yaramazsa hâlâ seçenekleri var. Londra veya Manchester: Klinikleri internetten araştırdı. O noktaya gelecek olursa annesine söyleyip söylemeyeceğini düşünüyor. Annesi randevuları ayarlar, uçak biletlerini alır, otel parasını öder. Bekleme odasında onun elini tutar, sonrasında da sarılır. Annesi, filmlerdeki annelerin yaptığı gibi ona kızmaz veya ağlamaz. Annesi pragmatik, sakin olur: Annesi bütün bunları idare eder. Annesine neden söylemedi? Annesi onların üçünü de ne isterlerse yapabileceklerine, erkeklerden hiçbir eksikleri bulunmadığına, seçim yapmanın bir kadının hakkı olduğuna inanacak biçimde yetiştirdi. Annesi ona yardım ederdi. Annesi şu an burada olabilirdi.

Onu öyle özlüyor ki.

Başka bir hatıra: Genç Münazara Kulübü, dördüncü ya da beşinci sınıf. Kerry Ferguson rahimde gülümseyen, başparmaklarını emen bebeklerin A4 resimlerini dolaştırıyor. Kadınların çocuk doğurması şart, diyor Kerry Ferguson. Çocuk doğurup

isteyen insanlara vermeliler. Neredeyse kimse lehte oy vermiyor. Daha sonra annesi gününün nasıl geçtiğini sorduğunda, bundan bahsedemeyecek ölçüde utanç içinde.

Gün ağır ağır geçip akşama karışıyor. Çatı penceresinden görünen gökyüzü yüksek ve solgun. Ev arkadaşlarının geldiği duyuluyor, tencerelerin takırtısı, pişirilen yemeklerin kokusu. Birisi bahçede sigara içiyor; kokusu midesini kaldırıyor. Etki etmeye başladı mı? Yemenize içmenize normal devam edin, diyor internet sitesi, bilincinizi etkileme ihtimaline karşı alkolden uzak durun. Bütün gün açlık hissetmedi, sadece birkaç granola bar ve birkaç avuç Crunchy Nut Mısır Gevreği yedi. Ev arkadaşlarından biri kapısını tıklatıyor. İyi mi? Evet, iyiyim, diyor; âdet sancısı var. Ah Tanrım, zavallıcık, istersen Nurofen var bende. Yok, çok sağ ol ama bende de var biraz. Yeter bu kadar. Bu arada, birazdan bira içmeye çıkacağız, iyi hissedersen sen de gel. Teşekkürler, ben burada kalırım herhalde, bir şeyler izlerim. Tamam, peki, herhangi bir şeye ihtiyacın olursa haber ver bize. Olur, görüşürüz. Hoşça kal.

Şimdi gökyüzünde pembe pembe çizgiler. Annesinden gelen bir mesajla telefonu bipliyor: Büyükannesini yine Ulster'e götürmüşler, yine göğüs enfeksiyonu. Ne zaman böyle bir şey yaşansa kurtulamayacağını düşünüyorlar ama bir şekilde hiç öyle olmuyor, beş günlük antibiyotik tedavisinden sonra büyükanne naylon çarşaflı yatağında sırtı aşına aşına yattığı bakımevine geri götürülmek üzere taburcu ediliyor. Karşılığında ne mesaj yazması gerektiğini bilemiyor. Annesi ziyaret et demeye mi getiriyor? Hastaneye adımını atamaz: Ya orada başlarsa, bütün o hemşirelerle doktorların önünde? (Komplikasyonlar olur da hastaneye gitmeniz gerekirse onlara söylemeyin. Anlayamazlar, bilmelerine de gerek yok. Tedavi her halükârda değişmeyecektir.

Hiçbir test ne içtiğinizi, ne yaptığınızı ortaya çıkaramaz.) Yanıt yazmaya başlıyor, siliyor. Telefonu yeniden bipliyor. *Seni telaşlandırmak istemedim,* diyor annesi, *yine aynı üzücü hikâye işte, bilmek isteyeceğini düşündüm sadece.* Öpücük ifadesi x ve o'lardan oluşan bir satır. Sonra da üçüncü bir mesaj: *Pazar yemeğine gelecek misin?*

Gözlerini kırpıştırıyor. Pazar. Pazar günü öğle yemeği. *Öyle umuyorum,* diye yanıtlıyor, ardından: *Özür dilerim, bir makale krizinin ortasındayım. Büyükanneme üzüldüm.*

Şimdi baban başında, diyor annesi. *Ne üzücü, öyle değil mi. Zavallı baban.*

Ona mesaj atarım, diyor.

Birkaç dakika sonra annesi bir mesaj daha gönderiyor: *Makalede bol şans!* peşine eklenmiş bir dolmakalem emojisi, birkaç kitap, bir fincan kahve ve bir hamster kafasıyla birlikte. Sonra bir mesaj daha: *Affedersin! Şans kedisi olması gerekiyordu. Gözlüğümü takmam gerek!*

Çocukluğundan bir akşam: Yılın bu zamanları, bu geçmek bilmeyen günler ve soluk, aydınlık gökyüzü. Babaları annelerinden hafta içi bir ara büyükannelerini ziyaret etmelerini istiyor, onlar da bir gece yüzmeden sonra gidiyorlar. Arabadan itişe kakışa çıkarak yeşilliğin içinde koşmaya başlıyor, sonra sözcüklere dökemedikleri sebeplerden ötürü durup bekliyorlar. Gölden ürpertici bir rüzgâr esiyor, formalarını, yeşil önlüklerini ve mavi yazlık bluzlarını geçip içlerine işliyor. Saçlarının üst kısmı kupkuru ama ense kısımları hâlâ ıslak, tenlerinde keskin, temiz klor kokusu. Annesi yanlarına gelip en küçük kız kardeşin elinden tutuyor. Her biri oyuncak bebek evleri gibi ferforje kapılı evlerin çakıltaşlarıyla sıvanmış terasları, kusursuz güller veya tıraşlanmış çalı çitler. Onların arkasında garajlar, onların da gerisinde orman. Böyle deseler de orman değil aslında, sadece yapının

arkasında birbirine yakın büyümüş bir karaçam yığını. Dökülmüş çam iğnelerinden zemin yumuşak ve yaylı gibi, hiç de toprağa benzemiyor. Üstelik bütün sesi emiyor bunlar, bir tarafta yol diğer tarafta ev, bu yüzden ilk ağaç sırasını geçer geçmez her yerden kilometrelerce ya da yıllarca uzaklaşmış hissedebilirsiniz. Ama şimdi büyükannelerinin yüzü kapının yanındaki buzlu camda pembe pembe dalgalanıyor ve kapı içe doğru açılıyor, fakat onları içeri almaya yetecek kadar değil. Büyükanneleri onun saçına dokunuyor: Ne bu şimdi, bir şey mi oldu?

Mahallesinin papazı orada; Anneler Cemiyeti'nden sonra uğramış. Masada tereyağı sürülmüş meyveli kek dilimlerinin yanı sıra bir tabak yulaflı kurabiye var. Elektrikli ısıtıcı odanın ortasına çekilmiş, üç ızgarası birden yanıyor. Papaz ayakta duruyor, annelerini selamlıyor, sonra da hepsinin isimlerini söylüyor. Muhterem papaz fotoğraflardan tanıyor sizi, diyor büyükanneleri; yeniden onun saçına dokunuyor, bluzunu düzeltiyor. En küçük kardeşi öne çıkıp parmak ucunda dönüyor. Yeni saçımızı beğendiniz mi? Hepsi yaz dönemi için kestirdi, neredeyse bel uzunluğundan küt kesim seviyesine, bitler yüzünden - ama adamın bunu bilmesine gerek yok, annelerinin gözündeki uyarıyı görüyorlar. Saçlarının nasıl savrulduğunu göstermek için hepsi de kafalarını sağa sola sallıyor. Muhterem papaz, Gösteriş, gösteriş, diyor ve büyükanneleri gülüyor ama adamın suratı ciddi. Gösteriş, gösteriş! diyor tekrar. Genç hanımlarda gösteriş dikkat edilmesi gereken korkunç bir şeydir, çünkü derinlere kök salar ve çarpık büyüyen şey çarpık kalır. Büyükanneleri adama bakıp gülümsemeyi kesiyor, bundan sonra saç kesimlerine iltifat etmeyecek, hatta gözlerine bile bakmayacak, kızların da kafası karışıyor, oradan ayrıldıklarında anneleri öfkeden köpürüyor.

Adamın yüzü kırmızı, saçı beyaz, gözleri parlak maviydi. Artık ölü ve yakında büyükanne de ölecek, bu sefer olmazsa başka sefere. Karaçam ağaçları da yok artık, köklerinden kesildiler.

Bunun yerine salı günleri Olympia'daki o yüzme derslerini hatırlatıyor kendine. Sonrasında ikinci kattaki kafeteryanın gözlem penceresinden aşağı bakıp kulvar halatlarının sürüklenerek yerlerine götürülmesini ve kulüp yüzücülerinin pudra mavisi boneleriyle hızlı hızlı yüzüp yarım takla dönüşlerle mesafeler, mesafeler, mesafeler kat edişini izlediğini hayal ediyor.

Ev arkadaşları dışarı çıkıyor. Ona iki kez mesaj attı, sonra bir üçüncü kez. Adam yanıt vermedi. Telefonu mesajların iletildiğini söylüyor, hatta bir kez onun yanıt yazdığını gösteren *nokta, nokta, nokta*lar gördü ama sonra noktalar silindi ve yanıt hiç gelmedi. Bir hafta sonra onu Botanic Bulvarı'ndaki Clements'te gördü ve adam bariz biçimde mahcup oldu, telefonunu kaybettiğini, yenisini de daha az önce aldığını söyledi. Telefonunu ver tabii, dedi, o da verdi ama aramayacağını biliyordu, aramadı da. Böyle bir şeyden sonra ona neden görüşmeye çalıştığını söyleyemezdi - söyleyebilir miydi? Onun da sorunu olmalıydı bu ama öyle değildi işte, dünya böyle işlemiyordu. Bu yüzden adam olan biten hiçbir şeyi bilmeyecek. Şüphelenmeyecek bile. Tuhaf bir an, onun için üzülüyor neredeyse. Gecenin bir yarısında bu his bir yönüyle mantıklı geliyor. Ama uyandığında geçip gidiyor.

Evde duramıyor. Şehirde yürüyor ama dükkânların açılmasına daha çok var ve sonra sağanak, sıkıcı bir yağmur yağmaya başlıyor. Dünün aydınlık, yüksek göğü yoğun bulutlarla kaplanmış, yerini serin, rutubetli bir havaya bırakmış. Mayısın biri. *Meydey** diye düşünüyor. Kılavuzlardan bunu peş peşe üç kez söylemek gerektiğini hatırlıyor. *Meydey, meydey.* Geri dönüyor. Ev arkadaşlarından ikisi kalkmış, ikisi de akşamdan kalma, mutfakta sigara içiyorlar. Bir fincan çay yapıyor, biraz onlarla

* Meydey kelimesinin İngilizce karşılığı olan *Mayday,* uluslararası imdat çağrısı anlamının yanı sıra, şenliklerle doğurganlık ve bereketin kutlandığı 1 Mayıs Bahar Bayramı anlamını da taşır. (e.n.)

oturuyor. Konuşuyor; kendi konuşmasını duyuyor. Kahkahalar. Onlara Carnlough'taki pazar gününü, Komünyon'u anlatıyor. Buna hepsi gülüyor. Odasına çıkıyor. Saat 11:11'de ikinci hap grubunu alıyor: Dördünü birden. Dilinin altında tebeşir tadındalar, acı. 11:21'de neredeyse hiç erimemiş gibiler. Ağzını ve dilini kıpırdatmadan tutmaya çalıştığı için çenesi ağrıyor. 11:25'e kadar zaman tanıyor, geçen dakikaları telefonundan izliyor. Sonra da 11:30'a. Bu kadarının yeterli gelmesi lazım. Şişesinden biraz su içip erimeden kalanları yutuyor. Artık dışarı çıkamaz. İki saat içinde etkisini göstermeye başlama ihtimali yüksek ama bu beş saate veya bazı durumlarda daha uzun bir süreye de çıkabilir. Dizüstü bilgisayarını açıp internet sitesine giriyor, gözden kaçırdığı bir şey olup olmadığını kontrol ediyor. Sonra tarama geçmişini yeniden temizliyor: Geçmişi temizle, en çok girilen siteleri yeniden düzenle, bütün internet sitesi verilerini yok et.

Suçluluk hissinin, pişmanlığın baş göstermesini bekliyor ama öyle bir şey olmuyor. Ne hissediyor? Duygularını tartıyor. Korkuyor, evet. Kesinlikle korkuyor. Tarama geçmişini on yedi, on sekiz kez sildi. Ama bunları bir şekilde bulma yöntemleri var; internette bir yerlere kazınmış halde duruyor ismi, adresi, PayPal hesabı: Yaptığı şey. Zamanı, yeri ve yöntemi. O ve ona yardım eden herkes ömür boyu hapse mahkûm edilebilir. O yüzden korkuyor. Başka ne hissediyor? Keder. İleride bebekleri olsun istiyor. Mavi çizgiyi görüp heyecandan kıpır kıpır hissetmek, her hafta ne kadar büyüdüğünü kontrol etmek. Bunları istemeyi istiyor. Ama böyle değil. Hissettiği öbür duygu, hayrettir ki, rahatlama. Çok yoğun, inanılmaz bir rahatlama hissi: Doğru şeyi yaptığına dair bir his.

Kanama başladığında, tuvalet kâğıdındaki ilk mat lekenin ardından o ilk sıcak damlalar geldiğinde, tekrar tekrar o kadar rahatlamış (ve kederli ve korkmuş) hissedecek ki ağlayacak. Her

zamanki *Lil-Lets* yerine maksi pedlerden almış; bacaklarının arasındaki o sızıntı hissi aklına ilk âdetini getirecek; annesinin kucağına çıkıp da orada oturmak için kendini fazla büyük hissetmesini, hıçkıra hıçkıra ağlamasını. Artık hiçbir şey geri döndürülemez: Hepsi yitip gitti. Böyle düşünmemelisin. Kendine hatırlatıyor: Kanama ve sancı normal bir reglden daha kötü olabilir, pıhtı da gelebilir. Hafif kanama üç haftaya kadar sürebilir. Çoğu vakada, kanama durduktan dört ila altı hafta sonra yeniden regl olursun. Bir ayin, bir dua gibi tekrar tekrar bunları söylüyor kendine. O, şanslı kişilerden olacak. Öyle olacak. Olacak.

İnsanlar Sana Her Şeyi Söyler

Ofisten çıkınca hemen köşede, küçücük bir bodrum katındaki kokteyl barda Rachel İş'le içki içiyordum. Teknik olarak doğum günü içkileriydi bunlar, gerçi o bunu bilmiyordu, sarhoş olup ağzımdan kaçırmadığım sürece bilmeyecekti de; ağzımdan kaçırmayacağımı umuyordum çünkü çok tuhaf olurdu.

Ona telefonumda kayıtlı olduğu haliyle *Rachel İş* değil de *Rachel* veya *Rach* demem gerektiğini de hatırlamalıydım. Tam ismini bilmiyordum - ofiste sadece ilk isimleri kullanan bir e-posta sistemi vardı, internet sitesinde de sadece ilk isimler geçiyordu. *Rachel, Ben, Dmitri, Alex, Paola* ve her birinin acayip acayip fotoğrafları: Rafting yaparken veya hulahop çevirirken ya da bir müzik festivalinde yüzler gözler boyalı. Rachel'ınki bir maskeli balodandı veya belki bir *Secret Cinema* etkinliğinden, kırmızı tüylerle bezeli altın yaldızlı bir göz maskesini yüzüne tutmuş, büzdüğü kıpkırmızı dudaklarıyla fotoğrafı her kim çekiyorsa ona sahte, abartılı bir öpücük yollamıştı. Bu fotoğraf kesinlikle Rachel'ı yansıtmıyordu, en azından benim tanıdığım Rachel İş'i, belki zaten amaç da buydu - biz bir yaratıcı marka ajansıydık ne de olsa.

Rachel, ikinci kokteylin birincisi kadar iyi olmadığını söylüyordu. "Affedersin, internet yorumlarında bu mekân çok iyi görünüyordu. Belki Shoreditch için fazla yaşlıyım artık," deyince ikimiz de güldük ama aslında onun yaşını bilmediğim geldi aklıma: Beş yaş mı büyük benden, on yaş mı? Platin rengi saçı

asimetrik küt kesimliydi, siyah kare gözlüğünün ardındaki gözlerinin etrafında kırışıklıklar vardı ama bunun sebebi çok gülmesi de olabilirdi.

"Hadi, Shoreditch için çok yaşlanmış olmaya içelim," dedim, kadehlerimizi birbirine vurduk ve seçtiği cin-bilmemneden geriye kalanı içip bitirdik.

Bugün senin doğum günün, dedim kendi kendime, ama her şey yoluna girecek. Önemli bir doğum günü değil. Diğerleri gibi bir gün işte. Cumartesi günü bir şeyler içmek için üniversiteden birkaç arkadaşla buluşacaktım; annem, babam, büyükannem kart göndermişti. Annem bana *Gap*'ten dört beden büyük bir etek de göndermişti, çünkü o markanın Amerikan bedeni yaptığını, aradığı bedene iki eklemesi ya da çıkarması gerektiğini hatırlamış ama yanlış tercihi yapmıştı. Gülecek bir şey daha olsun diye Rachel'a anlatacaktım az kalsın ama bunu yapamayacağımı hatırladım sonra.

Kadehimi masaya koydum.

"Şunlara son bir şans daha tanısak mı?" dedi Rachel.

"Neden olmasın!" dedim, o da sipariş vermeye gitti.

Birkaç dakika önce cebimde telefonum titreşmişti, o zamandan beri bunu düşünmemeye çabalıyordum. O olabilir, diye düşündüm. Nihayet, sonunda o olabilirdi ama değildi tabii, abimdi sadece.

Doğum günün kutlu olsun!! diye yazmış, kendisinin ve David'in sırıtan bir fotoğrafıyla birlikte göndermişti Conall; suratlarını birbirine yapıştırmışlar, flüt şampanya kadehlerini kaldırmışlardı.

Çok tatlısınız! diye yazıp şampanya şişesi ve kalp emojilerinden uzun bir sıra ekleyerek mesajına karşılık verdim.

Tamamen senin suçun, diye cevapladı mesajımı Conall hemen, göz kırpan bir surat emojisiyle.

Bugün onların yıldönümü - yirmi birinci doğum günümde tanıştılar; on sekizinci doğum günlerine odaklanan memleketimdeki insanlardan farklı olarak İngiliz halkı yirmi birincileri büyük mesele haline getirdiği için, o zamanki ev arkadaşlarımın doğum günü planı yapmadığımı öğrenince son dakikada düzenlediği, bol içkili bir ev partisinde. Mayıs ayının sıradan bir pazartesi gününde müsait olabileceğini düşündükleri herkese mesaj attılar ve Conall'ın şansına David de o insanlardan biriydi.

Şimdi de buradaydık işte, bir mayıs pazartesisinde ve her an olabilir diyordu annem, bir şeylerden şüphelense de hiçbir şeyden haberi olmadan. Böyle bir günde, hayatının aşkıyla tanışabilirsin.

Bardaki Rachel'a baktım, barmene bir şeyler anlatmaya çalışıyor, eliyle menüyü gösteriyordu; sonunda adam ellerini yukarı kaldırdı: Teslim oluyorum, sen kazandın.

İçki şişesini havaya atıp koluyla hızını keserek yakaladı, kokteyl *shaker*'ına yüksekten içki koydu, sonra da onu çevire çevire çalkalayıp göz kırptı. Rachel ona bakıp başını sağa sola sallayarak güldü.

Birden akşamın geri kalanı geçsin bitsin istedim. Akşam sona erip de o mesaj atmayınca, hiç atmayacağını kesin olarak anlayacaktım.

Ajansta annelik iznine çıkmış birinin yerine bakıyordum, sözlü tarih arşivinden aniden ayrılıverince bulabildiğim en uzun süreli iş bu olmuştu. Genç ve büyümekte olan bir danışmanlık şirketiydi, kartlarımı doğru oynayacak olursam veya en azından yanlış oynamazsam tam zamanlı bir pozisyona geçme fırsatı yakalayabilirdim. Plan böyleydi, yani anneme öyle söyledim. Biz

enerjik konaklama kuruluşları için bir aidiyet duygusu yaratıyoruz, biz *değişimdeki özgüveni yakalıyoruz,* biz *aksiyon alınabilir marka deneyimleri sunarak bağlılık yaratıyoruz.* Uydurma hikâyeler; muğlak kelime bulutları. Arşivdeki işin zıddıydı bu, orada özenle dinler, kayda alır ve her tereddüdü, her duraksamayı, her bocalamayı ve hatta doğruluktan sapmayı not ederdik. Szymborska ve Miłosz'un eserlerinde kesinlikler ve belirsizlikler konulu mastır tezimin de zıddıydı; hiç Lehçe bilmediğimden bu tez için çeviri yığınlarını didik didik etmiştim ve her bir kelime seçimiyle karşımda sayısız ihtimal açılmıştı.

Şaşkın anne babama, hatta arkadaşlarıma dahi, dilini bilmediğim, hiç gitmediğim bir memleketin şairleri hakkında tez yazmayı neden seçtiğimi hiç açıklayamadım. Belki bunu kendime bile açıklayamadım. Ve sonra, bir süreliğine, bütün bunlar bir tür anlam kazandı. Her şey imkânsız göründüğünde, arkadaşlarım bana aptal olduğumu söylediğinde ve sonra bunu bana söyleme yollarını tükettiklerinde bu anlama sıkı sıkı tutundum.

Ah, ekranda ismini parlatan bir mesaj ya da e-postayla gelen o müthiş rahatlama.

Hayatımın iki yılı. Sevdiğim bir iş.

Yirmi yedi.

Bugünlerde tarotla ve astrolojik haritalarla ilgilenen, üniversitedeki en yakın arkadaşım, yirmi yedinin bizim Satürn Dönüşü yaşımız olduğunu söyledi. Satürn Dönüşünüz, geçiş yapan Satürn'ün doğum haritanızla nihayet yeniden kavuşmasıymış. Bu da ektiğinizi biçeceğiniz anlamına geliyormuş. Çocukluktan çıkmış oluyormuşsunuz. Görünüşe göre yaşamınızı nasıl geçirdiğiniz geri kalanını etkilermiş. Veya öyle bir şey. Belki, diye düşündüm, Londra'dan ayrılmalıyım. Yeniden memlekete taşınmalıyım. Ama ne zaman bunu düşünsem, gri ve basık bir göğün altında uçaktan inip tepelerle çevrili o çukurun içine adım

attığımı da düşündüm, ve aile evinin içimde tarifi güç bir sancı yaratan o özel kokusunu; sanki yine okuldan kavrulan soğanların ya da haşlanan patateslerin kokusuna dönmüşüm, arkadaki terasta paspasın üstünde ıslak yapraklar ve ezilmiş kayın fıstıkları, bir de yapılacak ev ödevleri; sonra bir de okul arkadaşlarım canlandı gözümde, Belmont Park'ta bebek arabalarıyla, üstünde *Arabada Bebek Var!* çıkartmaları olan tertemiz Corsa'ları veya Peugeot'larıyla ve artık çok geç gibi geldi.

"Şerefe bebeğim," dedi Rachel neşeyle, yeni içkilerle dönmüştü, ben de ona karşılık verirken neşeli görünmeye çabaladım. "İşte bu bir *oolong martini*," dedi. "Tayvan'a özgü *milk oolong*, *crème de cacao*, *silver mescal;* yumurta akı yerine *aquafaba*'yla yapıldı. Nasıl buldun?"

Üstündeki köpükten bir yudum aldım. İçerik listesine rağmen aslında pek de fena değildi.

"Evet!" dedim. "Evet, hayır, yani iyi!"

Gözleri parladı.

"Adam yumurta akı gerektiğinde ısrar etti," dedi, "ama, hey, ya veganlık? Ben de ona *aquafaba*'yla yapmasını, sadece çok fazla çalkalamamasını söyledim, yoksa fazla yoğun olur."

"Vegan mısın?" dedim. "Vegan olduğunu bilmiyordum."

"Tabii ki biliyordun!" dedi. Öğle yemeklerimizi düşündüm, okaliptüs ağacının yanındaki bankta yerdik. Benim saklama kabımda önceki günden kalma hangi makarnayı koyduysam o veya peynirli-salatalıklı standart sandviçim olurdu yiyecek, onda da benimle paylaşmakta ısrar ettiği teferruatlı salatalar; tatlı patatesli, ev yapımı pancar soslu, nar ekşili. Hep o havalı kahveciden aldığı hindistancevizi sütlü cappuccino, buna karşılık benim sütlü Americano'm veya bol sütlü normal kahvem.

"Ah evet," dedim, "biliyordum galiba." Güldü.

İkimiz de içkilerimizi yudumladık. Sınırlı iş şakaları repertuvarımızı bir tur daha döndük ve *oolong martini*lerin yardımına rağmen sohbet tıkanmaya başladı.

"Berlin Maratonu'nda koşacaksın demek," dedim; Rachel önümüzdeki hafta başı ciddi bir antrenmana başlayacağı için bir süreliğine bunların son içkileri olacağını söylediğinde bu konuyu zaten konuşmuştuk gerçi. "Sana sponsor olacağım kesinlikle. Adımı yazman yeter."

"Bebeğim - neden sen de katılmıyorsun?" dedi. "Alex katılıyor, galiba Dmitri de. Hepimiz birlikte antrenman yapabiliriz - eğlenceli olur."

"Alınma ama koşmaktan nefret ederim aslında," dedim, o da kafasını geriye atıp kahkahayı bastı.

"Cidden," dedim, "Cairnburn'de yağmurun altında yaptırdıkları zorunlu kış koşularının travma sonrası stresini yaşıyorum hâlâ."

"Memleketinden bahsederken aksanın belirginleşiyor," dedi.

"Öyle mi?"

"Evet, kesinlikle öyle."

"Ah, peki," dedim ve söyleyecek komik bir şey bulmaya çalışsam da beceremedim. "İçimdeki fabrika kızı," diyebildim sonunda, o da gülümseyip başını sağa sola salladı.

"Tam anlayamadım bebeğim - içindeki ne?"

Hiç halim yoktu. "Hiçbir şey," dedim.

"Hayır, cidden. Senin o şirin Belfast deyişlerine bayılıyorum. Önceki gün o dediğin şey neydi? Ah evet - 'Herkesler gidiyor' bir yere. Bayıldım buna. 'Herkesler gidiyor.' Belfast'a gitmeyi çok isterim," dedi. "Belki bir gün sen beni götürürsün."

"Hah," dedim, "belki."

Bir sessizlik daha oldu.

"Affedersin," dedim. "Sadece..."

"Sorun değil tatlım," dedi Rachel ve elimi sıktı.

Bana sıcak bastı, hain yaşlar gözlerimi doldurdu.

"Bana her şeyi anlatabilirsin," dedi.

Taslaklar klasöründe sakladığım, gelecekteki bana yazılmış bir e-posta vardı. Geçen Noel arifesinde yazmıştım onu - teknik olarak Noel günü saymıştım galiba. Noel'den sonra ona her şeyi anlatıp bitireceğine söz vermişti. Önce Noel'i atlatmak istiyordu sadece. Onlar ayın yirmi birinde Wrocław'a uçmuştu, ben de ertesi gün Belfast'a gitmiştim ve topu topu dört gün, hatta aslında sadece üç gün olmuştu ama o uçuşlar, o mesafeler yüzünden daha uzun gelmişti.

Polonya'da Noel arifesi çok önemliydi. Noel arifesinde öğleden sonra Noel ağacını süslerdiniz ve *Gwiazdka*'yı, akşamın ilk yıldızı olan o küçük yıldızı gördüğünüzde ağacın ışıklarını yakardınız, böylece Noel başlardı. Sonra geniş ailenizle birlikte Noel yemeğinizi yemeye, on iki çeşit yemekten oluşan ve tam ortada bütün bir sazan balığı bulunan sofraya otururdunuz. Yemekten sonra hediyelerinizi alıp verir, sonra da gece ayinine giderdiniz. Ertesi gün, yani Noel günü resmi tatildi ama pek önemsenmezdi: Daha çok bizim Noel'den sonraki günümüze benzerdi.

Benim için de hep Noel arifesi önemli olmuştu - o hazırlık, bekleyiş, sırlarla dolu ev, kısalan günler; uygun bir an bulup bana yazacağından emindim, *Mutlu Noel Arifesi*, hepi topu bu kadarcık olsa bile. Wrocław'da güneşin saat kaçta battığına baktım: Alacakaranlık dörde on iki kala başlıyordu, yeğenleri yıldızı görüp Noel'in başladığını ilan edebilmek için birbirleriyle yarışarak bağırış çağırış toplaşacaktı o sırada muhtemelen, o da bana o zaman yazacaktı, biliyordum.

O sabah şehir merkezine gitmiştim; annemin son dakika ihtiyaçları, ziyarete gelen komşular için gösterişli peynir ve kurabiyeler, fazladan paket kâğıdı ruloları. Yakındaki dükkânlardan alamayacağım şeyler değildi ama şehir merkezine giden neredeyse boş otobüs, sonra Noel arifesinde caddelerde yürümek hoşuma gitti; belediye binasının önünde toplaşarak bayrama teslim olmayı reddeden gotik tipler, çocukluğumun sigara çakmağı satıcıları; artık kimsenin bir pounda beş çakmak almaya ihtiyacı kalmadığı için çakmak yerine sattıkları ışıklı Noel Baba şapkaları, geyik boynuzları ve tüylü parlak süsleme şeritleri. Donegall Meydanı'nda berrak havada dimdik yukarı uzanmış bekleyen ince, çıplak huş ağaçları. Eskiden orkestra sahnesinin bulunduğu Corn Market'e geçiş, pankartları ve megafonuyla perperişan ihtiyar adam, ilan ettiği sonun *yakın* mı *yarın* mı olduğunu kestirmenin imkânsızlığı. Noel arifesi sabahının göğü soluktu, tepeler soğuk yüzünden demir grisi, şehir kendi içine kapanmış. Gölden gelen martılar havada daireler çizerek dönüyor, sokak lambalarına konarak mağrur kanatlarını katlayıp açıyordu, onlar da ellerinde olmadan huzursuzca bekliyordu sanki.

High Caddesi boyunca uzanan gizli bir nehir vardı, varlığını bir kez öğrenince ayağınızın altında sizi doğu yönüne çekiştirişini hissetmekten kendinizi alamazdınız ve ben yürüyüşümü hep onun, Albert Saat Kulesi'nin önünden geçip Custom House Meydanı'na giren, kasislerinin Lagan nehriyle buluştuğu yolu izleyerek bitirirdim. Ama gerisingeri kendi yoluma dönüp eve gitmek üzere otobüs durağına yönelmeden önce Mayfair Binaları'nın önünde Noel ilahileri söyleyen bir grubu dinlemek üzere durmuştum ve onlar *"O Little Town of Bethlehem"*in ilk titrek dizelerini söylerken, her şeyin çok yakında gerçekleşeceği hissi içimde öyle büyüdü, öyle büyüdü ki artık neredeyse katlanamaz hale geldim.

O Belfast'a hiç gelmemişti - en azından doğru dürüst. Bir arkadaşının bekârlığa veda partisi için *Game of Thrones* turuna katılmıştı bir kere ve yağmur yağmıştı. Gözlerini devirip gülerek anlatmıştı bana bunu ve normalde bölgeyi ilk eleştiren, ne kadar da taşra olabildiğini, oradan uzaklaşmak için nasıl sabırsızlandığını ilk söyleyen ben olsam da karnıma yumruk yemiş gibi hissetmiştim.

Bunca yıl uzakta yaşadıktan sonra Belfast pek bana aitmiş gibi gelmiyordu artık -en iyi barların nerede olduğunu söyleyemezdim, otobüs rotaları da hep değişmişti- ama hâlâ bir parçam gibiydi: Ve o an yanımda olmasını öyle çok arzuladım ki; soyut anlamda ya da belirsiz bir gelecekte değil de tam orada, yanımda, Noel Arifesi'nde Corn Market'te. Onun şehri görmesini, sokaklarında benimle yürümesini istedim ve dedim ki: Sana bunu anlatmalıyım.

Noel ilahileri söyleyen grup sayfa değiştirmek için duraklayınca telefonumu çıkardım ve rasgele, sarsak bir e-postanın ilk cümlelerini yazmaya başladım, onu yazmaya bütün gün, otobüsle eve dönerken, ateşin karşısında otururken ve ailemin geleneksel film seansında *Şahane Hayat*'ı izlerken, dörde on iki kala gelirken ve geçerken, akşamleyin Conall'la David İrlanda kahvesinin en iyi nasıl yapılacağı konusunda atışırken, sonra tek kişilik yatağımda, çocukluğumdan kalma eski Noel çorabım kapı kolunda asılı beklerken yazmaya devam ettim. Ama gece yavaş yavaş çöküp de ondan ses soluk çıkmayınca, hiç haber gelmeyince, e-postayı göndermemek için tuttum kendimi. Noel arifesi 00:00, 00:01 olup da Noel gününe evrilirken onun yerine kendime yazdım; ileride vakti nihayet geldiğinde okunacak bir mesaj, en çok ihtiyacım olduğunda veya artık bahaneler bulamayacak noktaya geldiğimde.

Henüz o raddeye varmadığımı düşünmek bir tür rahatlama getirdi, bir de çok büyük bir yorgunluk.

"Bence artık hazırsın," dedi Rachel. "Teorimi duymak ister misin?"

Son birkaç gündür, ne olduğunu açıklamadan teorisinden bahsediyordu bana. Bir gün bir kişisel gelişim kitabı yazacak olursa servet kazanacağını söyledi: Bu teori hem basit hem mükemmeldi.

"Gönder gelsin!" dedim.

"Tamam," dedi, "işte başlıyorum." İçkisinden büyük bir yudum alıp kadehini kenara koydu, sonra küçük mumu da kenara çekti.

"İnsanlar," dedi küçük masanın karşısından eğilip, "sana her şeyi söyler."

Bekledim.

"Hepsi bu," dedi. "İnsanlar - sana - her şeyi söyler."

"İnsanlar..." dedim.

"Evet," dedi. "Sana her şeyi söyler. Bütün bilmen gerekeni. Ânında. Hatta sen sormadan."

"Peki," dedim.

"Bir düşünsene. Biriyle ilk tanıştığın zamanı düşün ve o an onun söylediklerini. İnsanlar kelimenin tam anlamıyla neyi öğrenmeye ihtiyacın varsa onu söyler. Bütün ilişki hemen oracıkta ortaya serilir. Tek yapman gereken duymayı seçmektir."

"Ha," dedim.

"Anlıyor musun?" dedi, yeniden yerine yerleşti, kendinden hoşnuttu.

"Dur biraz," dedim.

Arşivdeki ilk haftam bitmişti ama o orada değildi - konferans gibi bir şeyler vardı. Perşembe akşamı ekibin diğer üç üyesiyle birlikte onunla buluşmak için Toynbee Hall'a gittik, içkili bir resepsiyon vardı, insanlar avluya taşmıştı. Tanımadığım bir kızdan bir mentollü sigara otlanmış, sonra onun yanımda

durduğunu fark etmiştim, sigarayı içmemi izliyordu. Bir fırt ister misiniz diye sormuştum, o da demişti ki...

Doğru hatırlamaya çalışırken gözlerimi kapadım.

Demişti ki...

İçmemeliyim, birkaç yıl önce bıraktım.

Sonra sigarayı benden alıp, *Sadece bir fırt o zaman,* diyor ve bir de şöyle bir şey: *İnsanları kötü etkiliyorsunuz* veya *Fazla kolay etkileniyorum.*

"Ne düşünüyorsun bebeğim?" dedi Rachel.

Gözlerimi açtım. Bar birden fazla gürültülü geldi, sarhoş muydum yoksa sadece yorgun mu, emin olamadım.

"Teorini test ediyordum," dedim. "Hatırlamaya çalışıyordum - tam olarak."

"Ve?" dedi.

"Evet," dedim, "bilmiyorum. Belki." Kendimi gülümsemeye zorladım.

Szymborska ve Miłosz'dan konuşmuştuk, o da herkesin yaptığı gibi bana, pek çok büyük İrlandalı şair varken neden Polonyalı şairler hakkında tez yazmayı seçtiğimi sormuştu.

Neden bilmem, bir kez olsun doğruyu söylemiştim.

"Bilmiyorum," demiştim. "Ama belki de kader yıllardır oyun oynuyor benimle.* Belki," demiştim, "bende Polonyalı ruhu vardır," ve isterse gülsün diye abartılı bir tavırla söylemiştim bunu ama o gülmemişti.

"Polonyalılar ile İrlandalılar ruh eşi olabilir bence," demişti ve yağmur yağmaya başladığında bile dışarıda kalarak bir sigara daha otlanıp paylaşmıştık.

---

* Polonyalı şair Wislawa Szymborska'nın *İlk Görüşte Aşk* şiirinden. (e.n.)

"İlk tanıştığımızda ne söylediğini hatırlıyor musun?" dedi Rachel.

"Evet," dedim, aslında sadece belli belirsiz hatırlayabiliyordum. "Kilise bahçesindeydik."

"Evet," dedi.

O kadarını hatırlıyordum. Etrafta dolanarak oturup öğle yemeğimi yiyebileceğim bir yer aranıyordum galiba, ama bütün banklar dolu ve çimler de ıslak olmalıydı. Birkaç tur attım, sonra -doğru ya- okaliptüs ağacının yanından birinin seslendiğini işittim.

"Yanına oturabileceğimi söyledin," dedim. "Dedin ki: Seni tanıyorum, sen Paola'nın yerine bakıyorsun."

"Evet," deyip gülümsedi. "Sen de oturdun, sabah yağmur yağmıştı, okaliptüs yaprakları çok tatlı, taptaze kokuyordu - kokuyu içine çektin, kollarını iki yana açıp dedin ki, Yepyeni kokuyor, değil mi, yeni baştan başlayabilirmişsin gibi. Ve çatallarımızı birbirine çarpıp, Yeni başlangıçlara, dedik."

"Evet," dedim. Bu ajans bana iyi gelecekti, kararlıydım: Dışa dönük, tasasız olmaya, kendimin yeni ve daha iyi bir versiyonu olmaya kararlıydım.

Birdenbire tarifsiz bir keder hissettim.

Rachel elini uzatıp yanağıma dokundu.

"Rach?" dedim.

"Farkındaysan yanakların kızardı," dedi. Alnıma düşmüş kâkülümü yumuşak bir hareketle kulağımın arkasına aldı ve ben ne diyeceğimi bilemedim. Yeniden yanağımı okşadı, parmaklarının arkasıyla yukarı, sonra parmak uçlarıyla aşağı. "Biliyor musun, çok güzel görünüyorsun."

Kalbim göğsümde dondu kaldı, sonra da iki kat hızla atmaya başladı.

"Dur biraz," dedim, içimde bir tür panik ve tiksinti yükseldi, tam olarak ona değil de bu duruma, bütün bunlara, benim her şeyi berbat etmeme.

"Sorun yok bebeğim," dedi, "burası *Shoreditch*. Kimse aldırmaz."

"Hayır," dedim, "hayır, mesele o değil," ve ben daha lafımı bitirmeden o kastettiğim şeyi gözlerimde gördü.

"Ah," deyip elini çekti. Sonra, "Cidden mi?" dedi. "Hassiktir. Ah, *siktir*."

"Özür dilerim," dedim. "Rachel, özür dilerim."

"Ama bir dakika," dedi, sonra durdu, güldü, başını sağa sola salladı. "Tamam," dedi. "Peki."

"Ben, istemedim," dedim, "yani, öyle demek istemedim..."

"Biz," dedi, "yani, son bir aydır falan, her öğle yemeği molasında?"

Uzun, berbat bir sessizlik oldu.

"Bak," dedi nihayet ve içkisinin son yudumunu içip bitirdi. "Hadi bu konuda başka tek kelime etmeyelim. Bunlar benden."

O hesabı ödemek için kalkarken, "Hayatta olmaz," diye cılız bir sesle, riyakârca itiraz ettim.

Klozetler ince kenarlı metal kâselerdi, kapakları bile yoktu. Bölmenin duvarına tutunup aşağı kaydım, orada çömelip kaldım ve kusup kusmayacağımı merak ettim.

Senin Satürn Dönüşün, demişti en yakın arkadaşım, ardında bir yıkım bırakıyormuşsun gibi görünecek. Midas'ın tam tersi, dokunduğun her şey boka dönecek. Başım fırıl fırıl dönüyordu. Nefes alıp vermeye odaklanmaya ve aynı anda hem çamaşır suyu hem idrar kokan havanın keskinliğine aldırmamaya çabaladım.

Cebimdeki telefonum titreşti, sonra bir daha titreşti. Gözlerimi kapayıp Tanrı'ya veya Satürn'e ya da her kim varsa ona hızlıca birkaç dua okuyup telefonu cebimden çıkardım.

Rachel İş
Hadi bebeğim

Rachel İş
Buna gerek yok

Rachel İş
Her şey yoluna girecek

Mesajlar ondan değildi. O değildi, o değildi.

Bir an telefonumu tuvalete atmayı düşündüm, böylece bir daha kimse bana mesaj atamaz veya mesaj atmazlık yapamazdı. Bunun yerine, kabinin mavi ışığında, Rachel'ın mesajlarını kaydırıp kapattım ve telefon ekranında aşağı inip onun adını, sohbetimizi aradım.

Seni sadece çok özlediğim için arayabilir miyim? Yanıt hep *hayır*'dı ama görünüşe göre bu beni denemekten alıkoymamıştı.

Bazı günler vardı -kesinlikle gerçek bir sebepten değil de sırf güneşin açısından, bulutlu gökyüzünden- bana mesaj atacağına emin olurdum. Şöyle diyeceğine: *Bu son birkaç ay seni çok özledim, artık sadece seninle birlikte olmak istediğimi biliyorum.* Bütün gün telefonuma bakar dururdum, ta ki akşam saatlerinde yanıldığım aşikâr olmaya başlayıncaya kadar - ama *nasıl* olabilirdi? Hiçbir zaman aklım almadı.

Biraz daha zamana ihtiyacım var, derdi. Biraz daha zamana ihtiyacım var.

Bugün bana mesaj atacağından emindim. Doğum günüm tuhaf bir şans eseri aynı zamanda Polonya'da benim *imieniny* günüme denk geliyordu: Benimle aynı adı taşıyan aziz için kutlama yapılan güne yani. Bunu ilk fark ettiğinde, "Çok özel bir şeydir," demişti bana, "bu da senin çok özel olduğun anlamına geliyor," ben de bir süre buna inanma izni verdim kendime; en azından onun için çok özel olabileceğime.

İnsanlar sana her şeyi söyler. Belki öyle yaptılar, belki de yapmadılar. Belki çoktan söylediler, belki hiç söylemeyecekler.

Telefonun ekranını yukarı, yukarı, mesajlarımız boyunca başa kaydırdım. *Kuşlar bile biliyor,* diye yazmıştı, *Göğe yazarlarken gördüm / cüretkârca, açık açık / tam da seni çağırdığım ismi.**

Çok güzel, diye yazmışım saf saf. Ekranı yeniden aşağı kaydırdım.

Mesajlaşma servisi karşıdaki kişinin ne zaman çevrimiçi olduğunu, ne zaman yazdığını bildirirdi. Her şeyi bitirip arşivden istifa ettikten sonra iki kez onun kutusunda *yazıyor... yazıyor...* ibaresi gördüm, bütün bedenim rahatlama ve arzuyla bir anda su gibi gevşedi. Ama o mesajlar hiç gelmedi. Bugünlerdeyse bakmamak için tutmaya çalışıyorum kendimi, artık çevrimiçi bile görünmüyor.

Orada değilsin, diye düşündüm kendi kendime, telefonuma bakarak.

Sonra da şöyle düşündüm: Aslında hiç olmadın.

Bu düşüncenin getirdiği beklenmedik rahatlama. Tuhaf biçimde özgürleştiriciydi. Sohbet zincirini sola kaydırıp menüye tıkladım. *Sohbeti Sil*'i seçtim. Emin misin? diye sordu telefonum. *Bunun yerine arşivlemek ister misiniz? Sohbeti Sil*'e tıkladım yeniden ve sonra öylece gidiverdi.

---

* Polonyalı şair Wislawa Szymborska'nın *Açıklık* adlı şiirinden. (e.n.)

Tuvaletlerin önünde Rachel beni bekliyordu. Kısacık bir an onu görmezden gelmeyi düşündüm.

"Ah Tanrım," dedim.

"Hadi," dedi. "Gidelim."

Artık tıklım tıklım olan barda peşinden yürüdüm; merdivenleri tırmanıp dışarı, Shoreditch akşamına çıktık; çöpler, duvar yazıları, neon ışıklar, karşıda geceleri bara dönüşen bisiklet tamirhanesi avlusu, bütün o küçük süs ışıkları ve flamalar, terk edilmiş bir otoparkta şimdi sokakta ayaküstü yenen şeylerin satıldığı minibüslere dönüşmüş Airstream karavanları. Barların önünde bölük pörçük AstroTurf çimler üstünde şezlonglar. Aralıklarla ekilmiş çınar ağaçları devasa, leke leke ve kısa süre önce budanmış, dikkatle bakıldığında öylesine yabancı, yaprak vermeye başlamışlar yine. Ve gökyüzü: Mayıs ortasının o koyulaşan mavisi, az kalmış ama karanlık değil henüz.

"Eee," dedi.

"Bizim alacakaranlık olarak düşündüğümüz şey," derken buldum kendimi, "ki teknik olarak günlük tandır aslında, önce denizin alacakaranlığına sonra da astronomik alacakaranlığa dönüşür. Belli enlemlerde ve yılın belli zamanlarında, hatta burada, Londra'da da mayıs ve haziranda birkaç haftalığına, alacakaranlıklar üst üste bindiği için aslında hiç gece olmaz ve bu da o gecelerden biri."

"Ne kadar sarhoşsun sen?" diye sordu Rachel.

"O yüzden değil," dedim. "Yani, evet, hayli sarhoşum ama mesele o değil. Ben sadece..." dedim, ona bir açıklama borçlu olduğumu biliyordum ama bir türlü söyleyemiyordum işte. Bana acıyacağından veya naif olduğumu düşüneceğinden de değil: Sadece bu lafın ajans içinde dolaşması, yani önceki işimden evli patronla ilişkiye girdiğim için ayrıldığımın bilinmesi riskini göze alamazdım.

Yeterli mesafeden bakınca hepimiz birer klişeyiz aslında. Eskiden, en yakın arkadaşım ve ben, bir şekilde görüşmeyi kesmeden önce böyle söylerdik.

Gırtlağımın gerisindeki o ağrı. O daimi, ezici yalnızlık.

"Ben sadece..." dedim yine.

"Hayır, dinle," dedi Rachel. "Hepsi benim yüzümden. Ben bir şekilde - yani mutlaka..." Durdu. "Bak, özür dilerim," dedi.

"Hayır," dedim. "Gerçekten."

Orada dikilip Shoreditch akşamının geçip gidişini izledik. Çiftler, ikişerli üçerli kol kola girmiş kızların gürültücü gevezelikleri, yürürken tökezleyip ara sıra caddeye inişleri, direksiyon kırmak zorunda kalan Deliveroo kuryelerinin moped kornaları. Evsiz bir adam bir parça ipin ucuna bağlı üç bacaklı bir köpekle yolda yürüyor, elindeki karton bardağı uzatıyor ve genelde görmezden geliniyordu. Bizim yanımıza gelince, Rachel cüzdanını açıp bir onluk çıkardı.

"Al bakalım ahbap," dedi.

"Teşekkürler," dedi adam. "Teşekkür ederim hayatım."

Rachel köpeğin başını okşamak için eğildi. "Selam dostum. Selam sana." Doğruldu. "Güzel köpek," dedi. "İkiniz de dikkat edin kendinize."

"Sen de," dedi adam. "Tanrı seni korusun."

Rachel çok iyi bir insandı.

Orada bir dakika daha dikildik.

"Sana bir şey sorabilir miyim?" dedim.

"Olur," dedi, "sorabilirsin."

"Yirmi yedi yaşındaki kendine nasıl bir tavsiyede bulunurdun?" diye sordum; ağzımdan çıkanı işitmek bile korkudan sinmeme yol açtı.

Rachel bir kaşını kaldırdı. Aynı anda hem birazcık hayal kırıklığına uğramış hem de birazcık eğlenmiş görünüyordu.

"Yirmi yedi ha?" dedi, Evet, bugün, dememek için zor tuttum kendimi.

İç çekti. Turuncu sokak ışıklarının altında sandığımdan yaşlı görünüyordu: Kırk olabileceğini fark ettim. Artık hiçbir şeyden tam anlamıyla emin olamıyordum.

"Eğer bir şey yolunda gitmezse," dedi, "bir randevu -bir karşılaşma- bunun illa senin hatan olması gerekmez. İlla herhangi birinin hatası olması gerekmez."

"Tamam," dedim.

"Bir de derdim ki," dedi, "birisi azıcık ilgi gösterecek oldu diye büsbütün kaptırma hemen kendini."

Durdu, devam etmesini bekledim ama etmedi.

Siyah taksiler yolun hemen aşağısındaki butik otelin önünde dolanıp duruyordu ve Rachel kolunu kaldırdı. "Sana bir taksi çevireyim," dedi. "Eve sağ salim gittiğinden emin olmak istiyorum."

"Yürümek istiyorum," dedim.

İç çekti. "Tam olarak nerede oturuyorsun?"

"Weavers Fields."

"Tamam," dedi, "hadi."

"Senin gelmene gerek yok," dedim. "Cidden. Gerçekten, ben iyiyim."

"Başına bir şey gelirse kendimi sorumlu hissederim," dedi. "Seninle yürüyeceğim. Sadece yol üstünde falafel ya da öyle bir şey almamız gerekebilir."

"Elbette," dedim. "Brick Lane'de bir yer var, demiryolu köprüsünün yanında, o taraftan gidebilirsek?"

Damascu Bite'ın önünde kuyruk vardı. Sipariş vermeyi beklerken duvara yaslandık, elmalı nargile kokusunu içimize çektik ve dükkân sahibinin hep açık tuttuğu Suriye radyo istasyonunu dinledik.

"Tekrar söylemek istiyorum," dedi Rachel, "işyerinde rahatsızlık hissetmeni hiç ama hiç istemem. Sorun olmayacağına söz verir misin?"

"Adını bile bilmiyorum," dedim. Güldüm ama pek gülüş denemezdi buna.

Bana baktı. "Dalga mı geçiyorsun?" dedi.

"Tam adını," dedim. "Gerçek, bütün ismini. Telefonumda *Rachel İş* olarak kayıtlısın."

Şimdi zorlama bir gülüşle gülme sırası ondaydı. "Anladım," dedi. "Tamam."

Bir süre ne o ne ben bir şey söyledik. Servis penceresinin arkasında dükkân sahibi dönerleri kesip ızgaradaki hellimleri çevirdi, fritözün kulpunu takırdattı ve hazır olan siparişlerin isimlerini bağırdı, tamamı bir dans gibiydi. Bizim sıramızın gelmesine bir sipariş kalmıştı.

"İçinde her şey olan falafel dürüm?" dedi Rachel.

"Güzel olur," dedim ve bunu söylerken gerçekten öyle olduğunu fark ettim. Son zamanlarda çok beğenmiş gibi yaptığım vegan (pek tabii vegan) salatalar haricinde pek bir şey yememiştim. "Ama cidden, bunu ben ödüyorum. En azından bunu yapayım."

"Tamam," dedi. "Teşekkürler." Sonra da şöyle dedi: "Eleanor Anastasia Rachel Cooke."

"Ne?" dedim.

"Artık biliyorsun işte."

"Eleanor," dedim, "Ana*stasia* mı?"

"Eleanor Anastasia Rachel Cooke."

"Neden Rachel'ı kullanıyorsun?"

"İsmimden hep nefret ettim," deyip omuz silkti. "Çok fazlaydı - alengirli. Fazla abartılı. Ortaokula başladıktan sonra sadece Rachel olmaya karar verdim."

"Ama Eleanor çok güzel bir isim," dedim. "Anastasia da öyle! Yani, Rachel güzel olmadığı için değil, şey, demek istiyorum ki..."

Bana baktı. O tanıdık, alaycı, keyiflenmiş, gülerken kısılmış gözler.

"Üzgünüm," diyorum ve doğru, üzgünüm.

"Hadi ama," diyor. "Sarhoşsun. Hadi seni evine götürelim."

Tarif Edecek Kelimeler

Monika Lewinsky'den konuşuyorduk.

Arkadaşım gecenin bir vakti internetin dipsiz kuyusuna dalıp Google'da onu araştırmış ve bütün o olanlar yaşandığında Lewinsky'nin sadece yirmi iki yaşında olduğunu fark etmişti.

Siktir, dedim.

Biliyorum, acayip değil mi? Yirmi iki.

Bir süre ikimiz de bir şey söylemedik. Bebek arabalarımızı dalgın dalgın ileri geri salladık. Bazen içinde bebek yokken de sallardım bebek arabasını. Bazen market arabalarını sallardım.

Bebekler için yüzme kursundan yeni çıkmıştık; bir otelin bodrum kat havuzunda, termal mayoları içinde kimi zaman şaşkın bir kayıtsızlıkla etrafa bakınan kimi zaman aciz aciz uluyan ıslak topakların peşinde otuz dakika dolanmış, eski çocuk şarkılarına fazladan dizeler uydurup söylemiştik. *Çek çek kürekleri, sür kayığını, önüne timsah çıkarsa, bas hemen çığlığı!*

Otelin arka kapısının önünde dikilmiş bebek arabalarımızı ayrı yönlere itmeye hazırlanıyorduk. Bebekler alışılmadık biçimde sessizdi, her ne kadar işin çoğunu yapan kendileri olmasa da çocukluğumun yüzmelerinden hatırladığım o donuk, sersemlemiş haldeydiler. Bahardı ama soğuktu. Arkadaşım açıkta kalmış bir tutam saçını yumurta sarısı şapkasının altına sıkıştırdı. Birer ay arayla doğan bebeklerimiz nihayet biraz büyümüş, dökülen saçlarımız yeni yeni çıkmaya başlamıştı: Yumuşak, inatçı

tutamlar, bir de artık lavabo deliklerini tıkayan zıvanadan çıkmış saç topakları olmamasının rahatlığı.

Pekâlâ, dedi arkadaşım. Oğlanın öğle uykusunda evde olmak istiyorum. O yüzden gitsem iyi olur.

Yirmi iki, dedim. O zamanlar ne düşündüğünü hatırlıyor musun?

Ne aptal kız diye düşünmüştüm galiba.

Evet, ben de.

On altı on yedi yaşlarındaydık ve olanların Monica Lewinsky'nin hatası olduğuna emindik. Lisenin ortak salonunda okuldaki arkadaşlarla bundan konuştuğumuzu hatırladım. Küçük aptal orospu, dedik onun için. Küçük aptal sürtük. Bir de o elbise, eh yani! Başkan birkaç yıl öncesinde Belfast'a gelmişti. Power Rangers'ı ekarte edip Noel ışıklarını kendisi yakmıştı; Donegall Meydanı'nda tezahürat yapan bir kalabalık vardı, bir de havai fişekler. Özgür Dünya'nın Lideri. Monica Lewinsky ne halt ettiğini zannediyordu? Başkan'ın kızı aşağı yukarı bizim yaşlarımızdaydı: Kabarık saçlar, dişlerinde tel. Onun namına biz utandık, bizim midemiz bulandı.

Annemin başkan için ne kadar karizmatik dediğini hatırlıyorum, dedim.

Bu da bir tarif.

Hah.

Elbise de alt tarafı *Gap*'tenmiş, biliyor muydun? Basit bir gömlek elbise. Alelade bir mavi.

Ben abartılı bir kokteyl elbisesi hayal etmiştim. Kuş tüyleri, derin bir dekolte.

Evet, dedi arkadaşım. Arkadaşı elbisenin onu şişman gösterdiğini söylemiş, o da bu yüzden yeniden giymeyeceği için onu temizletmemiş.

İkimizi de kıkır kıkır gülmeye başladık, bebekler kınayan gözlerle baktılar bize.

Biraz seninle yürüyeyim, dedim. Bebek arabasını çevirdim, yürümeye başladık. İkimiz de spor ayakkabı giymiştik, onunkiler modaya daha uygundu. Benim işe yaramaz ayakkabılarım yıllardır aramızda şaka konusuydu. Yıllar boyu mukavva ve suni deriden yapılma ucuz, incecik babetler giydikten sonra ilk boyunlu spor ayakkabımın beni nasıl da güçlü hissettirdiği geldi aklıma. En kaba klasik erkek ayakkabılarının ne kadar sağlam yapıldığını keşfettiğimizde gülmüştük de gülmüştük.

Onun otobüsü durağa yanaşıyordu, oraya doğru koştuk.

Bana gelsene, dedi birden, bebeklere pirinç unu maması yediririz.

Ama otobüste bir bebek arabası vardı zaten ve en fazla iki arabaya izin veriliyordu. Klorlu ve soğuk yanaklarla, önümüzdeki-hafta-görüşürüzler eşliğinde hızlıca sarılıp vedalaştık.

Bebekler için yüzme kursuna bebekler için gitmiyorduk elbette.

Bir dakika kadar sonra telefonum titreşti: Sular sıçratan iki balina ile iki balığın ani ve trajik ayrılışının hikâyesini anlatan bir emoji seli. Sonra balinaların nazikçe yunuslara dönüştürüldüğü, peşine gülmekten gözünden yaş gelen bir surat eklenmiş bir mesaj daha.

Emojilerle iletişim kurmaya ne zaman başlamıştık bilmiyordum ama annelikle aynı zamanlara denk geldiğine gayet emindim. Eskiden her konuda ne kadar dobra, samimi, net olduğumuzu göstermenin bir yoluydu. Veya belki sadece uykusuzluktandı.

Aynı suratı ben de ona gönderdim, sonra bir kâse pirinç ve çilek emojisi arayıp şöyle yazdım: Önceden sindirilmiş ziyafetin afiyet olsun.

Bana Edvard Munch suratı ve öpücük niyetine birkaç x gönderdi.

Bebeğim uyumadan eve varmamın imkânı yoktu. Ama şimdi yürümeye başlarsam, oğlan arabasının artık hareket etmediğini fark edip öfkesini göstermek üzere uyanmadan önce bir kafeye oturup Google'da beş dakika Monica Lewinsky'ye bakabilirdim.

Yürürken yirmili yaşlarımızın başını düşündüm. Eskiden çanta fabrikası olan barlarda elma sulu Zubrówka kokteyllerimizi, bekâr odalarında fincan fincan bitki çaylarımızı içerken dünyayı kurtararak geçirdik o zamanları; aynı tasasız sohbet yıllarca devam etti sanki, biz ve başka arkadaşlarımız stajlar, ilişkiler, ara sıra Hıristiyan Alfa kursları dolayısıyla çeşit çeşit yerlerde geçici süreliğine kalırken hafif hafif mekânlara yayıldı. Brüksel, Paris, Londra, New York: Parlak ışıkları, ortak yaşanan daireleri, yürümeyen aşk ilişkileri ve pazar günleri kurulan bit pazarlarıyla büyük şehirler. İdeal hayatı yaşadığımızı sanıyorduk, mutsuzsak da eh, o bizim hatamızdı, tüm bu fırsatların hakkını vermeyi beceremediğimiz içindi.

Bir defasında bir şenlik ateşi partisinde diğerleri gittikten sonra sandalyelerimizi ara ara sıcağa yaklaştırarak gecenin geç saatlerine dek sohbet etmiştik. Bir noktada aşağıya bakınca etrafımızda için için yanan korları fark ettik. O zaman bu bize bir şeyin metaforu gibi gelmişti.

Telefonumu cebimden çıkarıp ekranını kaydırdım. Yürümeye devam ederken, Şenlik ateşini hatırlıyor musun, diye mesaj attım.

Ben birkaç alev emojisi ekleyemeden onun mesajı ekranda belirdi.

Yakında mesafe daha da kısalacak, yazmıştı; bebeklerimizin o zamanki bizle arasındaki mesafe, o zamanki bizim şimdiki bizle arasındakinden daha kısa olacak.

Bunu anlamak bir dakikamı aldı.

Ben de ona gülmekten gözünden yaş gelen surat ile Edvard Munch emojisi gönderdim.

Bir hevesle Costcutter'ın reyonlarından gerekli paketleri ve teneke kutuları sepetime hızlı hızlı doldurup eve varınca *Fifteens* yaptım.

Bu tatlıya *Fifteens* diyorlardı çünkü içinde her şeyden on beş tane olmalıydı. On beş kepekli bisküvi, on beş *marshmellow*, on beş kiraz şekerlemesi - en yapış yapış, en suni, en kırmızı olanlarından. Kepekli bisküvileri merdaneyle ezer, kiraz ve *marshmellow*'ları ikiye böler, bütün bunları bir kutu konsantre sütle karıştırır, sonra da sosis gibi yuvarlayıp üstüne hindistancevizi serperdiniz. Pişirmeye bile gerek yoktu, dolapta biraz soğuması yeterliydi. Saçma sapan bir tarifti; erkek kadın tüm yetişkinlerin ciddiyetlerini bozmadan bir demlik çay yanına o meymenetsiz Lumpy Bumpy keklerinden sipariş ettiği bir yerden çıkabilirdi ancak. Dış görünüşün tam o kadar -daha fazla değil- falso vermesine müsaade eden ya da ihtiyaç duyan bir yerden.

İlkokulda *Fifteens* yapmıştık -ilkokuldayken herkes yapardı- ve iriyarı müdirenin parmağını Carnation konsantre süt konservesinin içinde gezdirip nasıl ürperdiğini, keyiften gözlerini devirdiğini hâlâ hatırlıyordum.

Bize güzel yazı dersi vermişti, çarpım tablosu alıştırması yaptırmak için sınıfa habersiz gelirdi. Saçı mükemmel bukleler halinde kıvır kıvırdı ve ucu kauçuklu bir bastonla dolaşıp zaman zaman onu yere vururdu. Bir defasında Supermac'te yaramazlığımızla başa çıkamayan annem, müdirenin hemen köşeyi

dönünce karşımıza çıkacağını söyleyip beni ve kız kardeşlerimi korkutmuştu. Yan koridora döndük ve oradaydı işte. O olaydan sonra yıllarca korkuyla karışık bir saygı duydum ona, sanki ortaya çıkması annemin çağrısının gücünden ziyade sadece onun kudretinden ileri geliyordu.

Müdire yıllardır aklıma gelmemişti. Kaç yaşında olabileceğini tahmin etmeye çalıştım. Arkadaşımın mantığına göre, o zamanki yaşına şimdi ondan daha yakındım. Hâlâ hayattaysa. Biz ilkokulu bitirince emekli olmuştu. İnternette ölüm ilanını bulmaya çalıştım, gerçi ilk adını bilmiyordum, aslında bambaşka soyadlarıyla yaşayarak öğretmenlik yapıp yapmadığını da bilmiyordum. Anladım ki olamazdı; böyle bir şey mümkün değildi. O çalışmaya başladığı zamanlarda, öğretmenler evlenmek için istifa ederdi. Google'da biraz daha araştırma yaptım. Genç bir Nell McCafferty'ye rastladım, yetmişlerinin ortasındaydı, bir *pub*'a giden otuz kadına öncülük etmişti. Otuz brendi ve bir büyük bardak Guinness bira sipariş etmişlerdi. Barmen, kadınlara büyük bardakta içki servisi yapmaya karşı çıkınca brendilerini içmiş, sonra da siparişlerinin istenilen şekilde servis edilmemesi dolayısıyla ödeme yapmayı reddetmişlerdi. Müdiremin sesini hâlâ duyabiliyordum. Bu girişimi tümüyle tasvip edeceğine kanaat getirdim.

Telefonumdaki küçük pencereyi kapadım. Hâlâ derin derin uyuyan bebeği uyandırma vaktiydi, yoksa gece hiç uyumazdı. Onu uyandırmadan önce *Fifteens* rulosunun ucundan biraz kestim. Çok tatlı olmuştu tabii: Gereğinden fazla tatlı. Müdireyi ve onun o teatral keyif alışını bir kez daha düşündüm. Sonra iki üç dilim daha yedim.

Bebek cıvıl cıvıl uyandı, benim yüzümü görmek dünyanın en harikulade şeyiymiş gibi; ben de ona duyduğum sevginin şiddetiyle dolup taştım. Akşamüstünü yatakta beslenip sarılarak, emekleme

provası yaparak geçirdik. Şarkılara alternatif mısralar uydurarak ikimizi de eğlendirdim, ya da en azından kendimi. *Biz tam yedi cüceyiz, on dört kollu bir deviz. Kimselere yan bakmaz, tatlı tatlı eğleniriz.* Bebeğin oyunculuğu üstündeydi, agu bugu gevezelik yapıyordu, ben de ayak parmaklarını öperken zevkten çığlıklar atmasının videosunu çekip aile grubuna gönderdim. Bebek doğduğundan beri, son birkaç ay önceye nazaran çok daha sık yazışıyorduk ve bunun neredeyse tamamına bebek vesile oluyordu.

oyyyyyyyyyyyyyy

diye yazdı en küçük kız kardeşim, neredeyse hemen peşinden

çooook tatlııı

teyzesinin yerine öp onu

En küçük kardeşim, aramızda sadece dört yıl olsa da, söylenene göre onun dahil olduğu ama benim kesinlikle dahil olmadığım Y kuşağı gibi mesaj yazıyordu: Her seferinde tek satır, neredeyse sıfır noktalama, hepsi de küçük harf. O ve erkek arkadaşı birbirlerine kızdılarsa, her seferinde tek kelimelik mesaj tufanları gidip geliyordu.

cidden

bazen

tam

ama

tam

bir

malsın

Ortanca kardeşim, artık hangi kuşaktansa, gözlerinin yerinde kalpler olan emojiden gönderdi.

Annem yazıyor... dedi telefonum.

Annem yazıyor...

Babamdan videoya herhangi bir yanıt gelmeyecekti. Mesajlarına haftada bir-iki kez bakardı ve yazdıkları dijital göçmenliğini yansıtırdı: Ses düşmeleri ve kısaltmalarla (slm cnm) bulmacaya dönmüş upuzun, tek parça iletiler; aile hesabındaki her telefon için mesaj başı para ödediğiniz -daha doğrusu onun ödediği- ve karakterlerin sınırlı olduğu zamanlardan kalma kas hafızası.

Annem yazıyor...

Annem yazıyor...

İlk Nokia'mı ve onun o zamanlar ne kadar mucizevi göründüğünü düşündüm: Yeni bir mesaj geldiğini gösteren küçük zarf; küçük gri-yeşil ekranda, yanıp sönen bir dizi harfi üst üste basarak yazmak.

Annem yazıyor...

Annem, beklendiği üzere, sonunda bir gif gönderdi. Gifleri yeni keşfetmişti ve genellikle hatalı kullansa da neredeyse hep bunlarla iletişim kuruyordu. Bu seferki *Flashdance*'ten önemli bir sahneydi. Üç kızı olmasına rağmen filmi izlediğini hiç sanmıyordum. Onu yakalamışken hemen aradım.

Alo? dedi, şaşırdığı sesinden belliydi.

Selam, dedim. Arayayım diye düşündüm.

Ah, ne hoş, dedi. Tesco marketin otoparkındayım.

Ah, affedersin.

Hayır hayır, konuşmak güzel. Bekle biraz.

Yapması gereken her neyse onu yaparken bir duraksama oldu. Annem beni hiç aramazdı, rahatsız etmemek için, diyordu

veya bebeği uyandırmamak için. Ama ben onu artık neredeyse iki günde bir arıyordum.

Videoyu gördün mü? dedim, o telefona dönünce.

Evet, yanıt göndermemiş miyim? dedi. Yanıtladım sandım.

Hayır hayır, gönderdin. *Flashdance*'i izlemiş miydin sen?

Flashdance ne?

Önemli değil.

Eee, dedi annem canlı bir sesle, nasılsın bakalım?

İyiyim, dedim. Bebek çok tatlı, değil mi?

Ah, hem de nasıl. Senin o yaştaki halini hatırlıyorum, aniden emeklemeye başladığın zamanı. Öylece birdenbire oldu, durup dururken. Noel'di. Doğru dürüst oturamıyordun bile ama oluverdi işte, parlak bir kâğıt parçasını almak için yerde sürünmeye başladın.

Güldü. Sonra da dedi ki:

Bir daha asla o kadar çok sevilmeyeceksin.

Pardon? dedim.

Çok çabuk geçiyor, dedi. Sonra da şöyle dedi, artık hızlı hızlı konuşuyordu: Şey, arabadayım, yağmur başlıyor ve akşam yemeğini hazırlamam gerek.

Anne? dedim.

Efendim? dedi. Alo?

Yok, yok bir şey, dedim.

Fotoğraf, video göndermeye devam et. Onu görmeye bayılıyoruz.

Gönderirim, dedim.

Annem, Tesco'nun otoparkında. Araba ısınsın diye motoru çalıştırır, bir dakika kadar bekler, sonra ağır ağır otopark alanının kenarına yanaşır ve Sydenham yan bağlantısına çıkan tali

yolda trafiğe katılır. Holywood tepelerinin üstündeki bulutlar yoğundur, suya doygun bir gökte alçalmaktadır. Stena Line vapuru körfezden nizamsız yaklaşır; İrlanda Denizi.

Bir daha asla o kadar çok sevilmeyeceksin. Oğlum uyandığından beri benim de düşündüğüm buydu. Ama o sevginin şiddetini, kaçınılmaz ve gerekli karmaşıklığını yeniden hissettim. Arkadaşımla neredeyse her buluştuğumuzda konuştuğumuz bir şey: Bugünlerde hangisi daha zordu, kız evlat büyütmek mi erkek evlat büyütmek mi? Peki bunu nasıl elimize yüzümüze bulaştırmayacaktık?

Monica Lewinsky'yi düşününce, dedim kocama o akşam, aklına ne geliyor?

Cuma gecesiydi, o yüzden telefonlarımıza bakarak birer kadeh şarap içiyorduk.

Kocam hemen cevap verdi.

Ben, dedi, ekranını kaydırmaya devam ederken kaba saba bir edayla, o kadınla cinsel ilişkiye girmedim.

Ama girmişti.

Kocam kafasını kaldırıp bana baktı.

Girdi tabii. Bundan şüphe eden mi oldu?

Şey - evet. Veya en azından - şüphe edilsin istediler.

Makul inkâr taktiği.

Aramızda duran bebek telsizinden şom çatırtılar geldi. Ciddi bir şey olup olmadığını anlamak için bekledik. Ciddi bir şeydi.

Ben giderim, dedi kocam, gerçi bir önceki sefer de o gitmişti.

Teşekkür ederim, dedim. Ebeveynliğin yüzde yetmişi bir bebeği uyutmaya çalışmak, yüzde yirmisi uyanık tutmaya çalışmak, yüzde onu da mesajla birbirine listeler göndermekse belki de gerçek aşk buydu.

Kocam gidince arkadaşıma yeni bir isim gönderdim: Anna Nicole Smith. Akşamüstünü birbirimize isimler göndererek geçirmiştik. Tonya Harding, Amy Winehouse, Shannen Doherty, Britney Spears. Mesele sadece Monica Lewinsky değildi çünkü. Eskiden bir nedenle alay konusu edilen ama işin iç yüzünün bambaşka olduğunu -ansızın- fark ettiğiniz diğer bütün kadınlardı aynı zamanda. Google'da bir kez bakmaya başladınız mı durması zordu. Anna Nicole Smith'in oğlu Daniel, benim de yeni öğrendiğime göre, annesini ve onun yeni doğmuş bebeğini, yani kendi üvey kız kardeşini hastane odasında ziyaret ettiği sırada aniden ölmüştü. Toksikoloji raporuna göre, başka bir ilacın yanı sıra annesinin metadon ilacının bir kısmını da yutmuştu. Cenazesinde Anna Nicole tabutu açtırmış ve içine girmeye çalışmış: Kendisini de onunla birlikte gömmeleri için yalvarmış. Daniel yirmi yaşındaydı, annesi ise sadece otuz sekiz. Birkaç ay sonra Anna Nicole da aşırı dozdan öldü.

İyi bir örnek! diyen bir mesajla yanıtladı arkadaşım. Bir dakika sonra şöyle yazdı: Jade Goody.

Jade Goody! diye yanıt yazdım.

Arkadaşım tırnak-boyayan-el emojisi gönderdi.

Nasıl bilemedik? diye mesaj atmak istedim ama bunu komikleştirecek doğru emoji gelmedi aklıma.

Biliyor ve bilmiyordunuz. Bazen bütün hayatım bilip de bilmemekle geçmiş gibi geliyordu. Bu bir durumdan çok bir teknikmiş gibi; bir güvenlik modu, bir başa çıkma yöntemi. Nasıl tarif edeceğimizi bilmediğimiz için önemli olduğunu bile fark etmediğimiz şeyleri tarif edecek kelimeler vardı artık.

Hatırlıyor musun, dedim kocam dönünce, Sinead O'Connor papanın resmini yırtmıştı hani?

Şöyle böyle, dedi. Tam değil.

Bak göstereyim, dedim ve telefonumdan buldum.

Amerikan programı *Saturday Night Live*'da şarkı söylemişti. Provada öksüz çocukları gösteren bir resmi havaya kaldırıp göstermişti. *İyinin kötü karşısında zafer kazanacağına güvenimiz tam.* Ama canlı yayında Papa II. John Paul'un resmini gösterdi ve onu bir kez, iki kez, üç kez yırtıp parçaları etrafa saçtı. *Gerçek düşmanla savaşın,* dedi dosdoğru kameraya bakıp. Kafasındaki kulaklıklı mikrofonu çıkararak yanındaki masada duran kilise mumlarını üflemesiyle bitiyordu klip.

O yirmi dokuz saniyeyi yeniden izledik, sonra bir kez daha. Her seferinde, insan, omurgasında bir aşağı bir yukarı gezinen bir şey hissediyordu.

Vay canına, dedi kocam.

Bunu hatırlamamana inanamıyorum, dedim. Belki de İngiltere için çok büyük bir olay değildi.

Telefonumu geri alıp onun omzuna yaslandım.

Biz o zaman on bir yaşındaydık muhtemelen, dedim.

Şok dalgalarını hatırlıyordum. Bir kardinal, televizyona verdiği bir röportajda, O'Connor'ın Papa'ya zarar vermek için vudu ya da "taklit büyüsü" yaptığını söylemişti.

Puro, dedi kocam, biraz sonra.

Ne?

Bu da akla gelen diğer şey. Ya da akla getirilmemeye çalışılan.

Bir dakika sonra, ben dökülüyorum, dedi. Gidip yatalım mı?

Saat dokuz otuz beşti, yatma vaktimizi en az beş dakika geçmişti. Yatma vaktinden önce bir şeyler izlemeye çalışalım demiştik, ama zaman kalmamıştı.

Olur, dedim.

Ben telsizi şarj etmek için fişe takarken, o bulaşık makinesini çalıştırdı.

Hayatımda bazı zamanlar oluyor, dedim. Bu aramızdaki özel lügate yeni girmiş bir ifadeydi, bir tür kısaltma.

Biliyorum, dedi. Dokuz otuz yedi oldu artık. Hadi.

Uyuyamadım. Böyle olunca geceler fazla zalim geliyordu. Yorgun düşmüş bedeniniz, adrenalinle coşmuş, her bir öksürüğe ya da iniltiye sıçramaya kurulu halde gevşemeyi büsbütün reddederdi en sonunda. Yine Google'da Monica Lewinsky'yi aradım ve elbisenin fotoğrafını buldum. Önbelleğe alınmış bir eBay bağlantısıydı, biri elbiseyi yüz dolara satıyordu, *gerçek elbisenin kendisi değil ha ha.* Başka bir müze falan istemez mi bunu? diye sormuştu biri sorular bölümünde. Yani, orijinali Smithsonian'da galiba?

Elbiseye baktım, şimdiki Monica'nın, o zamanki Monica'nın resimlerine baktım. *Lewinsky* diye yazmanıza bile gerek yoktu, internet onu istediğinizi biliyordu. Birinin üniversite yıllığından taradığı bulanık bir fotoğraf buldum.

Ve -elbette, yeniden- o zamanki beni düşündüm. Yirmi dördümdeki, yirmi ikimdeki, on dokuzumdaki beni.

Üniversitedeki ilk haftamda Starr Raporu'nu işlemiştik. Aslında girdiğim ilk ders bile olabilir. Tıka basa dolu amfide sadece birinci sınıf değil, ikinci ve hatta üçüncü sınıf öğrencileri de vardı. Genç hoca kampüste bir nevi ünlü sayılıyordu: Yemekhane, güvenlik kulübesi ve utanarak söylüyorum, her gün yatağımı yapıp çöp kutumu boşaltan kadın için kullanılan argo tabirlerle birlikte bunu da çoktan öğrenmiştim. O tabirleri kullanmaya henüz cesaret edemiyordum; benim aksanımla, benim ağzımdan çıktıklarında kulağa komik geleceklerine inanıyordum.

Uyg. eleş., yani "uygulamalı eleştiri" dersiydi, uzmanlaşmam gereken becerilerin -ya da kavramların- en yenisi. Bir metin nasıl yakın okumayla analiz edilir. Bizi ortaöğrenim sınavına hazırlayan öğretmenimizi düşünmemeye çalıştım; öğretmenlik eğitimini yeni tamamlamıştı ve azimliydi, Wilfred Owen'ın belli bir kelimeyi neden seçtiğini açıklamamız için sıkıştırıp dururdu

bizi. Ben ve arkadaşlarım kıs kıs güler, birbirimize yazdığımız notları elden ele dolaştırırdık.

Kafiyeli olduğu için mi? Sonunda bana sorduğunda, arkadaşlarımın kesinlikle anlayacağı ama onun anlamayabileceği bir alaycılıkla böyle söylemiştim.

Hepsi safi zırvalık, diye fısıldadı yanımdaki kız. Adam siperde işte, ateş altında. Şiirini kâğıda dökmek istiyor, hangi kelimeyi neden kullandığı umurunda değil.

Zayıf ve kemikli hoca söylenene göre fevriydi ve bir o kadar da dâhi olmasıyla meşhurdu, tehditkâr adımlarla kürsüye yürüdü ve hemen yüksek sesle okumaya başladı, bu arada biz de sıralar arasında dolaştırılan metne uzanıp göz atmaya çalışıyorduk.

Bir noktada Bayan Lewinsky ile Başkan, Genel Sekreter'in odasında baş başa konuştular. Başkan'la flörtü esnasında Bayan Lewinsky ceketinin arkasını kaldırıp ona tanga çamaşırının pantolonunun üst kısmından çıkan iplerini gösterdi.

Starr Raporu'ndan okuyordu. Başını kaldırdı, Amerikalılarla İngilizlerin iç çamaşırı için kullandığı kelimeleri kıyasladığı bir şaka yaptı ve gülünmesi için duraksadı. Herkes, ben dahil, mecburen güldü. Devam et, dedi birden, çelik çerçeveli gözlüğüyle ön sıralarda oturan, yüzü kızarmış çocuğa işaret edip.

Bayan Lewinsky şöyle ifade verdi, diye okudu çocuk, *"Sanırım bir telefona cevap verdi... sonra koridordan arka ofise geçtik... Elini pantolonumun içine sokup beni elle genital bölgemden uyardı."*

Haynes Cinsel İlişki El Kitabı'ndan fırlamış gibi, dedi hoca ve hepimiz yeniden güldük, gerçi Haynes El Kitabı nedir bilmiyordum ben.

Hadi o pasajı tekrar dinleyelim, dedi başka birisini seçip.

Sanırım bir telefona cevap verdi... sonra koridordan arka ofise geçtik... Elini pantolonumun içine sokup beni elle genital bölgemden uyardı.

Hâlâ anlayamadım, dedi. Bir kez daha.

Üçüncü veya ikinci sıradaydım, dikkatini çekmeyi hiç istemiyordum. Eğer yüksek sesle okumamı ya da görüş belirtmemi isterse donup kalırdım -bunu biliyordum- ve kendimi gülünç duruma düşürürdüm.

Dördüncü seferden sonra ya bize acıdı ya da sadece sıkıldı.

Eksiltmeler, dedi. Neden eksiltmeleri duymuyorum? Eksiltmeler en önemli kısmı.

Ardından abartılı tiz bir sesle kendisi okudu.

Sanırım bir telefona cevap verdi - nokta, nokta, nokta - *sonra koridordan arka ofise geçtik* - nokta, nokta, nokta, NOKTA. Nasıl da usturuplu, bocalamış, ağırbaşlı-olma-çabasında zavallı Monica, dedi. Yani, şu eksiltmelere BİR DAHA bakın - nokta, nokta, nokta - nokta, nokta, nokta, *nokta.* Bunların neler söylediklerini veya söylememeye çalıştıklarını düşünün.

Ben kendimi görünmez kılmaya çabalarken, başkan telefonda konuşmaya devam eder, hoca da kasıla kasıla dolanıp şakalar yaparken, kadın dizüstü çöküp oral seks *performansına* koyuldu ("*performansına* koyuldu," dedi hoca, bütün bunların ne kadarı bir performanstı, kimin için?")

Telefonu kapadı ve bir dakika sonra Bayan Lewinsky'ye durmasını söyledi. Bayan Lewinsky'nin hatırladığı kadarıyla: "Ben ona nokta, nokta, nokta *tamamlamak istediğimi söyledim. O da dedi ki* nokta, nokta, nokta *bana güvenene dek beklemesi gerekiyormuş. Sonra da galiba bunu uzun zamandır yaşamadığına dair* nokta, nokta, nokta *bir şaka yaptı."*

Azgın Bill işi bitirmedi, dedi hoca, ama onun gibi bizim de Monica'yla işimiz bitti şimdilik, gerçi o bize musallat olmak için geri gelebilir.

Ve biz güldük de güldük: İçimiz rahatlamış halde Monica'ya, tatmin edilmemiş koca izleğine (benim için yeni bir kelime) güldük bir oh çekerek ve Wordsworth'e geçtik.

Dersin sonunda ben dahil herkes alkışladı. Wordsworth'ün şiirleriyle detaylı bir oral seks hikâyesinin yan yana koyulabilmesi, aynı derecede dikkat ve özenle okunabilmesi benim için akıl almaz bir şeydi.

Bunu hâlâ hatırlıyorum, onca yıldan sonra. Nokta, nokta, nokta. Nokta, nokta, nokta, *nokta*. Ne söylendi, ne söylenmedi ve neden.

Adam karizmatik yaratılmış, demişti annem.

Bu da bir tarif (arkadaşım).

Şimdi telefonumda da bulduğum Starr Raporu'nun başı: *Kadın kendini ona tanıttığında, o kim olduğunu zaten bildiğini söyledi.*

En azından biz...

Arkadaşıma mesaj yazmaya başladım, telefonum her bir kelimeyi tahmin ederek önden gitti. Saat gecenin 2'siydi ama onun bebeği de diş çıkarıyordu ve gecenin ya da sabahın bu vaktinde bile küçük tikler çoğunlukla anında maviye dönüp mesajın okunduğunu gösteriyordu.

En azından biz...

Sonra durdum. Bir süre telefonumu elimde tuttum, sonra nefesime odaklandım; ta ki ciğerlerimin boşalıp dolduğunu hissedene dek, sonra da karakterleri sildim, teker teker.

Toprak Kaplar

Yol arkadaşlarına alıcı gözle bakabilmek için bilet kontrolünde farklı yönlere dağılıyorlar. Hiç belli olmaz, diyor Papaz Rick: Oy vermek için memlekete gelme işi önemli belli ki, bakarsınız birinin fikrini değiştiriverirsiniz.

Koltuğu cam kenarında; koridor tarafındaki koltuktaysa kalın çerçeveli gözlük takan, mor saçlı, orta yaşlı bir kadın oturuyor. Aralarındaki koltuk boş, yani bu kadın onun tek şansı. Uçak güvenle göğe yükselene kadar bekliyor (seherin kanatlarını alıp uçsam, denizin ötesine konsam, orada bile elin yol gösterir bana, sağ elin tutar beni)* ve derin bir nefes alıp kadına dönüyor.

Selam, diyor. Öndeki koltukların arasındaki boşluktan Steve'in başının yan tarafını görebiliyor ve kendisini işitip işitmediğini merak ediyor. Boğazını temizliyor.

Doğmamış çocukların yaşam hakkıyla ilgili görüşlerinizi konuşmak için bir dakikanızı ayırabilir misiniz acaba diye merak ettim.

Kadın ona bakıyor. Kendiniz için mi soruyorsunuz? diyor.

Kadının *kendisini* kastettiğini anlaması bir dakikasını alıyor.

Ah hayır, çok şükür! diyor, şimdi Steve'in dinlemediğine memnun. Ben Gençlik Misyonu'nda çalışıyorum, diyor hızlı hızlı, insanları önümüzdeki hafta doğru seçimi yapmaya ikna etmek için İrlanda'ya gidiyoruz.

---

* *Eski Ahit*, Mezmurlar, 139.9-10. (e.n.)

Peki, diyor kadın. Bir an başka bir şey daha söyleyecekmiş gibi görünüyor. Ama sonra gülümseyip, Tatlım, yüzde yüz sizin tarafınızdayım, deyip kulaklıklarını takıyor ve gözlerini kapıyor. İçki servisi arabası gelince gözlerini açıyor, iki şişe minik kırmızı şarap istiyor, ikisini de açıp bardağını neredeyse silme dolduruyor. Bunu görünce kadının İsa Mesih'e kalbini açıp onu kurtarıcısı olarak kabul ettiğinden emin olsa mı diye düşünüyor ama tekrar bir sohbet başlatma cesareti topladığında şarap çoktan bitmiş, kulaklıklar da yeniden yerlerine takılmış oluyor.

Atıştırmalıklar gelince uyandırın beni, diyor kadın göz maskesini takarken, ama başka bir şey için kimse beni rahatsız etmesin sakın; o da ancak, peki, diyebiliyor.

Papaz Warren'ın evinde provayla geçen akşamlar.

Tecavüz ya da ensest durumunda ne olacak?

Bu en zorlu konuydu ve Steve'in kararlı gözleri soruyu sorarken Rebekah'nınkilere kilitlenmişti. Rebekah bir an durakladı, herkes nefesini tutmuş bekliyordu. Sonra bir nefes verdi.

Her ikisi de, dedi, korkunç, çok korkunç şeyler. Ama masum bir çocuk babasının suçları yüzünden ölüm cezasına çarptırılmayı hak eder mi?

Birbirlerine baktılar. Steve, elini uzatıp Rebekah'nın yüzüne dokunabilecek kadar yakındı. Bir an bunu yapacakmış gibi göründü: Çillerinin üstünde belli belirsiz parlayan tere dokunacak ya da başıboş bir saç telini kulağının arkasına alacak gibi. Sağ eli yumruk oldu: Önce sıkıldı, sonra gevşedi. Steve'in küpesi, üstüne ışık düştükçe parlıyordu.

Bir kadın, dedi, tecavüzcüsünün bebeğini taşımaya zorlanmayı hak eder mi?

Gebe kalma koşulları idealden çok uzak olabilir. Ama bu denkleme bir de cinayet eklemek durumu düzeltmez. İki yanlış bir doğru etmez.

Haklardan bahsediyorsun, dedi Steve. Kadınların hakları ne olacak?

Kadınların haklarını kesinlikle destekliyoruz, dedi Rebekah onun bakışlarına kilitlenmiş halde. Desteklemediğimiz tek şey, masumların kıyımının toplumca onaylanması.

Ah, hadi ama, dedi Steve. Sadece bir tutam hücre.

İki küçücük hücrenin mucizevi birleşimidir o ve hemen eşsiz, tam bir genetik profil oluşur; kan grubu belli olur, göz rengi, saç rengi, başka kimsede eşi olmayacak parmak izleri. Teknoloji, dedi, gebe kaldıktan sadece yirmi bir gün sonra kalp atışının tespit edilebildiğini göstermiştir bize. İşimize gelmiyor diye bunu göz ardı mı edelim?

Tamam, dedi Steve, yine bir karşı hamlede bulunmak üzereydi ama bu kez Rebekah devam etti.

Meselenin bizimle ilgili olmadığını unutmamalıyız. Mesele gerçek anlamda hayatlarını kurtarmamız için bize güvenenleri ilgilendiriyor. O sesini duyamadıklarımız adına lütfen kalbinizin derinliklerine bakın ve doğru olanı yapın.

Birbirlerinin nefesini hissedebiliyor olmalıydılar, birbirlerinin bedeninin sıcaklığını.

Tamam, dedi Steve ve ellerini avuçları dışarı bakacak şekilde kaldırdı. Pekâlâ, beni yendin. Tamam.

Biraz daha birbirlerine baktılar, sonra Rebekah'nın yanakları yavaş yavaş kızardı. Bakışlarını kaçırdı.

Rebekah koridor tarafının öbür ucunda film izliyor. Steve'in ne yaptığını pek seçemiyor, Papaz Rick'le Jen'i ise hiç göremiyor.

Başını kabinin serin duvarına yaslayıp camdan dışarı bakıyor. Görecek hiçbir şey yok: İrlanda beş saat ileride ve onlar halihazırda gece saatinde hızla yol alıyorlar. Açıklamalı Kutsal Kitap yanında elbette. Onu okumalı ya da dua etmeli. Kafasında olası argümanların provasını yapmalı.

"İnsanlar her halükârda bunları yapacak" diyerek seks köleliğine ya da pedofiliye müsaade mi etmeliyiz?

Hıristiyan Kilisesi matematiği onaylıyor diye okullarda çarpım tablosunu öğretmeyi bırakacak mıyız?

Herkes yanlışa düştüğünde bile yanlış yanlıştır. Hiç kimse doğru olanı yapmasa bile doğru doğrudur.

Bunları yapmak yerine dermatoloğun bekleme odasını düşünüyor. Doktor Accutane yazmadan önce gebelik testi yapmak gerekiyordu; test, ilacın kullanıldığı süre zarfında da ayda bir kez yapılmalıydı. Muayenehaneden çıkıp annesine haberi verdi: Yine kesin hamile değilim! Bunu biraz fazla yüksek sesle söylemişti, birkaç kişi ona hamile olabilirmiş gibi baktı. Ne utanç verici: Hayatında hiçbir oğlanı öpmemişti, sadece bir kez Noah Dean'le el ele tutuşmuşlardı. Banyo çantasında yeşil ambalajlı Microgynon doğum kontrol hapları, ne utanç verici.

İzotretinoin'in ciddi teratojenik etkileri vardır, diye yazıyordu Accutane kutusunun içindeki prospektüste. Bir fetüs ilk trimesterde bu ilaca maruz kalırsa, ciddi kraniyofasiyal, kardiyovasküler, timüssel anomalilere ve merkezi sinir sistemi anomalilerine yol açma ihtimali %20 ila %35'tir. Önemli bir anomali göstermeyen bebeklerin %30'unda orta ila ciddi düzeyde zekâ geriliği oluşturabilir ve %60'ında nöropsikolojik fonksiyon bozukluğuna yol açabilir. Daha küçükken bir oyun oynarlar, birbirlerini gittikçe kötüleşen senaryolarla kışkırtırlardı. Hepsi de bebeği doğuracağından hep çok emindi. Ama o gerçekten doğururdu. Bebeği dünyaya getirir ve severdi, her neye benzerse

benzesin, ne kadar deforme olursa olsun. Onu severdi ve hiçbir şey, dünya yüzündeki hiçbir şey, onun kendi bebeği olacağı gerçeğini değiştiremezdi.

Kilisede hamileliğin çeşitli aşamalarında kadınlar. Hamur gibi tatlı ve temizler, uysal eller karınlarda, yüzlerinde dalgın bir ifade. Yumuşacık yüzleri, parlak saçları. Onlardan başka kimsenin bilmediği bir şeyi biliyorlarmış havası.

Kız olursa adını Grace koyacaktı, erkek olursa da Theodore gibi bir şey.

Gözlerini kapıyor. Papaz Warren yola çıkmadan önce her biri için teker teker dua etti. Adamın güçlü, sıcak elleri başının üstünde: Kendini iyice verirse, bu ellerden nabız gibi yayılan enerjiyi hâlâ hissedebiliyor. Tanrım, senin merhametinle bu evladın bu görevi üstlendi, cesaretinin kırılmasına izin verme. Sıkıştırılsa da ezilmesine izin verme. Kovalansa da terk edilmesin; yere yıkılsa da yok olmasın. İsa'nın yaşamı bedeninde açıkça görülsün diye İsa'nın ölümünü her zaman bedeninde taşısın. Amin.

Duayı onun en sevdiği ilahilerden birini, "Uzakta Yeşil Bir Tepe Var"ı söyleyerek bitirmişlerdi ve Papaz Rick Zümrüt Ada'ya* gittikleri için bunun münasip olduğunu söylemişti.

Steve son dizeden sonra tatlı, karmaşık, hüzünlü akorlarla gitarı çalmaya devam etmişti. Aynı aşina his sarıyor bedenini yeniden; şiddetinden sancıyan bir özlem.

Gençlik hostelinde memlekette yaptıkları pankartları ve posterleri açıyorlar, çok kötü duran kırışıklarını düzeltip onları bambu sopalara bantlıyorlar. En yükseği 1,80 metre, sarı yıldızlar boyadıkları bir fonun üstünde parlak mavi harfler. ANA RAHMİNDE

* *The Emerald Isle:* İrlanda için kullanılan bir tabir. (ç.n.)

SANA BİÇİM VERMEDEN ÖNCE TANIDIM SENİ, yazıyor, alıntıyı hemen anlamayan insanlar için altına minicik Yeremya 1:5 ibaresi sıkıştırılmış. Yeremya'nın Çağrısı, Papaz Warren'ın en sevdiği hikâyelerden biri. "Ah, Egemen Rab," diyor Yeremya, "konuşmayı bilmiyorum, çünkü gencim." Ama Tanrı ona diyor ki: "'Gencim,' deme. Seni göndereceğim herkese gidecek, sana buyuracağım her şeyi söyleyeceksin." Sonra O elini uzatır, Yeremya'nın ağzına dokunur ve ona der ki: "İşte sözlerimi ağzına koydum."

Papaz Rick duayı yönetip onlara yarından önce biraz dinlenmeye çalışmalarını söylüyor. Jen'le birbirlerine sarılıp iyi geceler diliyorlar; evli olmalarına ve ayrı oda istemeye hakları olmasına rağmen diğerleri gibi onlar da yatakhanede kalıyor. O, onlara mahremiyet tanımak için gözlerini kaçırıyor. Rebekah ise parmaklarıyla kalp şekli yapıyor. Hepsi de iki yıldır evli olan Papaz Rick ile Jen'in arzuladıkları çocuğa en kısa sürede kavuşmaları için dua ediyor.

O, ayrı odalarda uyursanız kavuşamazsınız ama, diye düşünüyor, kötücül, alaycı yanına uyarak. Sonra bu hain düşünceyi kafasından uzaklaştırıyor.

Çok erken sabah oluyor; o, Rebekah ve Jen uykuya dalmayı başardıktan birkaç dakika sonra adeta. Yemek salonundaki ısıtma tablasının üstünde halka halka yağların içinde pelte gibi olmuş solgun yumurtaları düşünmek midesini kaldırıyor ama Papaz Rick onları bekleyen gün için karınlarını tıka basa doyurmalarında ısrarcı. Kendini zorlayıp birkaç lokma bir şey yutuyor, çoğunluğu kızarmış ekmek; yanık kahvesinden de bir iki yudum alıyor. İnsanların sabah bulantısı derken kastettiği büyük ihtimalle bu, diye düşünüyor. Ne de olsa hap, bedenin kendini

hamile zannetmesine yol açarak etki ediyor. Bu düşünceyle derisi geriliyor, bağırsakları tuhaf bir biçimde gevşiyor. Tanrım, İsa'nın ölümünü bedenimde taşımama izin ver; sırrımı ve yaptığım yüz kızartıcı şeyleri geride bırakmama izin ver.

Üniversite ile ana çarşı caddesi arasına, Molly Malone heykelinin yanına tezgâh açıyorlar. Papaz Rick bülten için Molly Malone'un yanında toplu bir selfi çekiyor, sonra da siliyor çünkü yakışıksız görünüyor: Kafası ve sırıtan ağzı yanlışlıkla heykelin kabarık göğsüne doğru eğilmiş. O, papazın fotoğrafı silmesinden memnun. Küçüklüklerinde annesi onlara hep bir şarkı söylerdi ve o şarkıda Molly'nin dolgun bir kadın değil küçük bir kız olduğuna emin. Ayrıca fotoğrafta Steve'den bariz daha uzun görünüyor. Bunun yerine, parmaklıkların önünde, Yeremya pankartları görünecek biçimde başka bir selfi çekiyor, ardından yumruklarını çarpıştırıp başlamaya hazır hale geliyorlar.

Böyle olacağını düşünmemişti. Bazı kürtaj karşıtı eylemciler kendilerini tanıtmak için duruyor, hepsi de sarılıp birtakım broşürler değiş tokuş ediyorlar ama konuşmak için başka pek kimse durmuyor: Duranlar da çoktan kendi kararlarını vermişler ve sadece kavga etmek istiyorlar.

Sizler hatalısınız, diye bağırıyor yanlarından geçen biri. Hatalı, hatalı, hatalı, hatalı, hatalı.

Sizin için dua edeceğim, diyor Papaz Rick; kadınsa, Ah, dualarınız sizin olsun, diyor; papaz da sadece tekrarlıyor: Sizin için dua edeceğim hanımefendi.

Hepimiz dua edeceğiz, diye ekliyor Jen. Size iyi günler.

Ah, öyle olacak, diyor kadın, sırayla her birine dik dik bakıp.

Öyle olsun, diyor Jen aşırı tatlılıkla. Rebekah kıkırdıyor.

O ise sadece bakışlarını kaçırıp babetlerini kaldırıma sürtüyor.

Hey, diyor Steve. Hey. Canını sıkmalarına izin verme. Hiç kimse doğru olanı yapmasa bile doğru doğrudur, değil mi?

Steve'e dönüyor. Yolculuk boyunca Steve'in doğrudan kendisine söylediği ilk şey bu. Steve sırıtarak küpesiyle oynuyor. O da hostel tuvaletinin aşırı parlak ışığında yaptığı makyajının fazla turuncu görünmediğini umut ediyor.

Evet, diyor. Doğru doğrudur, sonra da söyleyecek akıllıca bir şey bulmaya çabalıyor. Ama Steve çoktan arkasını dönmüş.

Kendilerine göre bir sistem geliştirdiler. Septik düşük ya da hamilelikte kanser tedavisini reddetme konusunu açanlar, tıp fakültesinde bir yıl hazırlık okumuş Jen'e yönlendirilir. Kutsal Kitap'tan alıntı yapanlar -genellikle art niyetle, kasten Levililerden veya Özdeyişlerden çelişkili pasajlar seçenler- Papaz Rick'e. O, Steve ve Rebekah, teoride İrlanda'da ifade özgürlüğü olmasına rağmen belediye mülküne sabitlemelerine izin verilmeyen pankartı sırayla taşıyarak gençlere odaklanmaya çalışıyorlar.

Ama yanlarına yaklaşan tek genç grup ergenlerden oluşuyor; birkaç dakika seyredip kıs kıs güldükten sonra gelip şöyle soruyorlar: Neden Amerikalılar "İrlanda" derken bütün suratlarını eğip büküyorlar?

Bu pek hoş değil, diyor Steve ve içlerinden biri şöyle karşılık veriyor: Evet, eh, sizin de bizim anayasal meselemize burnunuzu sokmanız hiç hoş değil.

Ailem aslen İrlandalı, diyor Steve ve nedense gençler bunu çok komik buluyor.

Onun ailesi de aslen İrlandalı: Büyük-büyük-büyük -büyükler kafasını karıştırıyor- ninelerinden biri 1800'lerde deniz

yoluyla Cobh'dan Staten Island'a gelmiş; oranın "Cove" diye telaffuz edildiğini biliyor. Bu yolculuğun bir noktasında oraya gitmenin mümkün olup olamayacağını merak ediyor; görünüşe göre arabayla sadece birkaç saatlik mesafede.

Bir adam, Hepinize bravo, demek için duruyor. Benek benek olmuş yaşlı eliyle her birinin elini sıkmakta ısrar ediyor. Hepinize bravo. Bu yaptığınız Tanrı'ya hizmet. O, parıltının yeniden içine yayıldığını hissediyor. Şafakta yola çıkabilir, hızlı gidip gelirlerse öğleden önce dönmüş olurlardı. Yolda müzik çalarlardı. Araba kiralayabilmek için yirmi bir yaşında olmalısınız, o yüzden bunu Steve'in yapması gerek, ama annesinin ona acil durumlar için verdiği para var. Bundan bahsedecek cesareti bulamadı henüz. Rebekah'nın ailesi aslen İsveçli, sarı saçının sebebi bu. Dolayısıyla Cobh ona hiçbir şey ifade etmez muhtemelen.

Kadın yaklaştığında o, elindeki pankart sopasını Rebekah'ya daha yeni vermişti.

Affedersiniz, diyor kadın. Affedersiniz.

Kadın onunla konuşuyor.

Merhaba, nasılsınız? diyor ve en kocaman, en samimi gülümsemesini takınıyor. Ama o daha broşür uzatamadan, yirmi birinci haftada bana FFA teşhisi konmuştu, diyor kadın. FFA'nın ne anlama geldiğini biliyor musunuz?

Derin bir nefes alıyor. Tamam. Bunun yanıtını biliyor.

Başınız sağ olsun, diyor ama kadın konuşmaya devam ediyor, onun konuşmasını dinlemiyor.

Fatal Fetal Anomali demek, diyor kadın. Geçen sene yirmi birinci haftada Fatal Fetal Anomali teşhisi kondu bana. Gebe kalmak iki yılımızı aldı. İki koca yıl. Sonra da tarama yapıp bize bunu

söylediler. Ne onların ne de başka kimsenin yapabileceği bir şey yoktu. Bebek rahmin dışında beş dakikadan fazla yaşayamazdı.

Kadının sesi alçak ve sakindi. Gözlerinin çevresindeki kırışıklıklardan, başka koşullarda kolayca gülebilen birine benziyordu.

O, başınız sağ olsun, diyor yine. Mezmurlar 139'dan Davut'un sözlerini düşünmek sizi biraz teselli edebilir. Henüz döl yatağındayken gözlerin gördü beni. Bana ayrılan günlerin hiçbiri gelmeden, hepsi senin kitabına yazılmıştı.

Hiç günü olmadı, diyor kadın. Doğumdan sağ çıkabilseydi de birkaç dakika içinde, büyük bir acı ve azap çekerek havasızlıktan ölecekti.

Ama sizi seçti, diyor.

Kim beni seçti?

Tanrı sizi seçti. Ve bebeğiniz - bebeğiniz de sizi seçti, annesi olmanız için, vaktiniz ne kadar kısa olursa olsun.

Aynı anda ikisi birden nasıl olabilir?

Pardon?

Eğer beni Tanrı seçtiyse, bu nasıl aynı zamanda bebeğin de seçimi olabilir?

Diğerlerine bakıyor. Papaz Rick hevesli hevesli başka biriyle konuşuyor, Jen kaşlarını çatmış cep telefonuna bakıyor, Rebekah da Steve'le birlikte gülüyor; kimse onun bakışlarını görmüyor.

Tanrı'nın bizim için bir planı vardır, diyor, onu tamamına erdirip erdirmemek de bize kalmıştır.

Canım, diyor kadın biraz sonra, iyi niyetli olduğun belli ama hiçbir şey bilmiyorsun, hayata dair bir şey bildiğin yok.

Kadın bunu şefkatle, büyük bir özenle söylüyor. Bütün gün insanlar onlara bağırdı, yuhaladı - hatta tükürdüler bile. Kimse bu derece nezaketle konuşmadı; karşınızdaki de sizin için

endişeleniyormuş, kapüşonunuzun, kotunuzun, sivilcelerinizin altındaki parlak fani ruhunuzu o da görebiliyormuş gibi.

Kadının dudaklarına odaklanıyor ve yanıtı hatırlamaya çabalıyor çünkü şu anda doğru kelimeler kadını kazanmaya, yanlış kelimelerse onu sonsuza dek kaybetmeye sebep olacak. Durup dururken, kadını öpmenin nasıl bir şey olacağını merak ediyor. Bu düşüncenin yarattığı şok onu iğrendiriyor ve boynuna, yanaklarına ateş bastığını hissediyor.

Selam. Rebekah yanlarına sokuluyor. Size bugün yardımcı olabileceğimiz bir konu var mı?

Hayır, teşekkür ederim, diyor kadın Rebekah'ya ve ışıl ışıl gülümsüyor. Gitmem gerek.

Bir broşürümüzü almak ister misiniz? diye sesleniyor Rebekah ama kadın çoktan yürüyüp uzaklaşmış.

Arkana bak. Arkana bak.

Ama kadın dönüp bakmıyor elbette.

Her şey yolunda mı? diyor Papaz Rick.

Fatal Fetal Anomaliymiş, diyor o. Bebeğin rahim dışında hayatta kalamayacağını söylemişler.

Pekâlâ, diyor Papaz Rick. Ne kadar kısa olursa olsun, kendi bebeğine sarılmanın mutluluğunu anlattık mı ona? İşleyen organların, onlara büyük ihtiyaç duyanlara bağışlanmasından bahsettik mi?

Evet, hayır, diyor o. Aslında oraya kadar ilerleyemedim.

Papaz Rick kaşlarını çatıyor. Herhangi bir yanlış anlama ya da saldırı ihtimaline karşı, bir de memlekettekiler için bu yolculuğun bir filmini yapma amacıyla göğsüne asılmış bir GoPro kamera var.

GoPro kapan, diyor. Küçük ışık sönünce, Hey, git de bir gazoz iç, diyor ona.

Gerek yok, diye konuşmaya başlıyor, ama papaz parmağını kaldırıyor.

Hemen yolun karşısında bir AVM var. Mola ver, kendine bir gazoz ve yiyecek bir şeyler al. Cebinden bir banknot çıkarıyor, sihirbazlık numarası yapar gibi. Benden.

Parayı alıyor. Teşekkür ederim, diyor. Tamam o zaman.

Harika iş çıkarıyorsun evlat, diye ekliyor papaz. Saat farkı insana tuhaf şeyler yaptırır.

AVM'de bir Pepsi Max ile patates kızartması alıyor ve buzları karıştırarak bir masaya oturuyor. Yanındaki masada iki yaşlı kadın kibar, dikkatli ısırıklarla hamburger yiyip oylamayı konuşuyor. Araya girmeli, kendini tanıtmalı, neye oy vermeyi planladıklarını sormalı. Her karşılaşma, her fırsat önemli. Bunun yerine gazozunu öyle hızlı içiyor ki sinüsleri ağrıyor.

Kutsal Kitap kampında yaz akşamları çeyrekliklerini ve beş sentlerini birleştirir, hangi dondurmadan alacaklarını tartışırlardı. Dondurma standındaki kahverengi saçlı çocuğa hepsi âşıktı. Ona sakızın dilini mavi yapıp yapmadığını sormak için birbirlerine meydan okurlardı. Onun buna herhangi bir şekilde yanıt verme ihtimalinden nasıl da korkarlardı. Bedeninizin saf, kutsal mabedini kocanıza ve içinde taşıyacağınız çocuklara sakladığınızı bilirdiniz. Çok havalı olmaz mı, demişti Steve, ilk öpüşmenin mihrapta, Tanrı'nın gözleri önünde gerçekleşmesi. Tanrı'nın zaten her şeyi gördüğü düşünülünce pek de mantıklı değildi aslında.

Ayağa kalkıyor. Patates kızartmalarına dokunmadı ama geri dönmesi gerek.

Karşı tarafta, alışveriş merkezinin önüne kurulmuş, eşofman üstü ve tişört satılan tezgâh var; içeri girerken alelacele yanından

geçmesi gerekmişti. Pembe saçlı bir kız şimdi gelip geçenlere bağıra çağıra sadece bir tişörtü kaldığını duyuruyor. Beyaz bir tişört bu, kırmızı bir kalp göğüs kısmını boydan boya kaplamış. Kısacık bir an Papaz Rick'in parasının üstüyle onu almayı düşünüyor. Tezgâhtaki son tişörttü, diyebilir. Başka biri alıp da göstere göstere giymesin diye satın aldım. Ama elbette onlar da bu paranın, iyi insanların iyi niyetle verdiği bu paranın, amaç ne olursa olsun, şaka ne kadar komik olursa olsun, yine de doğrudan küçücük masumların katledilmesine gideceğini söylerlerdi.

Bir anda o kadına çok kızıyor. Kendisinden başka kimse mola vermedi. Papaz Rick'in fikriydi bu mola ve nazikçe, kameranın kapalı olduğundan eminken söylediyse de bir kenara yazılacaktı muhakkak. Onları meyvelerinden tanıyacaktınız. Kendisine bel bağlamış binlerce zavallı, umutsuz, çaresiz doğmamış bebek vardı. Başınız sağ olsun, demeliydi kadına. Ama açık söylemek gerekirse, şahsi hikâyenizin trajik olması canınız istediği zaman bebek öldürebileceğiniz anlamına gelmez.

Belki saat farkı yüzünden. Belki de hap. Ama her şey yeniden mantıklı gelecek, bunu biliyor, memlekette, gençlik grubunda Papaz Warren'ın onlara ne kadar haklı ve mübarek olduklarını söylediği zaman olduğu gibi; sadece tek bir gerçek olduğunu, bizim de bu gerçekle yanıp parlayan ışıklar olmamız gerektiğini vaaz ettiğindeki gibi; toprak kaplar içindeki bu hazinemizle.*

---

* Yeni Ahit'te insanların Tanrı'nın iyiliğini kendi zaaf ve zayıflıklarıyla taşıdığını anlatan ifade. *Üstün gücün bizden değil, Tanrı'dan kaynaklandığı bilinsin diye bu hazineye toprak kaplar içinde sahibiz.* (2. Korintliler 4:7) (Metinde geçen Kutsal Kitap ayetleri Kitab-ı Mukaddes Şirketi'nin Yeni Çeviri'sinden alıntılanmıştır.) (e.n.)

Gece Uyanışı

Durup dururken uyandın aniden, kalbin güm güm.

Hiçbir şey yok. Bebek yatakta yanında, uyuyor. Tuz lambasının turuncu ışığında, odanın gölgeleri kıpırtısız.

Oğlunun odasından hiç ses gelmiyor.

Bebek hafif iniltiler çıkarıyor. Bazen ondan bir saniye önce uyanıyorsun, bedenin biliyor sanki. Bebek blogları böyle yazıyor, birlikte uyumakta sorun olmadığını söyleyenler. Annelik içgüdüleri ikinizi de güvende tutar. Ama onu uyandıran sensin belki de. Sen döndükçe çıkan yorgan hışırtısı, sıkıntılı bir rüya. Hiç kıpırdamadan uzanıyorsun, ne tarafa döneceğini görmek için bekliyorsun.

İşte o zaman onu yeniden duyuyorsun.

Koridorun ahşap zemininde bir adımın çıkardığı gıcırtı, gıcırtı çıkarmamaya çalışan bir adımın sesi.

Hayır.

Bekliyorsun.

Dairenin bağlantı hatlarını, tecrübe edilmiş, izlenebilir yollarını biliyorsun. Kereste zeminin, dışarıda caddedeki gümbür gümbür polis sirenleriyle bile uyuyan bir bebeği uyandırması garanti olan bozuk kirişlerini.

Yine, hiçbir şey - gerçi hiçbir şey artık gerilim yüklü.

Yaz mevsimi, o yüzden ısıtıcı kapalı, boruların ya da ısınan radyatörlerin tıkırtısı olamaz. Yaz mevsimi, dolayısıyla havasız dairenize hava girsin diye balkon kapısı açık. Üçüncü kattasınız, balkon denen cam kutu komşularınkine bitişik değil, o yüzden hep gayet güvenli görünüyor.

Nefesin gürültülü. Kalbin de göğsünün içinde tuzağa düşürülmüş bir şey gibi sıçrayıp zıplıyor.

Bebek hırıltılı soluyor, kıpırdanıp duruyor ve yüzüstü dönüyor. Bir ayak sesi daha mı duydun?

Parmak uçlarınla dinliyorsun, kafandaki her bir saç teliyle.

Dün gece kapıyı kilitledin, bundan eminsin. Daha doğrusu kilidin dili takıldığı için tam kilitlemedin de kilidi devre dışı bırakmak için sürgüyü indirdin. Ev işlerinin sözsüz paylaşımında çöpler, geri dönüşüm ve tencerelerin yıkanması gibi bu da hep kocanın görevidir. Ama o, iki geceliğine evde değil -bir sempozyum için Berlin'e gitti- ve bu ilk gece. Akşamlar uzun olduğu için jaluzileri kapamakla uğraşmıyorsun her zaman. Biri gözetliyor muydu? Karşıda oturan ailelere, onların hayatlarının diyoramasına dair gerekenden fazlasını biliyorsun. Seni tanıyan, kocanı tanıyan biri onun Facebook'unda ya da Instagram'ında seyahate çıktığını mı gördü?

Dinliyorsun, dinliyorsun. Dinlemekten bütün bedenine ağrılar giriyor.

Ön kapının menteşeleri gevşeyip de çerçeveye sıkışmaya başlayınca onu yeniden yerine oturtmaya gelen bir adam vardı. Ondan sonra haftalar boyunca bilmediğin bir numaradan cevapsız aramalar gelip durdu. Nihayet o numaraya mesaj atıp *Kimsiniz?* diye sorduğunda karşılığında hemen, *Bir hayran,* yazan bir mesaj geldi, peşinde de gülümseyen bir surat vardı. İkinci mesajda şöyle yazıyordu: *Bi'şeyler içmek ister misin?*

Yanlış numara herhalde, diye mesaj attın.

Sanmıyorum (bir gülümseyen surat daha)

Özür dilerim ama kim olduğunuzu bilmiyorum.

Evet biliyosun

Yanıt vermedin, o gece mesajları kocana gösterdin. Benim mesaj yazmamı, kocan olduğumu falan söylememi ister misin? dedi.

Ah, ne yani, geri bas, bu benim malım falan gibi mi?

İkiniz de güldünüz ve bunlar artık o kadar tekinsiz gelmedi.

O esnada hamileydin, gerçi belli olacak kadar değildi henüz. Miden bulanıyordu, zihnin bulanıktı; o adamın gelişi seni bir öğle uykusundan apar topar kaldırmıştı - o ilk trimester yorgunluğu bütün kemiklerinden yayılıyordu. Kapıda boş boş baktın, neredeyse kabaydın, sonra çay, kahve, zencefilli kurabiye tekliflerinle sahte bir neşe takınıp bunu telafi ederken aşırıya kaçtın. Adam, aslında istediğinin güzel, soğuk bir bira olduğunu söylediğinde gülüp dedin ki: Kulağa güzel geliyor.

O olmalı diye düşündün ama şirketle iletişime geçecek kadar emin olamadın. Ayrıca, kilitleri falan değiştirmiş değildi, sadece menteşeler, hem başka mesaj da gelmemişti.

Bir süre başka ses gelmedi: Duyduğunu sandığın sesi kafandan uydurduğunu düşünmeye yetecek kadar bir süre. Ya da belki kafandan uydurmadın da yanlış duydun, ses oğlunun odasından geldi: Savrulup karyolaya çarpan bir kol, yere düşen bir kitap.

Gidip oğluna bakman lazım. Bu akşam senin yatağında, bebek gelene dek alıştığı şekilde uyumak için yalvardı durdu. Olur diyecektin az kalsın. Sen de bunu biraz istedin aslında, onun yumuşacık bedeninin sıcaklığı, ten hiçbir sınır oluşturmuyormuş gibi seni ta içinden kucaklaması. Ama tamam deseydin hiçbirinizin iyi uyuyamayacağını biliyordun: Bebek onu uyandırır, o da

bebeği uyandırırdı; kız onu görüp sabah olduğunu, oyun vaktinin geldiğini sanırdı, bu yüzden kararına bağlı kaldın.

Son zamanlarda oğlun hırsızlardan korkuyor, bu yüzden kütüphaneden kendi çocukluğunun kafiyeli kitaplarını alıp okuyorsun ona: Kapkaç Ken ve Eliçabuk Büyükanne gibi isimleri olan hırsızlar karmaşık, huzursuz bir dansla polisler tarafından enselenip engelleniyor; hırsız kazara bir bebek çalıyor, sonra da pis işleri bırakıp çaldığı şeyleri iade ediyor.

Gerçekten gidip oğlana bir bakmalısın ama nedense bedenin kıpırdamıyor. Eğer dairede biri varsa -yok, diyorsun kendi kendine, ama eğer varsa- o zaman hepinizin uykuda olması ya da öyle görünmesi kesinlikle en iyisi olmaz mı? O kişinin ya da kişilerin istediğini alıp hızlıca gitmesine izin vermeli. Dizüstü bilgisayarın mutfak masasında, çantan kanepede. Kitap rafında bozuklukların olduğu seramik bir elma var, çoğu da madeni para. Fazla uzun sürmemeli. Çoktan bitmiş gitmiş olabilir.

Bu gürültülerin, tabii eğer gürültü olduysa, yatak odalarına mı yoksa oturma odasına doğru mu ilerlediğini hatırlamaya çalışıyorsun: Yaklaştığını mı uzaklaştığını mı.

Bu bölgede bir uyuşturucu sorunu var, distopya filmlerindeki gibi caddelerde bağımlı grupları dolaşıyor; yerlerde iğneler ve kararmış taş kokain boruları oluyor. Bazen balkonundan uyuşturucu pazarlıklarını izliyorsun; ergen oğlanlar köşelerde gözcülük yaparak dikiliyor, küçük kurye çantaları kalın nakit rulolarıyla tıka basa dolu. Arabalar tek yönlü caddede ters yönde hız yapıyor; teslimat yapıldıktan sonra bağımlıların ayaklarını sürüyerek kaçışı. Polis sokaktaki gasplar ve ev güvenliği konusunda broşürler dağıtıyordu. Ama senin işittiğin hareketlerde telaş değil de gizlilik vardı.

Gece geç saatlerde evlere girip pusuya yatarak kurbanlarını bekleyen, onların nefes alıp verişlerini dinleyen tecavüzcüler.

Sipariş üzerine çocuk kaçıranlar: Küçük bir oğlan, sarı saçlı, üç yaşından büyük olmasın.

Kes şunu. Hemen. Ayağa kalk ve kontrol et, oğluna yaptırdığın gibi. Gardıropta hırsız yok, yatağın altında canavar yok.

Oturuyorsun.

Gece yürürken anahtarlığını yumruğunun içinde tutup işaret parmağınla ortaparmağının arasına bir anahtar sıkıştırarak eğreti bir silah yapmanı söyleyen Fransızca öğretmeni. Kendisini kaçırmaya çalışan kişinin gözüne toka saplayıp kaçırma girişimini bertaraf eden roman karakteri. Odayı tarıyorsun. Bir mimar kalemi belki, arkasına basınca parlak, sivri bir kısımdan yeniden doldurulabilen kurşun uç çıkanlardan? Bir ataş?

Bir siren dışarıdaki yoldan kulak tırmalayan ciyak ciyak bir sesle akıp geçiyor.

Ağlama itkini bastırıyorsun.

Telefonun koridorda. Cep telefonu radyasyonu ile kanser arasındaki ilişkiye dair bir makale okumuştun, bu da seni bir internet labirentinden geçirip radyo frekansı enerjisine nasıl daha az maruz kalınabileceğine ilişkin California Eyaleti resmi kamu sağlığı kılavuzuna götürmüştü. O zamandan beri telefonların geceleri yatak odasında şarj edilmemesi konusunda ısrarlıydın; sıkış tıkış yatak odanda priz bebek karyolasının hemen yanındaydı. Hem ne yapacaktın ki zaten, kocanın uyanana kadar görmeyeceği cevapsız aramalar yapıp, sonra da dairede biri olabilir diye mesaj mı atacaktın? Aile grubuna mesaj atayım desen, kız kardeşin binlerce kilometre ötede başka bir zaman diliminde, ondan polisi aramasını mı isteyecektin?

Acil durumunuz nedir, diyecekti operatör.

Uyandım, gecenin bir vakti.

Yorganı bacaklarından çekip yataktan kalkıyorsun. Bebekleriniz oldu mu bir daha asla gerçekten uyuyamazsınız, derler, bebekler nihayet uyumaya başladıktan sonra bile. Ayakların yerde, oğluna ortada bıraktığı için hep kızdığın fil sürüsü gibi. Dairede biri varsa, artık seni duymuştur. Duvara yapışıp yan yan yürüme planından vazgeçip hızlıca koridora çıkıyor, telefonunu kapıyorsun. Bir an dikiliyorsun orada. Hiçbir şey. Oğlunun odasına giriyorsun. Yatakta yan yatıyor, yarısı dışarı taşmış. Onu kaldırıp yeniden yerine yerleştiriyor, dudaklarını boynuna bastırıyorsun. Hafifçe inliyor. Bebek de bekleneceği üzere ağlamaya başlıyor. Yeniden yatak odana dönüp onu kucağına alıyorsun. Ağlamayı kesiyor, burnuyla eşelenmeye başlıyor ama şimdilik karnını doyurmuyorsun, sadece düşmesin diye karyolasına yatırıyorsun. Onun öfkeli sesi eşliğinde koridorda diğer yönde yürüyor, ön kapıyı geçip oturma odasına giriyorsun.

Hiçbir şey yok, ama her şeyde bir terslik var sanki.

Sorun açık kapının üstünden sarkan jaluziydi, esintiyle kapının çerçevesine çarpıyordu. Sorun, oğlunun Lego Duplo'lar, mısır gevreği kutuları ve kardeşinin bloklarıyla kurduğu, geceleyin de olduğu gibi bırakman için ısrar ettiği dengesiz kuleden devrilen bir blok, sonra başka bir bloktu.

Balkon kapısını çekip kapatıyorsun, kolunu çeviriyorsun.

Ön kapıyı kontrol ediyorsun, ne olur ne olmaz diye bebek arabasını arkasına çekiyorsun.

Bebek şimdi sabrının sınırında bir ağlayış koparıyor. Oğlun uyanıyor ve o da sana sesleniyor. Küçücük, mahcup bir yanın, tek başına uyanık olmamaktan memnun.

Onlara gitmelisin. Oğlunu kucağına alıp yatağına getirmeli, bebeğin karnını doyurmalısın ve sonra hepiniz birlikte uzanmalısınız, yüzyıllardır ailelerin yaptığı gibi, hayvanların yaptığı gibi.

Yine sirenler, dışarıda. Artık daha fazlalar, daha gürültülüler, ses perdeleri ve sıklıkları değişiyor. Bilincini kenarlarından çekiştiren bir şey var hâlâ. Holdeki çerçeveli harita, asılı durduğu kancada yamulmuş. Onu düzeltip düşünüyorsun: Bu çerçeve hep böyle çatlak mıydı? Bir an, omuzlarında eldivenli eller, boynundan aşağı inen sıcak nefesler hissediyorsun. Boğucu bir gecede jaluzi neden tıkırdasın veya kule neden birdenbire devrilsin?

Bir şeyler oluyor, bir yerlerde, diyorsun kendi kendine, ama burada değil, burada değil, şu an değil.

Çocuklar

Trumpington Caddesi'nin güneş ışığı altında heykelsi bir havası var: Işığın ve sert gölgelerin yarattığı eğik çizgilerle, paralelkenarlarla bezeli. Trafik yoğun, taksi ağır ağır ilerliyor, şoför bana etrafı gezdiriyor. Fitzwilliam Müzesi, Pitt Binası, Peterhouse Koleji. Backs bölgesi ile Isaac Newton'ın tasarladığı Matematik Köprüsü'nü çoktan gördük; taksi şoförü bu köprünün tek bir somun ya da cıvata kullanılmadan yapıldığını söylüyor. Bir defasında öğrenciler nasıl yapıldığını anlamak için köprüyü sökmüşler de yeniden birleştirememişler. Bunun doğru olmadığını biliyorum. Newton, bu köprü inşa edilmeden çeyrek yüzyıl önce öldü; gözlerin göremeyeceği açılarda yerleştirilmiş cıvataları, büyük demir çivileri var aslında. Üç yılın büyük kısmında -iyi ya da kötü- hemen her gün yürüyerek geçtim bu köprüyü. Ama bunu şoföre söylemenin vakti bir şekilde geçti, ben de gülümseyip başımı salladım ve zihnimi kendi akışına bıraktım.

Çocuk velayeti kanununda reform yapmak için verdiği mücadeleyle *anneleri sonsuza dek değiştiren,* veya biyografisinin tanıtımında yaptığı böyle ifade edilen Caroline Norton'la ilgili bir hikâye yazıyorum. Biyografide ancak bu kadar ilerleyebildiysem de onu yazarın bir deste şiiri ve yanlarına yeni eklenen bir yığın fotokopiyle birlikte bez bir çantada yanımda taşıyorum. Fotokopilerde evlilik, Victoria dönemi kanunları ve kadınların eşitlik talebine ilişkin materyaller var. Cambridge'deki ilk kadın koleji olan Girton College'dan yeni çıktım; yüksek tavanlı, sıra sıra kitapların olduğu salonlarda, parke zeminli koridorlarda

cansız güneş ışığı ve Akademisyenlerin Yemek Salonu'nda portatif ısıtıcının hastane ışıkları altında bir öğle yemeği büfesi: somon buğulama, patates, mısır-bezelye karışımı. Musluk suyu dolu, müşterek kullanılan bir sürahi, tadı biraz kalaylı sanki. Saygıdeğer ortamda kibar sesler; hepsi de pek mantıklı konuşuyor gibi; Caroline Norton'un *Right Hon*'lara* yazdığı mektuplar, kitapçıkları, çocuk işçiliğini kınayan ünlü makalesi; Lordlar Kamarası'na sunduğu dilekçeler. Bu metinleri okuyup eserimi yazacağım.

Paslı bir bisiklet üstünde kitap dolu sırt çantasıyla Sidgwick Site ile üniversite kütüphanesi arasında mekik dokuyan, bel vermiş eski püskü koltuklara hevesle oturan eski halimin hayaleti, bu haziran günü boyunca şımartıldıktan sonra, arkadan gelen ani korna gürültüsü ve arabayı olmadık yerde durduran şoförün bağırtısıyla kayboldu. Geldik. Kocam ve çocuklarım Botanik Bahçesi'nde bekliyor beni. Şoföre parasını verip bez çantayı omzuma atıyorum ve yürüyorum, başka her şey unutuluyor.

Ertesi gün, mememde bir yumru buluyorum.

Başta çok endişelendirmiyor. Emziriyorum; muhtemelen önemli bir şey değil; muhtemelen kendiliğinden geçip gidecek. Ama geçmiyor. Bir hafta geçiyor, sonra bir hafta daha. Artık daha büyük, varlığı bariz. Google'dan bakıyorum: Endişelenilmesi gereken göğüs yumruları. Google hep yaptığı gibi hem ölümcül olabileceğini hem de önemli bir şey olmayabileceğini söylüyor. Aile sağlığı merkezini arıyorum, beni yarın kabul edebileceklerini söyleyip randevu veriyorlar - görülmüş şey değil. Tamam, harika, diyorum; içim mi rahatladı yoksa daha mı endişelendim emin değilim.

---

* *The Right Honourable:* Yüksek mevkilerdeki İngiliz soyluları için kullanılan bir tabir. (ç.n.)

Ertesi sabah, kahvaltı mücadelesini savuşturup hiç dokunmadığım bez çantayı alıyorum. Aile sağlığı merkezi kalabalıktır ve randevular hep sarkar: Okuyacak bir dolu zaman olacak. Bekleme salonunda diyabet tavsiyeleri kaydını bittikçe baştan oynatan televizyona, aşı kliniğinde ağlayan anaokul çocuklarına, kuru kuru öksüren yaşlı adama, kavga eden oğullarını Bengalce azarlayan anneye arkamı dönüp biyografiyi çantadan çıkarıyorum. *Yıpratıcı bir ayrılığın ardından çocuklarından koparılınca, evli kadınlara ve annelere yönelik kanunu değiştirmek üzere işe koyuldu.*

Pekâlâ, dedim kapaktaki portreye; omuzları açık bir elbise içinde, yakut taşlı altın bileziği ve özenle briyantinlenmiş saçlarıyla elinde narin bir tüy kalem tutan yağlıboya resme. Başlıyoruz.

Caroline'ın ebeveynlerini, çocukluğunu ve -kendi deyişiyle- yaşamının başlayabilmesi için bir evlilik teklifini kabul etmesine dek geçen yıllarını hızlı hızlı okuyorum.

Caroline'ın ilk eserleri olan şarkılarının isimleri kapsamlı bir hikâye oluşturuyor. Evlenmesinden önce kaleme aldığı bazıları: "Rosalie Aşkım, Uyan!" "Sil O Parlayan Gözyaşını," "Çocukluğumun Oyunlar Oynadığı Yuva," "Beni Asla Unutma Aşkım." Sonrasında: "Ah Kederli, Üzgün Kalp," "Geçip Gitmiş Günlerin Şarkısını Neden Söyleyeyim?," "Sevme." Saygıdeğer -veya pek de öyle olmayan- George Chapple Norton onun mektuplarıyla ve arzularıyla alay eder, yazı takımlarını ateşe verir. Onun kazandığı telif geliriyle kendine gösterişli ve son derece kullanışsız *cabriolet* faytonlarından alır (hızlı ve sarsıntılı hareketinden ötürü faytonun ismi Fransızca keçi sıçraması anlamındaki *cabriole*'den gelir). Ama doktor ikinci hamileliğinin bulantısını hafifletmek için Caroline'a biraz deniz havası almasını söyleyince, paradan

tasarruf etmek için onu ev sahibesiyle aynı yatakta uyumaya mecbur bırakır. Yüzüne tokat atar, onu döver. Ensesinden tutup yere fırlatır. Karın boşluğuna öyle sert tekme atar ki Caroline günlerce oturamaz. Yüzünü öyle fena haşat eder ki halini gören kız kardeşi fenalaşıp kusar. Kahvaltı masasında ona "makamından" emirler yağdırır ve Caroline emirlerini yerine getirmeyi reddedince kaynayan çaydanlığı alıp eline bastırır. Sonra da onun yerine oturup sakin sakin kahvaltısını eder. Kadın onu terk eder. Adam geri gelmesi için yalvarır. Caroline kocasına acır ve oğullarının hatırına ona bir şans daha verir. İki gün içinde adam onu öyle fena döver ki doğmamış çocuğunu kaybeder. Kadını yerde kan revan içinde bırakıp İskoçya'ya kaz avına gider ve doktorun faturasını ödemeyi reddeder; para için erkek kardeşine yalvarmaya mecbur bırakır onu. Caroline haftalar boyunca oturup penceredeki yağmur damlalarını seyreder: *Herhalde ruhumu kaybettim diye düşünmeye başlıyorum.*

Beni çağırdılar. Ama doktor ikinci bir görüş almak istiyor ve meslektaşı vakit bulana dek bekleme salonuna dönmemi söylüyor. Artık hiç boş sandalye yok, bu yüzden duvara yaslanıp ayakta dikiliyorum. Bir haftalık bir bebek acı acı ağlıyor ve bedenim buna hemen şişip süt salgılayarak karşılık veriyor. Kocama mesaj atıyorum, artık işten dönmüş olmalı; öğle yemeğinde bebeğe ne vermesi gerektiğini yazıyorum. Bez çantamdan yine kitabı çıkarıyorum, sonra da tereddüt ediyorum. Bir an ürperiyorum: *Şeytan yokladı,* dediklerimizden. Böyle olmaması gerekiyordu. İkinci bir görüş. Benim beklediğim şuydu: Ah, bir süt kanalı sadece, sıcak kompres uygulayıp tarakla masaj yapın. Şuna bile hazırlıklıydım: Hadi şimdi çekelim şunu, bir lokal anestezi iğnesi yaparız, sadece bir dakika sürer. Bir anda artık bu konuları okumak istemiyorum; anneler, çocuklar, kayıp.

Kocama tekrar mesaj atıyorum. Burada her şey yolunda, diye yazıyor o da bana, peşinde x'lerden bir öpücük satırıyla. Öyledir elbette. O harika bir baba. Biz eşit eşleriz. Ama yine de.

Aptal olma, diyorum kendi kendime ve ellerimin titremesini kesmeye çabalayarak kitabı açıyorum.

Erkek kardeşi Caroline'a Paskalya için çocuklarla birlikte, George olmadan, Dorset'teki evine gelmesini söyler. Kocası bunu yasaklar. Ne yapacağını bilemez. Kocasının işe gitmesini beklemeye, sonra da gizlice kaçmaya karar verir. Ama adam hamlesini ondan önce yapar. Bir sabah eve dönünce çocukların ve dadının gittiğini görür.

Deliye döner, bir uşağa rüşvet verip Upper Berkeley Caddesi'nde bir pansiyona yerleştirildiklerini öğrenmeyi başarır, planın sonraki aşaması onları kuzeye kaçırmaktır. Pansiyona koşup sadece bir saat, sadece beş dakika, sadece onları sevdiğini söyleyebilmesi için çocuklarını göstersinler diye hizmetkârlara yalvarır. Ama patronlarının talimatları net, tehditleri ciddidir ve isteğini reddederler.

Hıçkıra hıçkıra ağlayarak alt katta otururken onların küçük ayaklarının tepemde koşturduğu işitebiliyordum, aramızda sadece bir tavan vardı ve ben onlara ulaşamıyordum!

En büyük oğlu kızıl humma hastalığını yeni atlatıyor. İkinci oğlu konusunda kocasına güvenmiyor, adam çocukla alay ediyor ve ondan hoşlanmıyor, en küçük oğlu ise hâlâ bebek. Çaresiz durumda. Ama elinden hiçbir şey gelmiyor. Çocuklar George'un malı, yirmi bir yaşlarına girip reşit olacakları güne dek uygun gördüğü şekilde ilgilenmek ya da başından atmak ona kalmış. Adam onları İskoçya'daki kız kardeşinin yanına gönderiyor. En küçük çocuğun adını değiştiriyor. Ortanca çocuğun "yola getirilmesi" gerektiğinde onu çırılçıplak soyuyor, yatak demirine

bağlıyor ve binici kırbacıyla dövüyor. Bir gün birkaç kaçamak dakika Londra'da görüyor onları. Çocukların sinirleri laçka, ortanca olan *tam bir iskelet.* Onları neden terk ettiğini hiç anlamıyorlar. Kalması için yalvarıyorlar. Açıklanması imkânsız bütün o şeylerin ağırlığıyla sızlıyor kalbi. Ertesi gün kocasından bir mesaj: Oğlanlar onu bir daha görmeyecekler.

Yıllar geçiyor.

İkinci doktor kaşlarını çatıp dikkatle açıklıyor, muhtemelen önemli bir şey değil ama bir şey olduğu kesin; beni Barts'taki Meme Kliniği'ne yönlendirecek. Bilgisayarın tuşlarına basıyor. Birkaç gün sonra randevu için aranacağım. Okuduğum bölümün son birkaç sayfasını sokağa çıkınca bitiriyorum. *"Carry'ciğim,"* diye yazıyor George, oğlanlar sokakta görse tanıyamayacağı kadar büyümüş. Portrelerini yaptırmış, ona göndermeyi teklif ediyor. Dönüp kendisine itaat ederse onları yeniden görebileceğini söylüyor. Onun ağzından mektuplar yazıyor, aralarında çocuklara babalarının onların ölmesini istediğini, bu kadar çok çocuğa bakmak istemediğini söyleyen bir mektup da var. Adam Caroline'a kendisinin seçeceği bir kadın refakatçiyi kabul etmesi durumunda çocukları geri alabileceğini söylüyor. Bunu kabul ettiğinde, hemen sözünden dönüyor. Onları Noel'de görebileceğini söylüyor. Buharlı *Dundee* gemisiyle yola çıktıklarını yazıyor. Varmaları gereken günden bir gün sonra, gelmeyeceklerini söylüyor. Tatilde yanına gelebileceklerini bildiriyor. Kadın deniz kenarında bir ev kiralıyor, ateş yakıp odaları havalandırıyor. Gelmeleri gereken tarihten on gün sonra hâlâ yoklar. George bunun yerine onları Londra'da görebileceğini söylüyor. O da evi bırakıp Londra'ya dönüyor. George fikrini değiştirdiğini söylüyor.

Sen hayatlarımızı bir yetimhaneye çevirdin, diye yazıyor kadın ona.

Eve dönüş yolunda olduğumu söylemek için mesaj atıyorum kocama. Hepiniz iyi misiniz, diye soruyorum, çocuklar, sen? Hepimiz iyiyiz, diye yazıyor o da, sen iyi misin? Ve parmaklarım beceriksizce gidip geliyor, ne söyleyeceğimi bilemiyorum.

Spitalfields'deki Folgate Caddesi'nde meşhur bir ev var, bana yaklaşık on beş dakikalık yürüme mesafesinde (tek elle bebek arabası iterken bir yandan da *scooter*'a binen bir çocuğu takip ediyorsam, yirmi dakika). Bu ev eskiden Denis Severs adında bir adamındı ve kendisi burayı bir nevi müze -kısmen müze, kısmen enstalasyon alanı- haline getirmişti; amacı insanların evin kapılarından geçip ilerlerken bir resmin yüzeyinde yürüyormuş gibi hissetmesini sağlamaktı. Evin on odası on "tılsım." Kiler ve *piano nobile*'den* geçerek sigara odasına ve yatak odasına uzanan kısım sizi buranın ilk sakinleri olan Huguenot ipek dokumacılarının zamanına, on sekizinci yüzyılın başlarına götürüyor, oradan da bu ailenin ve toplumun zenginleşmesini takiben Victoria dönemine. Porselenler, portreler, eski pirinç saatin tik takları: Evin gerçek sakinlerinin sizin girdiğiniz odadan bir anlığına çıktığı hissini veriyor. Daha doğrusu internet sitesi böyle diyor. Ziyaretiniz sırasında ince topuklu ya da sert tabanlı ayakkabılar giyemezsiniz; bebek arabası ya da gürültücü bir çocuk getiremeyeceğinizi söylemeye bile gerek yok. Sessiz Geceler dedikleri, telefonunuzu kapıda bıraktığınız gece açılışları oluyor, pazarları ve pazartesileri de genel ziyarete açılıyor. Evi gezebilmem için kocam öğle yemeği vaktinde işten çıkıp yakındaki parka çocuklara bakmaya geliyor. Ama her nasılsa internet sitesini yanlış okumuşum. Bugün çarşamba: Ev kapalı.

---

* Evin ana odalarının bulunduğu ve çoğunlukla birinci katta yer alan kısım. (e.n.)

Onlar bizim gibi değildi, demişti Girton College'deki tarihçi. Viktoryenlerin temelde bize benzediğini sanırız, biraz daha kurallara bağlı, biraz daha duygusal belki; ama hiç de bizim gibi değillerdi. İnandığımız neredeyse her şeyin, kanıksadığımız her şeyin alabora olduğunu hayal edin. İşte onlardan bu kadar uzağız, böyle bir mesafe, daha bile fazlası.

Kliniğe gideceğinizde yarım gününüzü gözden çıkarmanızı söylerler. Ultrasonlar, mamogramlar, röntgenler, kayıtlar vardır; farklı katlardaki farklı kayıt masalarına götürülmesi gereken, soluk renkli klasörlerde dosyalanan pembe ve beyaz kâğıt parçaları. Köşede bir sandalye buluyorum, yan sehpadaki broşürlerin başlıklarını görünce kalkıyorum: Kanser ve Gebelik, Bir Çocuğu Kayba Hazırlamak. Bu klinik aynı zamanda onkoloji merkezi ve olası bir teşhis bekleyeninden her hafta kemoterapiye gelenine kadar tedavinin her aşamasından kadınlar var. Tekerlekli sandalyelerde, steroitlerden şişmiş kadınlar. Benim yaşlarımda bir kadın yanıma oturup kocaman gülümsüyor, sohbet açmak üzere. Hastane önlüğü giymiş, sol elinin üstüne bir kanül bantlanmış. Bakışlarımı kaçırıp kâğıt yığınımın kenarlarına rasgele notlar alıyorum, kadının kararlığını, dayanışma isteğini yitirdiğini hissedene dek.

Çeşitli bekleme salonlarında, dijital internet arşivlerinden Caroline'ın mektuplarını incelemeye dalıyorum çünkü o şahsi kaybını kendisinden daha büyük bir şeye dönüştürüyor; kahramanca, cefakeş, devrimci bir şeye. Telefon ekranında bile el yazısı zarif ve okunaklı, büyük *I*'ları eğik, büyük *C*'leri süslü kıvrımlı; aceleyle yazdığında *y* ve *g*'lerinin çanak kısımları düşüyor.

Rüyasında kocasının öldüğünü görüyor ve başucunda bekleyen iki yaşlı kadın onu azarlıyor. Rüyasında doğmamış bir çocuğun boğulduğunu görüyor: *Onun süzülerek uzaklaştığını ve deli*

olduğum için kimsenin benimle ilgilenmediğini gördüm! Doğumlarından sonra ben de bebeklerimi kaybettiğimi görmüştüm rüyalarımda. Kızımı bir Emanet Bagaj bölümünde bıraktığımı gördüm, yavan renkleri parlayan yüzlerce dolap var ve benim anahtarım yok. Bir uzun mesafe uçuşundan iniyorum, telefonum çalmaya başlıyor: Binlerce kilometre uzaktaki kocam hangi cehennemde olduğumu soruyor, arka planda bebek ağlıyor, fena halde beni istiyor ve yaptığım şeyi geri almak için çok geç. Ölüyorum, korkuyorum, sakin olmamı söyleyip bana doğru uzanan elleri tutmamı istiyorlar, ben de öyle yapıyorum ve kendi bedenimden çekildiğimi hissediyorum. Bir anlık rahatlama, ardından çocuklarıma bir daha asla sarılamayacağımı fark etmenin ıstırabı. Son bir şans için yalvarıyorum, yeniden bedenime dönmeme izin veriliyor, her yanım ağrıyor ve hantalım, oğlumu kucağıma alıp sıkı sıkı sarılıyorum ona, sırtının yumuşak, sıcak kıvrımı; bunun gelmiş geçmiş en en en önemli şey olduğunu biliyorum.

Caroline oğulları -Penny'si, ihmal edilmiş tavuk Brin'i, minik kurbağacığı Tuu-tuu'su- yanında olmayınca bütün gece uyanık kalıyor, gecelerce karanlığa gözlerini dikip bakıyor, ta ki onların o kocaman kahverengi gözleri gözlerinin önünde süzülmeye başlayana dek; *yazdığımdan başımı kaldırıp da beni seyrettiklerini gördüğümde olduğu gibi.*

Eskiden kızardı onlara, dikkatini dağıttıkları için; tılsımı bozdukları için. Hayatta kalmak için yazıyor - her zaman bunun için yazdı. İlk romanı oğlunun doğum masraflarını karşıladı - doktor faturalarını ve dadıları. Yayıncısının talebine razı gelip Noel pazarı için tasarlanmış minyatür bir almanak yazıyor: İki buçuk santim genişliğinde ve yanında minyatür gözlüğüyle birlikte satılıyor. Oyun yazmayı deniyor; kalemini her konuda değerlendirmeye çalışıyor. Hep böyle yaptı, hep böyle yapmak zorunda kaldı, çocuklar olsun olmasın.

Suçluluğu tecrübe ediyor ve suçlu hissetmeyi reddediyor. Utancı da reddediyor: Kadınlar hakkında yayın yapmaktan çok

korkuluyor, diye yazıyor. Onların saklanıp ses çıkarmamaktan başka bir şey istemedikleri sanılıyor. *Artık değil!* diye yazıyor. O, gerçeği anlatacak ve dünyayı değiştirecek.

Artık Caroline'ın mektuplarına dikkatimi veremez olduğumda onun yerine Twitter'a bakıyorum, kaydırıyor, tıklıyor, kaydırıyorum. ABD'de mültecilerin çocukları sınırda anne babalarından alınıyor. Sosyal medyada, bebekleri "küçük yaş" barınaklarına götürmek için içlerine sıra sıra kangurular yerleştirilmiş minibüslerin fotoğrafları var. Elle yapılmış titrek bir çekim var, bir de anonim tanıklık. Çocuklar banyo yaptırılmak için ailelerinden uzaklaştırılıyor, bir daha asla dönmüyorlar. Meme emen bebekler annelerin kollarından çekilip alınıyor. Hıçkıra hıçkıra ağlayan küçükler ahtapot gibi yapışmış. Bir haber spikeri canlı televizyon yayınında gözyaşlarını tutamıyor, prompteri okuyamıyor. ABD başkanı Twitter'da hodpesent, öfkeyi tetikleyecek üslupta atıp tutmaya devam ediyor. George Norton'ı düşünüyorum, şüpheci, kaprisli, kavgacı, ağır aptal, zapt edilemez bir çocuk. Köpüre köpüre, damgalaya damgalaya, peş peşe gelişigüzel ithamlar savuruyor, o yüzden anlaşılması olanaksız, diye yazmış onun ne istediğini ya da kime saldırmaya niyetlendiğini anlamaya çalışan bir rahip.

Las Vegas'taki Nevada Üniversitesi Göç Kliniği'nde avukat olarak çalışan Laura Barrera, Twitter'da Nevada'nın Paradise ilçesinden paylaşım yapıyor.

@abogada_laura
17:55 – 28 Haziran 2018
5 yaşındaki müvekkilim hangi ülkeden
geldiğini söyleyemiyor bana.
Okulunun dışında bekleyen çete üyelerinin
pastel boya resimlerini yaparak hazırlıyoruz dosyasını.

Bazen bunun yerine dondurma külahları
ve kalpler çizmek istiyor. Sınır dışı edilme
işlemlerinin ortasında bir başına.

İnternette peş peşe hikâyeler okuyorum, gözlerimi alamıyorum. Altı yaşında kör bir çocuk ve onun konuşamayan dört yaşındaki kardeşi; konuşamama sebebi de kısmen travma geçirmesi. BBC'de bir avukatın sözlerinden alıntı yapılıyor: "Travma geçirmemiş beş yaşında bir çocuk bile her zaman size adresini, anne babasının neye benzediğini ya da soyadını söyleyemez. Bir çocuktan bütün bunları yapabilmesini nasıl beklersiniz? Çocuklar da ebeveynler de bu yaşadıklarını asla atlatamayacaklar."

Taramalar yapıyorlar; karanlık bir odada biyopsi alıyorlar. Sonuçlar yedi ila on gün içinde çıkacak; resepsiyon görevlisi tam iki hafta sonra yeniden gelip uzmanla görüşmem için bir randevu tarihi belirliyor. Eve dönünce daha dört yaşına girmemiş oğlumu yoklamadan geçiriyorum: Tam adın ne senin? Babanın ve benim adlarımız ne? Adresimiz ne? Soruların yarısını neredeyse doğru cevapladı sayılır.

Temmuz. Britanya ABD Başkanı'nın ziyaretine hazırlanıyor. 13 Temmuz sabahı, protestocuların dev bir şişme bebekle yollara dökülmesini canlı yayından izliyorum, yamuk ağzıyla carlayan bu pis bakışlı şişme bebeği Westminster Sarayı'nın üstünde uçuracaklar. Oğlum ve ben pankartlarımızı hazırladık, bambu sopalara A4 büyüklüğünde kartlar bantlıyoruz, protesto yürüyüşüne katılma niyetindeyiz. Ama son dakikada, günün bunaltıcı sıcağı, metroda ter içinde kalacağımız düşüncesi ve şehrin öbür ucundaki kocamın gecikmesiyle biz -ben- tırsıp vazgeçiyoruz. Oğlumun içi rahatlıyor: Çocukları çalan adamın onu kaçırmaya

çalışmasından korkuyordu. Şöyle yaparım, diyor ve dişlerini göstererek şempanze gibi hırlıyor. Ben böyle yapınca kötü adam da kaçar gider. Sonra iyice yanıma sokuluyor. Bütün günler ve bütün geceler hep seninle kalmak istiyorum.

Evet, diyorum. Evet.

Daha sonra Twitter'da en iyi pankartlara bakıyorum. İkonik şemsiyesini tutan Mary Poppins, yanda gökkuşağı renkleriyle yazılmış bir slogan: DUYGULARI SÜPER NASIRLAŞMIŞ KIRILGAN IRKÇI SEKSİST NAZİ ABD BAŞKANI.* O nefret dolu perçemi tarayıp atacağız. Turuncu kafalı Yeni Nazi. Senin yüzünden Wimbledon'ı kaçırıyorum, mandalina kılıklı OTUZBİRCİ PARAZİT. Bizimkilerde sadece, MEME EMEN BEBEKLER ANNELERİNE AİTTİR ve daha da basitçe, ÇOCUKLAR KAFESE KAPATILAMAZ yazıyordu.

Caroline'dan Lord Melbourne'e: Keşke hiç çocuk yapmasaydım -hayatlarının ilk anları için çekilen acı ve ıstırap; belirsiz geleceklerinden duyulan korku ve endişe- şimdiyse hepsi bir boşluğa dönüştü.

Akşamları, oğlum yattıktan sonra onun dinozorlarını kız kardeşinin bloklarıyla kule inşa ediyorlarmış gibi görünecek şekilde düzenliyorum, çift katlı otobüsünü ve kızın çekçekli arabasını itiyorum. Benim bebek evimde yaşayan ve ara sıra mektuplar bırakan perileri düşünüyorum; posta pulundan daha büyük olmayan küçücük kartlara ve Parma şekerlemesi ambalajlarına yazarlardı. Ama o zaman ben ve kardeşlerim daha büyüktük: Oğlum bunları güçbela hatırlayacak. Kardeşin doğmadan önceki zamanı hatırlıyor musun? diye soruyorum ona, düşünüyor ve Hayır! diyor. Biraz daha düşünüp, Hırvatistan'da dizimi yaralamıştım, diyor; doğru, yaralanmıştı, alçak bir duvardan düşüp

* Mary Poppins müzikalinde "ulu, yüce, ihtişamlı, olağanüstü, şahane ve müthiş" olan her şey anlamına gelen uydurma ifadeye gönderme. (ç.n.)

fena bir sıyrık açmış ve kan görmenin yarattığı şokla bir saat boyunca ulumuştu.

İyi anlarda, Caroline hâlâ umut olduğundan emin. *Bırak çocuklar konusunda ellerinden geleni artlarına koymasınlar,* diye yazıyor, *onların on yıl uğraşıp yaptığını ben iki saatte bozarım - onları eskiye döndürmek, eski inançlarını geri kazandırmak için kaba kuvveti aşan bir gücüm var benim.* Ama çoğu zaman umutsuzluğun getirdiği bezginliği hissediyor. *Hiçbir gelecek geçmişi silemez ya da onu yeniden tesis edemez.* Sokakta yanlarından geçecek olsa ne çocuklar onu tanıyabilir ne de o çocukları. En küçüğü artık eskiden olduğu gibi sarışın, tombul bir bebek değil: O aylar, o yıllar, o kıymetli günler sonsuza dek kaybedildi.

Bir çocuğun annesini hatırlamayacağını düşünmek katlanılır gibi değil.

Kız bebeğe gebe olan annelerin hamileliğinin belli bir ânında beş neslin kaynaştığını söyleyen bir psikanalist var. Bu olay hamileliğin yirminci haftası civarında gerçekleşiyor; doğmamış çocuğun daha filiz halindeki minik yumurtalıkları yüzlerce yumurta üretip gelecekteki çocuklarını, daha doğrusu bu çocukların doğma ihtimalini oluşturduğunda. O anda, henüz-doğmamış-çocuk daha o zamandan anne, henüz-doğurmamış-anne daha o zamandan büyükanne oluyor, tıpkı bir zamanlar müstakbel annenin de, bir-gün büyükannesi olacak kişinin rahminde taşıdığı daha-doğmamış-annesinin içinde bir doğum ihtimali olması gibi. Bu düşüncenin Escher'in merdivenlerine, Matruşka bebeklerine benzeyişini seviyorum. Belki hayatımda hiç görmeyeceğim potansiyel torunlarla, beni doğru dürüst tanımamış büyükannem sersemletici bir hamlede bir araya geliyorlar, yüzyıllar birbirinin içine göçüyor.

Ama psikanalist bu imgeyi ıstırabın nesilden nesle nasıl aktarıldığını açıklamak için kullanıyor; kendimizi kurtarmanın bir yolunu bulmadığımız sürece, ebeveynimizin ve onların ebeveynlerinin davranışlarına nasıl hapsolduğumuzu, yıkıcı kalıpları tekrarlamaya nasıl yazgılı olduğumuzu. Kutsal Kitap'ın kati biçimde uyardığı gibi, günahlar üçüncü ve dördüncü nesillere dek insanlara musallat oluyor. Bir annenin kaybı, çocuklarının torunlarının ruhlarında kendini gösterebiliyor.

Teksas'ın kâr amacı gütmeyen en büyük hukuk bürosu olan RAICES'teki avukatlar, çocukların dörtte birinin -yani yüzlerce çocuğun- ebeveynleriyle bir daha asla bir araya gelemeyeceğini tahmin ediyor.

Birisi Twitter'da alıntıladığı için bu psikanalistin kitabını aldım; alıntıda ABD Başkanı'nın tam olarak yapması gereken işi yaptığını, kolektif bilinç dışımızdaki bazı meseleleri bilinç düzeyine çıkardığını söylüyordu. Ona değil de kendimize bakmamızı söylüyordu bize. Bunu nasıl yorumlayacağımı bilemedim. Hak ettiğimiz ya da ihtiyaç duyduğumuz kişileri bulduğumuz düşüncesi birilerini aklamak gibi geldi bana; ya da tam tersine, birilerinin başarılarının o kadar da büyük olmadığına işaret etmek gibi. Caroline'ı düşünüyorum, bir de Abogada Laura'yı. Geceleri çocuklar düşe yuvarlana rüyalarımı katediyor. Ter içinde uyanıyorum. Lanet bir protesto yürüyüşüne bile gidemiyorum. Bebek yanımdaki karyolasında hafif iniltiler çıkarıyor. Nefesim yatışana dek saatlerce, yıllarca oturuyorum.

Caroline kanunu tek başına değiştiriyor ama kendisi için artık çok geç. On ve sekiz yaşlarındaki büyük oğulları kanunun kapsamını aşmış; babası İskoçya'da tuttuğu sürece, en küçük de kanunun yetki sınırlarının dışında. Küçük William Norton eylül ayında bir pazartesi günü, daha dokuz yaşındayken atından düşüp kolunu kestikten sonra kaptığı kazıklıhummadan

-tetanostan- ölüyor. Oğlanlar amcalarının evinde yalnızlar, başlarında büyük yok, tek hizmetkâr avlak bekçisinin karısı, geçitleri açıp kapıları kilitleyen kamburu çıkmış yaşlı bir kadın. Willie en yakındaki komşuya, Chapel Thorpe Hall'a gidiyor, orada yere yığılıyor ve yatırılıyor. Caroline'a hasta olduğu söylendiğinde aslında o çoktan ölmüş. Ölürken bilincinin açık olduğunu ve tekrar tekrar, yalvara yalvara annesini istediğini öğreniyor.

Doktor, Caroline'a küçük Willie'nin ıstırap dolu spazmları *bu kadar küçük bir çocukta nadir gördüğü bir cesaretle* karşıladığını söylüyor, sanki bu sözler ona teselli verebilirmiş gibi.

Yorgunum. Zihnimi boşaltmaya çalışıyorum. Bu an, bu an ve bu an. Burada, şimdi; bebeğimin ipeksi saçları, süt gibi kokusu. Gece vakti uyanıp da süt istediğinde, *A-guu,* diyor. İnternette bir anne, altı aylık bebeği memelerinden birini emmeyi reddetmeye başlayınca meme kanseri olduğunu öğrenmiş. İkizlerini hâlâ emziren, yine internetten başka bir anne, kendisine teşhis konduktan on gün sonra ölmüş. Bunlar biyopsi sonuçlarının çıkmasından bir önceki geceden. Bir yerlerde, penceresiz odalarda, hücreler kazınıp lamlara yayıldı, boyanıp büyütülerek incelendi, ardından karar bildirildi. Biyografiyi bitirdim, mektupları da; şimdi bazı kısımları ezberleyene dek şiirleri okuyorum.

Eğer sakinleşen okyanus ifşa edebilseydi
Altın kumları üstünden geçip giden her şeyi,
Ayın aydınlattığı dalgalar yükseldiğinde muzaffer,
Ve sularını saçtığında yankılanan kumsal üstüne:
Eğer çiyler söyleyebilseydi kaç gözyaşının karıştığını
Doğanın döktüğü o cevher gibi damlalara
Eğer gece söyleyebilseydi kaç gözün dimdik baktığını
Canlılar uyurken onun karanlık gölgelerine!

Telefonumun mavi ışığı başımı ağrıtıyor. Gün sessizce kayıp şafağa karışıyor.

Yine hastane, merdiven, bekleme odası; pencerenin yanında bir sandalye, duvarda broşürlerin durduğu raf. Çingene tarzı tülbent bağlamış kadınlar, serumlara bağlı kadınlar; tek tük birkaç yalnız adam. Sessiz annesinin yanında üzgün üzgün oturan bir başka genç kadın. Beni çağırıyorlar. Kanıksanmış her şey altüst olmak üzere belki de.

Ve birden hepsi geçiyor. Bilinen bir şey, pek yaygın değil ama iyi huylu. Gidebilirsiniz, diyorlar. Çocuğunuz memeden kesildikten altı ay sonra ya da bugünden en fazla bir yıl sonra tekrar gelin ki işi sağlama almak için sizi yeniden muayene edelim. Formdaki kutucukları değiştirmişler, bu yüzden kayıt memuru hangisini işaretlemesi gerektiğini bulamıyor önce, sonra buluyor ve işlemler bitiyor, ince beyaz kâğıt zemin kattaki resepsiyoniste verilip oradan merhametsiz, çok güzel, boğucu sıcağa çıkılıyor. Hayatımı yaşanmaya değer kılacağım, diye söz veriyorum o gün. Sesimi duyuracağım. Doğrular lehine savaşacağım. Bu sözler içimi dolduruyor. Sosyal medyada daha az vakit geçireceğim. Kocama özensiz davranmayacağım. Çocuklarımı bir daha asla terslemeyeceğim. Çocuklarım. Bir fark yaratmanın onların da görevi olduğunu öğreteceğim onlara. İyi bir örnek olmaya çalışacağım. Yapacağım. Bunları yapacağım.

1863'te Caroline, baş kahramanı utanca boyun eğmeyi reddeden bir roman yazar. Beatrice Brooke zengin ve çapkın Montagu Treherne tarafından baştan çıkarılır, sonra da terk edilir; Galler'de bir başınayken gayrimeşru oğlan bebeği ölür. Ama Beatrice hayatını yeniden kurar: Çizimlerini ve elişi dantellerini satar, yeniden Londra'ya taşınır, ressam modeli olur. Bütün

engellere ve toplumsal âdetlere rağmen, *Lost and Saved* [Yitik ve Kurtarılmış] mutlu sonla biter: Beatrice evlenir ve bir çocuğu daha olur. Bu kez eleştiriler ikiye bölünür. Bazıları romanın "gerçek bir deha"nın eseri, o güne kadar yazdıklarının en iyisi olduğunu söyler, ama düşmüş bir kadının böyle düze çıkabilmesi bazılarının ağırına gider. Caroline kahramanını *The Times*'ın Mektuplar sayfasında savunur, ardından sonuncu kitabı olacağını elbette henüz bilmediği son romanı üstünde çalışmaya başlar. Ortanca oğlu, *gençliğimin dehşet verici bir yankısıymışçasına,* gittikçe saldırganlaşır, hırçın ve kaprisli ruhu karanlık yollara sapar. Sebepsiz öfke nöbetleri geçirir, Caroline'ın hatası olmayan konularda onu suçlamaya başlar, kendisinden korksun, odasına saklansın ister. Onu itip kakar, gözüne görünmemesini söyler. Küfürler edip azarlar. Annesini döver, karısını da döver.

Biz devam ederiz. Katlanırız ve devam ederiz. Eski savaşlar, aynı savaşlar, tekrar tekrar ve sürgit yeni biçimlerde. 24 Temmuz'da, ABD Başkanı'nın yaklaşan ziyareti için şişme bebeğin Sidney'e gideceği duyuruldu. Aynı gün RAICES takipçilerine bir rica tweet'i attı:

> Şunu aklınızdan çıkarmayın:
>
> Çocuklar hâlâ kafeslerde. Anne babalar hâlâ
> çocuklarının yerini bilmiyor. Yasalar çiğnenerek bazıları
> ülkeyi terk etmeye zorlandı.
>
> Medyada çok fazla hikâye yayınlanmasa da
> sorun ortadan kalkmış değil.
>
> Lütfen mücadeleyi bırakmayın.

Ay Hanım

Teşekkür ederim, diyor kadın. Yarın iki kırkta, sekizinci kat, dokuzuncu asansör. Ama telefon o tekrarlamayı bitiremeden kapanıyor. Küçük mutfakta dikiliyor. Sarı muşambadan kare yer döşemesi ayağının altında kıvrılıp kalkmış. Ayak parmağıyla birini neredeyse tamamen söküyor, sonra da üstüne pat pat vurup yerine yerleştiriyor. Aşağıdaki komşu kadın dakikasında bağırmaya başlıyor. Buraya ilk taşındıklarında ev yapımı *samosa*'lar getirmiş, onlar da abartılı bir mutlulukla kabul etmişti. Ama o zamandan sonra haklarında onlarca kez şikâyette bulundu: Hiç verilmemiş partiler, hayali kavgalar. Ev sahibi, biliyorum, diyor, daha önce de oldu, yine de gürültü yapmayın siz. Artık komşuları onlara ne zaman yiyecek getirse nazikçe teşekkür edip üzülerek de olsa dosdoğru çöpe atıyorlar. Gitmeye sebep arıyoruz ne zamandır, diyorlar birbirlerine bir süredir. Geceleri çıkardığı tencere tava gürültüleri. Çit boyu yığılmış, çürüyen karton kutular. Görünmez insanlarla hıçkıra hıçkıra ettiği münakaşalar.

Bağırıp çağırma hafifleyip homurtuya dönüşüyor, sonra da kesiliyor.

Yarın, iki kırk. Sekizinci kat, dokuzuncu asansör.

Buzdolabının üstünde iki tür cin ve bir Japon viskisi. Tozlu bir Angostura Bitters şişesi. Bir kez yemek yaparken kullanılmış antika bir kiraz kanyağı ve açılmamış bir şişe Baileys Irish Cream. Eskiden *shot* yapıp içerlerdi, okula gittiği zamanlarda: Baileys ve Sambuca'yla Slippery Nipple kokteyli. Screaming

Orgasm'a amaretto ve Kahlúa da konurdu. Wolsey'de ya da Boom Boom Room'da zevkin dibine vurmaktı bu. Ürperiyor. Bu şişenin nereden geldiği konusunda hiçbir fikri yok. Viskiyi alıyor, sonra gerisingeri yerine koyuyor. Adjo'ya mesaj atabilir: *Eve gelirken bir şişe beyaz şarap alır mısın?* Ama hemen anlar; ona haberi böyle vermek istemiyor.

Bu uzayıp giden akşamların sert, soluk ışığında çatılarının terasında açık havada oturmak hoşlarına gitmeye başladı - aslında hiç de teras sayılmaz; alttaki binanın, yaşlı kardeşlerin oturduğu dairenin zift kaplı çatısı sadece. Önceki kiracının bıraktığı bir saksıda kılıksız bir yasemin var, o da plastik bir tepsiye hazır dikilmiş bazı otlar aldı: Maydanoz, dereotu, biberiye ve adaçayı. Şehir günün boğucu sıcağını üflüyor. Aşağıya park eden bir arabadan gümbür gümbür müzik geliyor, pis bir esrar kokusu, onlar da belli belirsiz kararmaya başlamış gökyüzüne gümüşi çizgiler salan uçakları seyrediyorlar.

Bir uçuş rotası takip uygulaması indirmişlerdi, başta eğlencesineydi ama sonra telefonu gökyüzündeki bir uçağa doğrultup titreşip bipleyerek bilgi vermesini beklemek tuhaf biçimde bağımlılık yaptı. Genellikle sıradan uçaklar: Zürih'ten, Frankfurt'tan, Dublin'den veya Aberdeen'den gelip neredeyse hepsi de Heathrow'a gidiyor; gerçi ara sıra Louisville Uluslararası Havalimanı'ndan gelip Köln Bonn Havalimanı'na giden bir Qantas veya UPS uçuşunu veya uçuş bilgisi tamamen gizli bir özel jeti yakaladıkları da oluyor.

Adjo işten eve geç dönüyor ve onu terasta buluyor.

Selam, diyor, pencereden güçbela geçip onun yanına iniyor, bir konteynerden kurtardıkları külüstür ahşap katlanır sandalyelerin diğer tekine çöküyor.

Selam, diyor o da; Adjo'yla yüz yüze gelmekten birkaç saniye daha kaçınabilmek için eğilip su şişesinde kalmış son birkaç yudumu bitkilere döküyor.

Ah Tanrım, diyor Adjo, sonra bir kez daha: Ah Tanrım.

Birlikte Costcutter'a yürüyorlar; fazla şişirilmiş, fazla pahalı bir şişe Chardonnay.

Biraz daha iyi bir şey almak için, diyor Adjo, Oddbins'e de gidebiliriz?

Bu bir kutlama değil, diyor. Niyetlendiğinden daha sert çıkıyor sesi.

Eve dönünce Adjo yemek yapıyor, biraz süklüm püklüm çünkü kadın aç olmasa da kendisi hâlâ aç, kadın bir tabureye oturup onu izliyor, gömleğinin kollarını pazılarına kadar kıvırmış, bir şef gibi sol eliyle bıçağı destekleyerek doğruyor, kadın ikinci kadehinin ortasındayken ne olur ne olmaz diye birden içmeyi bırakıyor ve nihayet ağlamaya başlıyor.

O gece rüyasında bir ev görüyor, deniz kenarında tahtadan geniş bir ev, beyaz verandanın üç tarafı kapatılmış, güller döne döne revakı sarmış. Merdivenlerden verandaya çıkıyor, etrafında dolaşıyor, bir süre sonra pırıl pırıl bir kadının küçük bir kızı götürdüğünü görüyor. Rüyada kadın ona bakmak için dönüyor ama küçük kız dönmüyor; rüyada onlardan kalmalarını istemeye bile yeltenmiyor. Sarsılarak uyanıyor ve adam onu rahatlatmaya çalıştığında, hırçın hırçın omuz silkip adamı kendisinden uzaklaştırıyor.

Randevudan bir saat önce, öğle yemeğinde buluşup hastanenin civarındaki sokaklarda boş boş dolaşıyorlar; önlerinde herkese açık pejmürde çimenlikleriyle alçak binalar, kırık cam, köpek boku ve

ihmal edilmiş karman çorman güller, ara sıra bir şırınga. Alçak bir tuğla duvara tünüyorlar, Adjo onun elini tutuyor.

Google'da araştırma yaptım biraz, diyor. Hiçbir şey olmayabilir. Belki de... implantasyondandır.

Bu kelime ağzından yumuşacık, özür diler gibi çıkıyor.

Evet, diyor o da. Bana öyle gelmiyor sadece.

Evet, diyor.

Aile hekimine de öyle gelmedi. Yani, o da bu yüzden...

Evet, diyor adam. Evet.

Telefonda, beni daha görmeden.

Evet, diyor yine. Biraz sonra da, İkimiz aynı taraftayız, diyor.

Biliyorum. Özür dilerim. Biliyorum.

Seni seviyorum, diyor Adjo. Birbirimize sahibiz.

Birbirimize sahibiz, diye tekrarlıyor kadın ve doğru, gerçekten öyle, hayatlarının daha iki hafta öncesinde gülünç, ufacık daireleri, akşamları terasları yetiyor de artıyor, hak ettiklerinden de fazla geliyordu.

İki kırk, sekizinci kat (dokuzuncu asansör). Yere sabitlenmiş döküm sandalyeler sırası. Şehre açılan pencere, şantiye alanları üstünde tez canlı takdislerle sallanıp duran düzinelerce vinç. Bir hatıra: 7. sınıftayken Edinburgh'a yapılan gezi ve Camera Obscura illüzyon müzesi; akıllı aynalar ve küçük bir parça karton yardımıyla, durduğunuz yerden çok aşağıda hızla ilerleyen minik bir aracı seçip onun kartonun üstüne tırmanmasını, sonra da pat diye düşmesini izleyebilirdiniz. İnsanları da: Onları karınca gibi avcunuza toplayabilir, havaya üflermiş gibi yapıp her şeyden habersiz uçuşmalarını seyredebilirdiniz. Bunu Adjo'ya anlatmaya gidiyor, sonra duruyor. Burada hiç mahremiyet yok. *Dinlememek için çaba sarf* etseniz bile kulak misafiri olmaktan

kaçınamıyorsunuz. *Özel bir görüntüleme merkezine gittik, kalp atışı duyamadılar, hemen gelmemizi söylediler. Lütfen, bana hemen bakmanız gerek.* Saat iki elli, üç. Yan odadan beti benzi atmış bir çift çıkıyor. Adam ana kapıyı nasıl açması, hangi düğmeye basması, kapıyı çekmesi mi itmesi mi gerektiğini bilemiyor, kadınsa türbanını ağır ağır düzelterek sadece dikiliyor orada.

Beş geçiyor, on geçiyor, çeyrek geçiyor, yarım saat geçiyor. Zaman doğru akmıyor. Saatlerdir buradalar, bir ömür geçti. Nihayet ismi söyleniyor. O ayağa kalkarken odadaki herkes ona bakıyor, sonra gözlerini kaçırıp hiç bakmamaya çabalıyorlar.

Seri, olguya yönelik, nezaketsizlik içermeyen sorular. Geçmiş, tarihler. Peki hâlâ kanama oluyor mu?

Biraz.

Parlak kırmızı mı?

Daha çok... paslı gibi.

Pekâlâ, hadi bir bakalım.

Ve sonra bu işin mahrem, gayri şahsi ihlali.

Harika gidiyorsunuz, diyor hemşire, o da bu bir iltifatmış gibi otomatikman karşılık veriyor: Teşekkür ederim.

Adjo yanına oturuyor, elini tutuyor; eli fazla yapış yapış ya da kendisininki öyle. Ekran büyük oranda başka yöne dönmüş. Sol eliyle cihaza hafifçe vuran teknisyen, parlak akrilik tırnakları. Katlanılır gibi değil. Gözyaşları, berbat bir kendine acıma hissi gözlerini dolduruyor. Teknisyen vajinal probu yerine takıyor ve ekran hoplayıp titriyor.

Tamam, diyor nihayet.

İnternette herkes bu yeni lisanı akıcı konuşuyor gibi, endometrial kalınlık ile seri beta testine, hCG'ye, IU/I'ya ve fetal kutba ilişkin bir lügat. Kısaltmalarla takırdayan cümleler: pg, mc, LH yüksekliği. Dpo, hpt, opk. Clomid, Metformin, dozlar, tarihler.

Yardım istekleri: *LÜTFEN başarı hikâyelerinizi duymaya ihtiyacım var, lütfen!*

Çıkarlarken şöyle demişti hemşire: Düşündüğünüzden daha erken olabilir veya yaşamayacağına dair bir işaret olabilir. Bir hafta bekleyeceğiz ve yeniden kan alacağız.

Başka ne demişti? *Şunu söylemem gerek, değerler iyi görünmüyor.*

İnternette bir kadının değerleri düşüktü, ağır ağır yükseliyordu ve şimdi on iki haftalık hamile, ikizleri olacak. Başka birinde dilatasyon ve küretajdan önceki rutin ultrasonda teknisyen kalp atışı saptamıştı. Hikâyeler aralıksız iç içe geçiyor, ara sıra konu başlığını ilk açandan güncellemeler geliyor veya birileri işlerin nasıl sonuçlandığını öğrenmek için yalvarıyor.

Tek sayfalık raporundaki rakamlara dikkatle bakıyor, kaçırdığı bir şey olabilir mi diye tekrar tekrar okuyor.

Gestasyonel Kese: mevcut.

Endometrial kalınlık: 25.0 mm.

βhCG: 141 IU/L, eğilim belirlemek için seri hCG seviyelerinin ölçülmesi gerekiyor.

Google bunların her birini tercüme etti ona. Google'da bunların her biri umutsuzluk saçıyor ama aynı zamanda umut kapıları da.

İlk pıhtının ağır ağır belirecek sıcaklığını bekliyor. Ama iki gün, sonra da üç gün geçiyor, bir şey yok. Hafta sonu kanal boyunca yürüyüş yapıyorlar ve bahçe ürünleri satan bir yere rastlıyorlar. Boyanmış bir ilan tahtasında KAHVE, ÇAY, SOĞUK İÇECEKLER! yazıyor ama içerideki antika Piaggio kamyonet kapalı. Çakıl taşı kaplı küçük patikalarda turluyorlar, çuvallarda elma ağaçları, ponpon gibi budanmış defne ağaçları. Rhodanthemum, diğer adıyla Fas papatyası *"Moondance"* denen bir şey alıyor pek

düşünmeden, çünkü bu isim ona Van Morrison'un şarkısını hatırlatıyor; sonra nemesia denen vanilya kokulu bir bitki ve "hovarda menekşe" denen canlı pembe bir kozmos çiçeği. Daireye dönünce bitkileri terasın kenarına dizerken doğru düzgün saksılara, bir de topraklara ekleyecek organik gübreye ihtiyacı olduğunu fark ediyor. Çiçek sulama kabına da. Yasemin dalı için de bir kafes yapmalı: Bambu sopalar alıp çaprazlayarak birbirine bağlamalı. Bahçe ipi veya kalın sicim. Her zamanki gibi bütün akşamı dışarıda oturarak geçiriyorlar. Bir Pakistan Uluslararası Havayolu uçuşu, Karaçi'ye doğru yolculuğunun on ikinci dakika on ikinci saniyesinde. 26.075 fitte, 424 knot hızda. Bir Dublin uçuşu Londra City Havalimanı'na doğru alçalıyor, inişe hazırlanırken takip ettiği hatta hemen Southend-on-Sea'nin dışına çıkıyor, şimdi 1841 fitte ve yer hızı 88 knot, bir dakikalık uçuş süresi kalmış.

İrtifayı bir metre şaşmadan hesaplayabiliyorlar, diyor kadın adamın telefonuna bakarken. Yani bu da hiçbir şey değil aslında: Dünyadaki herhangi bir noktanın aya mesafesini santimi santimine hesaplayabildiklerini biliyor muydun? İkisi de gökte yükselen solgun aya bakıyorlar.

Santimi santimine, diye tekrarlıyor.

Büyükannesinin söylediğini hatırladığı bir şarkı var, kadının konuşma kabiliyetini yitirdikten sonra bile söylediği bir şarkı. *Ay hanım, ay hanım,* diye başlıyordu, *Öyle yükseklerde süzülen-Bebeğin üstüne düşen, o uzak göklerden. Bebecik, bebecik, çok aşağılardan, çağırdığını duyuyorum, çağırdığını duyuyorum, çağırdığını duyuyorum, Ama ah gelemiyorum.*

Planlı değildi. Hazır olmaktan çok uzaktılar. Kendilerine bunu hatırlatıyorlar. Hiç akıllarında olmayan bir şeydi. Kendilerine bunu tekrar tekrar hatırlatıyorlar. Daha büyük bir dairenin bölünmesiyle yarım yamalak devşirilmiş bir evde oturuyorlar; bölme duvarlar pencereleri tuhaf yerlerden ikiye ayırmış, fazla

dik merdivenin basamakları fazla yüksek, buzdolabının arkasında bir radyatör, birbirine zımbalanmış zift döşemeyle kaplı birkaç metrelik bir teras. Adjo'nun yedi yıllık zor öğrenciliği daha yeni bitti, kendisiyse hâlâ serbest çalışıyor; kirayla birlikte dağ gibi borçlarını güçbela ödeyebiliyorlar. Nişanlanmak istiyorlar, evlenmek. Seyahat etmek: Hindistan'a belki veya Tayland'a. Kira sözleşmeleri özellikle belirtiyor: *Bebek yok,* hemen *Hayvan yok* maddesinin altında. Ama yine de. Başta belli belirsiz, sonra gittikçe koyulaşan pembe çizgiyi gördüklerinde hissettikleri şey şaşırtıcıdır ki neşeydi. Korku da elbette, bir de inanamama, ama evet: Neşe. Kadın ruhunu hissetmişti -daha önce hiç düşünmediği, son derece gerçek, yadsınamayacak kadar gerçek ruhunu- ve onun gitgide şişip içine sığmayacak ölçüde büyüdüğünü.

Pazartesi, sonra salı. Ta içinde bir yerlerde sonsuz küçük sayılar kendi girift, gizemli örüntüleriyle özenle ikiye katlanıyor ya da azalıyor. Yarın öğrenecekler. İnternette insanlar düşükten sonra hamile kalmaya uğraşmaktan bahsediyor. Eskiden bekleyin derlerdi ama artık buna gerek olmadığını söylüyorlar, hatta *beklemeyin,* doğa telafi eder ve bedeniniz daha doğurgan olur, diyorlar. Bir ay içinde, birkaç hafta içinde testiniz yeniden pozitif çıkabilir. Dalga dalga vuran kendinden tiksinme hissiyle forumları yalayıp yutarcasına okuyor. Bu kadınların açlığı midesini kaldırıyor. Azıcık bir umut kırıntısı için mahrem detaylar enkazını didik didik etmeleri. Bir gün onlardan biri olabileceği düşüncesi. İnsanların internette söylediği başka şeyler. Bu astral düzlemde bir ruh sadece bir hafta, hatta birkaç gün bile titreşmişse kendine anne olarak sizi seçmiştir. Yiyeceklerin asla bayat ya da baharatlı olmaması, sossuz ve yumuşak olması gerekir. Kök çakranızdaki hasar, kendinizi hiçbir yerde yuvanızda hissetmemenize yol açan daha varoluşsal sorunların yanı sıra üreme sorunlarına da yol açabilir. Çekim Yasası bizi kendi hislerimizin gerçekliğine çeker; özlem duymak ve çok istemek tam

da doğaları gereği bizi arzuladığınız şeylerden yoksun kalacağımız deneyimlere götürür, öyle olmasa özlemeye ve daha fazla istemeye nasıl devam edebiliriz? Olan her şeyin bir sebebi vardır, çünkü sadece acı vasıtasıyla öğrenebiliyor olsak dünya pek zalim bir yer olurdu, dersler sadece kalbimizi kırsaydı çok kafa karıştırıcı olurlardı.

Önceki akşam annesini arıyor ve aynı anda babasıyla da konuşabilsin diye annesi telefonu hoparlöre alıyor, o ise bunları anlatabilecek kelimeleri bulamıyor. Nasıl yapabilir, söylenecek bir şey olana dek? Bunun yerine, kanaldaki boyalı tekne-evlerden, üzerlerine asılmış süs ışıklarından, küçük bahçe ürünleri merkezinden, satın alıp da adını çoktan unuttuğu pembe-beyaz papatyalardan bahsediyor, hevesli bir bahçıvan olan babasını eğlendiriyor bunlar, tam planlandığı gibi. Bütün bunlara rağmen annesi, Sesin azıcık tatsız geliyor, dediğinde o sadece, Ah, üstümde biraz kırıklık var, diyor. Annesiyle babası otuz iki yıldır evli, üç çocukları var. Onun yaşında annesi onu doğurmuş, kız kardeşine hamileydi; kısa süre önce de daha büyük bir "aile" evi almışlardı. Londra'da olduğu için endişelendiklerini biliyor: Bunun sebebi bıçaklamalar, uyuşturucu, fiyatlar değil de şehirde kendine bir yer edinmenin, bir şekilde kök salmanın zorluğu. Ama Londra Adjo'nun şehri; asla başka yere gitmez. Artık o da Adjo neredeyse oraya ait. Ve her ne kadar daha iki hafta bile geçmediyse de, *o* -o her neyse veya değilse artık- en iyi ihtimalle bir ayçekirdeğinden, bir pirinç tanesinden azıcık daha büyük olsa bile birbirlerine sıkı sıkı sarılıp geceler boyu kız mı erkek mi diye, saçının, gözünün, teninin rengi hakkında konuştular çoktan.

Hayat, diyorlar şimdi birbirlerine, kendi hızında akmaya devam edecek: İşler, daha iyi bir daire, düğünleri. Bu ani benliklerine kavuşalı iki hafta olmadı daha. Bu parlak, inanılmaz geleceğe.

Bütün İnsanlar Ahlaksız ve Kötüymüş

Kuzenin öldükten iki hafta sonra, bir gece uçuşuyla Toronto'dan Londra'ya dönüyorsun. Kendi koltuğunda oturamayacak kadar küçük ama kucağında oturmak için de aslında büyük olan yirmi bir aylık kızın aşırı yorgun ve huzursuz. Telefonunun şarjı bitti. Artık çizgi film imkânı kalmadığı için uçak kalkış pistine doğru dura kalka ilerlerken onu oyalayabileceğin tek şey teyzenin siz yola çıkarken verdiği kitap; teyzenin kilisesinden bir kitap bu. Nuh'un Gemisi'nin hikâyesi, okul öncesi çocuklar için resimlenmiş, kilise tarafından finanse edilip yayımlanmış bir serinin ilk kitabı.

Bütün insanlar, diyor, *ahlaksız ve kötüymüş. Nuh hariç. Nuh iyiymiş ve iyi olduğu için Tanrı onu kurtarmış.*

Bu kitaptan nefret ediyorsun.

Şimdi de hayvanlara bakalım mı? diyorsun ama kızın, Hayır, diyor. Hayvanları seviyor ama bu sayfaları daha çok seviyor. Ahlaksız ve kötü insanlar, karşılıklı iki sayfaya yayılmış halde, ahlaksız ve kötü şeyler yapıyorlar: Birbirlerinin saçını çekip gülüyorlar, sapan ve mancınıklarıyla birbirlerine nişan alıyorlar, suratlarını eciş bücüş yapıyor, kaşlarını çatıyor, tükürüyor ve birbirlerinin ayaklarına basıyorlar. Sırasıyla hepsini parmağınla gösterip kabahatlerinin ne olduğunu söylüyorsun ve kızın abartılı ifadeler takınıp keyifle gülüyor.

Sabırlı sabırlı, Pekâlâ, hadi hayvanlara bakalım, deyip sayfayı çeviriyorsun ama kızın başını geriye atıp feryat figan ağlamaya başlıyor.

Özür dilerim, diyorsun yanında oturan adama - bu uçuşun geri kalan yedi saat otuz altı dakikası boyunca yanında oturma talihsizliği yaşayacak bu adam; kuşkusuz küçük de olsa tek teselli, bu dönüş yolculuğunun gidişten tam yarım saat daha kısa sürmesi.

Sorun değil, diyor adam ve yeniden anladığını söylemeye girişiyor, hiç gereği yokken -çünkü sana karşı zaten fazlasıyla nazikti, çantaları baş üstü dolaplarına kaldırıp sulukları, tavşancıkları, beyaz çikolataları uzatmış, son olarak da ayağının dibindeki karman çorman bebek çantasından bu kitabı çıkarmış, hatta kalkıp hostesten uçağın mutfağında bir biberonu sudan geçirmesini rica etmişti- kendisinin de çocukları var, iki oğlan... Fakat kızının ağlama perdesi yükseliyor. Yüzünü ekşitip özür dilediğini gösteriyorsun, o da sana gülümsedikten sonra bakılacak bir şey yokmuş gibi nazikçe gözlerini başka yöne çeviriyor.

Lütfen, diyorsun kızına, şimdi suratı kıpkırmızı ve uluyor, Lütfen, hadi ama Ma*til*da, şşş; onu sarsma, olmadı kendin de ulumaya başlama isteğini bastırıyorsun, sonra sayfaları başa çevirip derin bir nefes alıyor ve yeniden başlıyorsun: *Bütün insanlar ahlaksız ve kötüymüş.*

Kitapta sevdiğin bir sayfa var: Mavi bir sayfa, sadece mavi, sağ üst köşede küçücük bir Gemi duruyor. Hiç kelime yok, hiçbir şey, sadece ani bir sersemletici perspektif; yağan yağmurun tüm o ağırlığı. Bunun bütün hikâyedeki tek gerçekçi resim olduğunu düşünüyorsun.

Uçağın yükselişi boyunca kızın kıvranıp duruyor ve ağlıyor; ama uçak seyir irtifasına ulaşınca ve kemer ışıkları sönüp kabinde servis başlayınca nihayet göğsünde uykuya dalıyor; ona sarılıyorsun, kucağında ağır ve sıcak, hamur gibi gevşeyip yayılmış,

nefesi derinleşip uzamaya başlayınca sen de gözlerini kapatıyorsun. Yedi saat üç dakika kaldı. Dört bin sekiz yüz kilometreden biraz fazla. Katettiğin şey zaman ve mesafeden fazlasıymış gibi geliyor. Londra'dan ayrılalı bir ömür geçti. Ayrıca bu şimdiye dek kocanla ayrı kaldığınız en uzun sürelerden biri olacak; onun Tilly'yi görmediği açık ara en uzun zaman.

Tilly doğduktan sonra onunla iki kez çekime gittin: Biri Dublin'de, diğeri Cape Town'daydı. Ama ikinizin de sandığı gibi olmadı ve bir bebeği yabancı ortamlarda teskin etmeye uğraşmak, saatler boyunca tek başına dolaşmak ya da bir otel odasında uzanmış uyumaya çabalarken bir yandan da onun dönmesini beklemek kesinlikle tatil değildi. Her seferinde bir şoför emrine amadeydi ama nereye gitmeli ve varınca ne yapmalıydı? Sonunda evde Tilly'yle bir başına olmaktan çok daha yalnız hissettirdiği için o iki seyahatten sonra bunu bir daha yapmadın.

Başlarda sen veya genellikle o uzaktayken ayrı geçirdiğiniz zamanları düşünüyorsun ve tren istasyonlarında ya da ayrı taksilerden indiğiniz bir yerde yeniden buluşmalarınızı, bir de o buluşmalarda ne kadar tuhaf ve mahcup hissettiğini, onun hatırladığından farklı görünüp görünmeyeceğini ya da kötü kokup kokmayacağını merak edişini, ilk zamanlarda bazen nasıl da gözlerine bakamadığını. Tilly'nin hatırına her gün konuşmaya çalıştın: Cape Town Toronto'dan altı saat ileride, bu yüzden her gece çocuğun yatma saatinde FaceTime'la aradın, onun için gece yarısıydı ama ister istemez ayakta oluyordu, ya ekip arkadaşlarıyla içer ya da çoktan fazla uzayıp can sıkmaya başlamış bir çekimdeki problemleri çözmeye çalışır halde.

Bunu düşünmemeye çabalıyorsun, bu uzun ayrılığı, bir ayrılık olarak; bir sınav olarak.

Eşiniz bir şey ister mi? diyor hostesin sesi, gözlerini açıyorsun.

Ah, diyorsun, yok, biz... -adam da, Ah, hayır, biz..., derken ve o sırıtıyor.

Bence, diyor, onun da bir cin toniğe ihtiyacı var, ha? Sen de gülümseyip, Evet teşekkürler, iyi olur, diyorsun ve hostes marifetli, çalışılmış hareketlerle bardağa küçük bir kepçe buz koyup limon damlatıyor, küçük yeşil şişeyi açıp teneke kutunun kapağını kaldırıyor ve adam içkiyi ondan alıp açılır kapanır masasına, kendi içkisinin yanına koyuyor.

Teşekkürler, diyorsun yeniden, sonra kızının ağırlığını boştaki eline aktarıp bardağı ondan alıyorsun.

Şerefe, diyor adam, aksanının tınısı yüzünden neredeyse dört hece gibi geliyor kulağa, sen de ona yakın bir karşılık veriyorsun, şerefe, kadehleri birbirine değdirip birer yudum alıyorsunuz.

Uyuyan bebeklere, diyor adam, sen de, Çok özür dilerim, diyorsun, o da diyor ki, ikizler daha yeni üç yaşına girdiğinde Vancouver'dan Sidney'e onlarla tek başıma uçtum, Los Angeles'ta aktarma yapmıştık, ne yolculuktu ama.

İkizlerle tek başına, diyorsun, o da, Aynen, karım uzaktaydı ve çocuk bakıcısı hastaydı, kötü bir komedi gibiydi, kimseye böyle bir seyahat dilemem; sonra bir dakika kadar sessiz kalıp, Kız kardeşim biz varmadan bir saat önce vefat etmişti, diyor, sonra ekliyor: Affedersiniz.

Benim de kuzenim yeni vefat etti, diyorsun, onu yıllardır görmemiştim ama bir dönem kardeşim gibiydi.

Başınız sağ olsun, diyor, aynı anda sen de, Sizin de başınız sağ olsun, diyorsun çünkü yıllardır konuşulmayan bir kuzen kardeşle aynı şey değildir ve her ne kadar acının gerçek bir metrik ölçüsü olmasa da kayıplar arasında bir hiyerarşi vardır, öyle olmalıdır.

Bardakları yeniden, bu kez hüzünlü bir havayla birbirine değdirip birer yudum alıyorsunuz ve nihayet göz temasını kesip başka yerlere bakıyorsunuz, bir süre ne o ne sen bir şey söylüyorsunuz, sonunda o şöyle diyor: Bu olay yirmi yıl önceydi. Sen hiçbir şey söylemiyorsun çünkü ne söylenebilir ki?

Pırıl pırıl güneş ışığı ve açık mavi gökyüzü, tişört havası, yeniden yapraklanmaya başlamış ağaçlar, saçma biçimde mükemmel bir gün. Cenaze şapelinin serin ve sakin havası, Toronto için eski bir yapı, okuduğuna göre 1842'de John G. Howard tarafından tasarlanıp inşa edilmiş. Beyaz tuğla ve Georgetown taşı, duvarlara gömülü yonca biçimli pencereler ve sivri çatı; Kanada'daki Gotik Uyanış mimarisinin güzel bir örneği. Küçük giriş holünde, telefonundan *Hey Duggee* çizgi filminin tiz müziği çalarken sincaplar kafası güzel tavşanlara havuçlu kek pişirmek için tekrar tekrar kulüp binasına gidiyor; heyecanlı küçük hipopotam Roly ile fil anne babası tarafından evlat edinilmiş timsah Happy, babasının küçük turuncu denizaltısıyla çıkıp geliveren ahtapot Betty, fare Norrie ile gergedan Tag, hepsi de coşup Duggee-kucaklaşması yaparak Tilly'yi çok eğlendiriyorlardı; bu esnada papaz nefte makamlı bir dua okudu, yaslı cemaat de ayağa kalkarak, oturarak, şarkı söyleyerek, ağlayarak ona karşılık verdi; kuzenin artık yoktu.

Nihayetinde hepimiz toprak olacağız, diye düşünüyorsun, ama o çoktan oldu bile: Fermuarla birbirine tutturulmuş uyku tulumlarınızın içinde onun sıcak körpe bedeni seninkine yaslanırken bir oğlanı öptüğü sırrını vermişti; kahverengi uzun bacakları kırmızı şeritli mavi şortunun içinde basamakları ikişer üçer çıkardı, on iki yaşınızdayken pergelinin iğnesi ve sarı Parker dolmakaleminin mürekkebiyle, anneleriniz görmesin diye

leğen kemiklerinizin altına birörnek dövmeler yapmaya çalışmıştı, mavi noktaların izi hâlâ duruyor.

Bütün bunları düşünüyorsun, hepsinin geçip gitmiş olmasının imkânsızlığını da düşünüyorsun; bunların bitişiyle hiçbirinin, hiçbir şeyin artık nasıl da gerçek gelmediğini; insanlar birbirini gerçekten tanıyabildiğinden ya da gerçekten sevebildiğinden değil, sonunda bir evliliğin bitmesi veya aslında hiç yürüyüp yürüyemeyeceği önemli olduğundan da değil - yine de bütün bunlar nasıl önemli olmaz?

Yemek servisi arabası sana yaklaşıyor. Katlanır masa kızının uyuyan bedeni yüzünden aşağı inmiyor, bu yüzden adam iki küçük tepsiyi boylamasına yerleştirip senin yemeğini de kendi sehpasına koyuyor.

Sizin için keseyim mi? diyor, senin Tilly için yaptığın şekilde ekmeğini bölüp tereyağı sürerken, kuşbaşı tavuğa batırdığı çatalı kaldırırken mahcubiyetten gülüyorsun.

Birkaç lokmadan sonra bütün bunlar çok fazla gelmeye başlıyor - seni besleyen bu yabancının tuhaf yakınlığı.

Yetti, aslında pek aç değilim, diyorsun ve doğru bu, bir süredir acıkmıyorsun, sebebi de sadece saat farkı veya kuzeninin ölümünün başta yarattığı şok değil, haftalardır böyle, hatta belki aylardır. Zayıflamaya başladığının farkındasın ve bunu göz ardı edip suçu bir çocuğun peşinden koşmaya atıyorsun, üstelik onun için olduğu kadar kendin için de çaba gösterdin, kendine yemek yedirebilmek için. Ama gövdenin tam ortasındaki boşluk hissi, karın boşluğundaki ağrı bütün açlığı hükümsüz kılıyor ve sersemlemiş halde dünyadan böyle uzaklaşma, bu ruh gibi olma hissi bir şekilde doğru geliyor, süresiz sürüklenip gidebilirmişsin gibi; gerçekte yokmuşsun veya olmana gerek yokmuş gibi. Bazen sana gerçek gelen tek kişinin kızın olduğunu düşünüyorsun,

ihtiyaçlarının aciliyeti bu kadar dolaysız, bu kadar yadsınamaz olduğu için.

Ne iş yapıyorsunuz, diyor adam, zihnini okuyor sanki, yoksa tam zamanlı anne misiniz? Sen de diyorsun ki, Hayır, mimarım, sonra da, en azından eskiden öyleydim, diyerek bir sınır çiziyorsun, çünkü aslında günlerini artık sadece şehrin sokaklarında bir bebek arabasını itip fotoğraflar çekerek geçiriyorsun, SLR fotoğraf makinenle de değil, telefonunda ekranlar dolusu fotoğraf var, taş detaylı veya sırlanmış tuğlalı cepheler, eski reklam boyamalarının veya ahşap kalıpların izini taşıyan betonlar, Kraliçe Anne tarzı büyük giyotin pencereler veya panjurları sabitlemek için kullanılan Huguenot tarzı büstler; hiçbir amacın da yok, dizüstü bilgisayarına yükleme zahmetine bile girmiyorsun artık.

Kasımdan sonra, diyorsun, Tilly iki yaşına girince, kreşe başlayacağınızı söylüyorsun: Başlangıç olarak haftada üç sabah, sonra alışınca akşamüstü saatleri de eklenecek. Kocan özel konut işleri alman gerektiğini söylüyor. Komşulara el ilanları. Tavan aralarını dönüştürme ya da genişletme işleri; seni meşgul edecek, yeniden çalışmaya başlamanı sağlayacak bir şeyler. Son zamanlarda kendi büronu açabileceğini söylemeye başladı, bunca yıl seninle evli olmasına rağmen mimarlıkla ilgili hiçbir şey bilmiyor sanki. Gerçi bir yandan haklı da sayılır: Günlerini başka türlü nasıl geçireceksin?

Adam başını sallıyor, dinliyor, konuşmaya devam ettiğini fark ediyorsun.

Bir bebek daha yapmak mantıklı olurdu tabii, kendin de tek çocuk olduğun için Tilly'nin kardeşi olmasını çok istiyorsun; ama işte. Bebekler, iş ve sonra neler olacağı konusunda ne zaman konuşmaya başlasan kendini aşırı yorgun hissediyorsun; kemiklerine sızan ya da belki onlardan yayılan bir bitkinlik. Kemik-yorgunluğu: Bir duruma mükemmel uyan bir kelime ya da

tabir duyduğunda bunun matematiksel mantığından büyük zevk alırdın eskiden; ama artık, hayatında ilk kez, sadece yaşlanmış hissediyorsun.

Adamın buna gülmesi beklentisiyle aniden kesiveriyorsun konuşmayı ama gülmüyor.

Ben elli altıyım, diyor, kötü bir günde altmışa da yuvarlanabilir, üstelik boşanalı iki yıl oldu ve oğullarım neredeyse yirmi dört yaşında.

Bir süredir adamın yaşını tahmin etmeye çalıştığını fark ediyorsun.

Elli altı, diyorsun, niyetin yüksek sesle söylemek değildi, adam da ellerini kaldırıp yüzünü ekşitiyor.

Biliyorum, diyor, öyle değilim ama pek çok bakımdan kendimi hâlâ yirmi dört yaşındaymışım gibi hissediyorum.

Ne demek istediğinizi anlıyorum, diyorsun. Yani, ben de o zamanki halimden farklı hissetmiyorum galiba?

Hiç öyle bir fark hissedeceğimizi sanmıyorum, diyor.

Yani insanların değişmediğini mi yoksa gerçek anlamda hiç değişemeyeceğini mi düşünüyorsunuz? diyorsun.

Bence insanlar değişir, diyor, elbette, ama esasen daha da fazla kendileri olurlar sadece.

Bu düşünce rahatlatıcı mı yoksa müthiş üzücü mü bilemiyorsun.

O zaman umut nerede, diyorsun, hiçbir zaman gerçekten yeni baştan başlayamayacaksak, ne bileyim, başka bir şeye ya da daha iyi bir şeye dönüşemeyeceksek?

Omuz silkip gülümsüyor. Her bir dakikada, herhalde, diyor. Her bir dakika, burada şimdi, sahip olduğumuz tek şey.

Sahip olduğumuz tek şey mi, yoksa sahip olduklarımızın hepsi mi?

Belki her ikisi de.

Üniversiteye birlikte gittiğin bir kız kendisinden yirmi beş yaş büyük bir adamla evlenmişti, hatta adam teknik olarak onun yaşının iki katından büyüktü: Kız yirmi dörttü, adam kırk dokuz. Kız daha önce üniversiteden bir çocukla nişanlanmıştı; çocuk sporcuydu ve gözde çift gibi bir şeylerdi. Kimse ne olduğunu anlayamadı. Onu çok iyi tanımasan da bir gün birlikte sarhoş olmuştunuz ve kız ağlamaya başlamış, dünyadaki en büyük yalnızlığın biriyle yatakta yatıp da vücudunda başkasının ellerinin dolaşmasını istemek olduğunu söylemişti.

Neredeyse hemen bir kızları olmuştu, diğer üniversite arkadaşların çocuk sahibi olmadan çok önce; o çocuk şimdi ergenlik çağında olmalıydı. Sarhoşluk gecesinden sonra bir süre iletişimi sürdürmüş, bebeği doğunca yetişkin kıyafetleri fiyatında bebek kıyafeti satan bir yerden hediye almıştın, fırfırlı bir bebek önlüğüydü ve kasiyer bir tür performans sergiler gibi onu açık limon sarısı bir kâğıtla paketlemişti.

Sadece o zaman gittin evlerine, çünkü orada kendini çok tuhaf hissetmiştin. Vazolarda şakayıklar, Le Creuset tencereler, monogramlı özel bıçakların durduğu mıknatıslı bıçak askısı, kırmızı ve beyaz şarap için farklı ebatlarda şarap kadehleri, bebeğin odasına giderken yanından geçtiğiniz devasa yatağın üstünde metrekarelerce beyaz keten çarşaf ve taze biçilmiş çimen kokulu sabunuyla misafir tuvaleti. Geriye dönüp bakınca, ev o kadar da olağanüstü değildi -Kentish Town'un bir sokağında, mütevazı bir teras katıydı- ama o zamanlar birinin sosyetik İngiliz ebeveynlerinin evinde olmak gibi gelmişti; hayatının böyle olmasını çok acayip bulmuştun; kiralık odaların ve ev arkadaşlıklarının, kötü bölümlenmiş Viktoryen evlerin, müşterek mülkiyetli kutu gibi ilk evlerin bir kuantum sıçrayışı ötesi.

Ama sana en çarpıcı gelen ve belki en fazla sinirini bozan şey kızın adama adanmışlığıydı: Bütün yapılanlardan sonra, başka

bir şey olma lüksleri yoktu sanki - sinirli veya kavgacı örneğin. Bu sana tüketici bir yaşam biçimi gibi göründü; gerçi şimdi merak ediyorsun, belki hiç öyle değildi de hayatlarında birbirlerini çok geç bulduklarını -ya da adamın onu çok geç bulduğunu- bilmeleri pervasız ve teklifsiz olmalarını engellemişti; yani bu kadar dikkatli ve hassas olmaları birbirlerini sevmemelerinden değil de bir anlamda kendilerinden feragat ederek sevmelerinden kaynaklanıyordu.

Artık senin de Riedel şarap kadehlerin ve şampanya için kristal Dartington flüt kadehlerin, Japon bıçakların ve doğru dürüst bir bıçak bileyicin, ara sıra da vazolarda şakayıkların var, en azından bir vazoda. Bütün bunlar nereden çıktı? Neredeyse hiç fark etmeden, nasıl mezun oldun; *pub*'lardan aşırılmış tuhaf *shot* bardakları ile kalın kenarlı, üstüne ölçüler yazılmış şarap kadehlerinden bu hale nasıl geldin? Göçmen anne babandan, onların Noellerde ya da düğünlerde açtığı Shloer şişesinden, büyükannen için sakladıkları o tek mavi Harveys Bristol Cream şişesinden nasıl bu kadar uzaklaşabildin? Kendine ait bir düğün; Noeller, doğum günleri ve yıldönümlerinde müsrif zevkleri olan bir yapımcıyla evlilik. Ama yine de: Bütün bunların sen istemediğin ya da peşine düşmediğin halde hiç sezdirmeden geldiği; yirmi dokuzunda, yirmi yedinde veya evet, yirmi dördünde hissettiğinden farklı hissetmezken seni içine çektiği duygusundan bir türlü kurtulamıyorsun.

Size bir şey sorabilir miyim? diyor adam, sen de durduk yere heyecanlanıp, Elbette, diyorsun.

Yere düşmüş kitabı alıp açıyor.

Gerçekten inanıyor musunuz - şeye, buna? diyor. Yani insanların ahlaksız, kötü ve -daha iyi bir kelime aranıyor- rezil olduğuna?

Kitabı kapamadan önce kısa bir süre daha ahlaksız ve kötü insanlara bakıyor, sonra uzanıp onu çantana koyuyor.

Bütün bunlara inanacak şekilde yetiştirildim, diyorsun. Tanrı ile Nuh, Tufan, Gemi - bunun mutlak gerçek olduğuna inanarak büyüdüm. Yani dünyanın altı bin yaşında olduğuna ve Şeytan'ın bizi kandırmak için etrafa fosiller yerleştirdiğine.

Öyleyse artık inanmıyorsun belli ki.

Teyzen: Soluk yüzlü, saçları yeni elmacıkkemiklerini gösterecek biçimde arkaya taranmış, kupkuru ama kuzeninin nihayet daha iyi bir yerde olduğu inancıyla ışıl ışıl. Rahibin reçeteli ilaçlardan onun şeytanları olarak söz etme biçimi. Sonunda onun yanında olacak meleklerin uçuşları.

Bazen hâlâ inanıyor olsam işler kolaylaşırdı diye düşünüyorum.

Kızınıza onu bu yüzden mi okuyorsunuz?

Ah hayır, diyorsun. Hayır! O yüzden değil - eve varır varmaz çaktırmadan kaybedeceğim bu kitabı. Teyzem geçenlerde verdi ona. Okuyacak bir şey olsun diye - hepsi bu.

Galiba ben, diyor, insanların özünde iyi olduğunu düşünmek istiyorum.

Bir süre ikiniz de konuşmuyorsunuz.

Ben de öyle yaşayabilmek isterdim, diyorsun ve sadece bir dakikalığına üstünden bir yük kalkmış gibi geliyor.

Kızın uyanıyor. Kulakları ağrıyor, bir türlü anlamlandıramıyor bunu. Son süt kutusunu bitirdin. Adam uçağın mutfağına gidip kahveye koymak için hazırlanmış küçücük UHT süt paketlerinden bir avuç dolusu getiriyor, bunları açıp teker teker biberonuna boşaltıyor, mililitreler yeterli miktara ulaşana dek birikiyor. Adam bunu yaparken sen kızını hafifçe sallayarak aşağı yukarı yürüyorsun; artık ışıklar kısık, çoğu insan uyuyor

ya da uyumaya çalışıyor olsa da kimse sana ters ters bakmıyor. Biberon yeterince dolunca, sen tuvalete giderken o Tilly'yi tutuyor. Küçük metal odada yüzüne su çarpıp düşünüyorsun: Kendimi toparlamak zorundayım. Yeniden yemek yemeye başlamalı ve bundan sonrasını planlamalıyım.

Tilly yeniden uyuduğu halde sen uyuyamıyorsun, adam da uyumuyor. İkiniz de dakikaları, küçük mavi uçak ikonunun Kuzey Atlantik Okyanusu'nun boşluğu üstünde gıdım gıdım ilerleyişini, Grönland'a ve Labrador Denizi'ne doğru kıvrıldıktan sonra yeniden İrlanda'ya doğru alçalmaya başlayıp ilerlemesini izliyorsunuz: Memleket, sonsuz, merhametsiz. Bunu izleyip biraz daha konuşuyorsun, bahsettiğin bazı şeyler de şunlar: Bu gösterişli hantal metal yığınının düşmek yerine gittikçe yükseklere, daha da yükseklere çıkmasının, havadaki görünmez koridorlardan, önceden belirlenmiş yollardan geçebilmesinin ve bu esnada yolcularının uyuyup film izlemesinin, tuvalette sifonu çekmesinin, cin toniklerine biraz daha buz istemesinin, alçak basınçlı kuru kabin havasında tadı normal gelsin diye özel olarak tasarlanmış ekmekler yemesinin ne kadar imkânsız olduğu. Dokuz bin bilmem kaç metre aşağıda dünya, okyanus, çalkalanan karanlık dalgalar varken sizin işte burada, hepsinin üstünde havada asılı halde olmanız, bambaşka bir günün şafağına doğru saatte yüzlerce kilometre hızla ilerlemeniz. Bu zamansız zamanda, zamanın bir ölçü birimi olarak bir süre nasıl da anlamsızlaştığı, mesafenin de öyle, bir de geldiğimiz yer ile sonunda vardığımız yer arasında, kendimiz sandığımız kişi ile sonunda olduğumuz kişi arasında katettiğimiz mesafeler. Atlantik ötesi yolculuğun, en azından böylesinin kızının çağında -kimbilir- belki de söz konusu olmayacağı ve geçmişte kalmış bir devrin en grotesk yozlaşması gibi görüleceği. Her şey sonsuza dek sürecek sanıp öyle yaşıyoruz -en azından sen öyle yapıyorsun- ve geriye dönüp

baktığımızda, asıl önemli şeylerden çok nadiren bahsettiğimizi görüyoruz. Bütün bu kelimeler, bu binlerce kelime, hiçbiri de asıl gerekenler değil, gerçekten anlamı olabilecek hatta bir şeyleri değiştirebilecek kelimeler bir avuç. Ve yine, bu kez daha bile acil tarafından, insanlar *değişebilir mi* yoksa şimdiden çok mu geç, her zaman çok mu geçtir? Yoksa her şeyin mümkün olduğu bir dar aralık daha var mıdır hep?

Üstelik bunlar meselelerin sadece bir kısmı.

Uçak alçalıyor. Masalar ve koltuk arkaları, emniyet kemerleri, son kabin kontrolleri. Bulanık ışıklar kendilerini küme küme kesin noktalara dönüştürüyor; binalar, yollar, neredeyse tek tek seçilen farlar. Takırdayıp gıcırtılı sesler çıkaran iniş takımları, motorların nihai kükreyişi. Uçağın asfalt pistte burnunun dikine hızlı ilerleyişi ve bunun titreten kesinliği. Miden altüst oluyor.

Sen uykusundan tam ayılamamış Tilly'yi taşıyorsun, adam da senin için çantalarını uçaktan dışarı taşıyor. Birlikte görevlilerin bebek arabasını getirmesini bekliyorsunuz ve bir tekme atıp hızla çekerek onu açıyor, Tilly'yi içine oturtup kemerini bağlıyorsun. Bu aşamada uçaktan son inenler arasındasın, birkaç başka gece uçuşu da inmiş ve pasaport kontrolü salonu tıklım tıkış.

Ah olamaz, diyorsun, adam da elini hafifçe omzuna koyuyor.

Merhaba eski dostum Heathrow.

Bir dakika orada, yekvücut nefes alıp veren kalabalığın içinde dikiliyorsun.

Beyefendi, hanımefendi, bu taraftan lütfen, diyor üniformalı bir kadın, aileler bu taraftan, güvenlik şeridini açıyor, böylece Aileler ve Özel Destek Hizmetleri sırasına geçebiliyorsun.

Adam sana gülümsüyor, sen de ona gülümsüyorsun.

Teşekkür ederim, diyorsun üniformalı kadına.

Bebek arabasını döndürüp diğer sıraya katılırken, ki hiç de daha hızlı ilerliyormuş gibi görünmüyor, hatta belki daha bile yavaş, adam kulağına mırıl mırıl şöyle diyor: Aile olarak yolculuk etmenin bir faydası olacak mı ancak zaman gösterecek.

Pasaport kontrolünden aile olarak geçiyorsunuz, Bagaj Teslim bölümünü de geçip kocanın seninle Tilly'yi karşılayacağı Geliş salonunun otomatik kapıları önünde duruyorsun: Cape Town'dan dönüş yolculuğunu sizin uçuşunuzla çakışacak biçimde ayarladı.

Her şey tamam herhalde, diyor adam. Başka bir şeye ihtiyacınız olur mu?

Olmaz, diyorsun, çünkü başka ne diyebilirsin ki?

Ve bavulunun kulpunu ondan alıp, artık kesinlikle aile olarak değil de tamamen birbirinden ayrı insanlar olarak yürüyerek son Gümrük bölümünden geçiyorsun; *Beyan Edilecek Hiçbir Şey Yok.*

Kocan orada değil.

Bir priz bulup telefonunu şarja takıyorsun. Peş peşe mesajlar: Cape Town'da daha kalması gerekmiş, yapımcı asistanı işleri idare edememiş, bileğini kıran dansçı, sigortayla yaşanan sorun, yeniden çekilmesi gereken sekans. Havalimanına giderken bunları halletmek için yarı yoldan geri dönmüş. Şimdiyse yarından önce veya belki sonraki güne kadar eve dönemeyecek gibiymiş, bu gece belli olacakmış. Kendini sana affettirecekmiş. Tilly'ye sevgiler. Ona babasının hediyelerin en büyüğünü getireceğini söyle. Taksiye bin!

Biliyordum, diye düşündün. Daha Toronto'da uçağa bindiğin sırada sana mesaj yazıp kendisinin de havalimanı yolunda olduğunu söylediğinde bile biliyordun ve bundan korkuyordun.

Telefonun yeniden karanlığa gömülene dek düğmeye basıyorsun.

Sen kalçana yasladığın mızıldanan Tilly'yle tuvalet lavabosunda biberonu çalkalayıp sıcak süt almak için Costa'da yalvarırken, adam bebek arabasının, çantaların ve şarjdaki telefonun yanında duruyor. Kendine de bir kahve almak isterdin, ona da bir tane ısmarlamayı teklif etmeliydin ama yeterince elin yok. Anneni düşünüyorsun: Fazladan bir çift el lazım diye yaptığı şakalarını, kafasının arkasında gözleri olduğu iddiasını; sen ve kuzenin bir defasında bunu yalanlamak için tekrar tekrar onun saçını taramıştınız. Annen senin şimdiki halinden daha genç olmalıydı. Sen ve kuzenin, kızından ancak birkaç yaş büyüktünüz.

Bütün bunlar geçer, sonra da öylece - bitip gider.

Ama şimdi buradasın. Heathrow'un Geliş salonunun bu kaotik, sabırsız koşuşturmacası, bütün bu dönenip duran, belli bir amaçla hareket eden, aşırı meşgul insanlar. Sabahın yedi on yedisi, bir eylül salısı.

Yeniden bebek arabasına oturtulup kemeri bağlanan Tilly sütünü içiyor, şimdilik sakin.

Pekâlâ, diyorsun ve valizinin kulpunu tutuyorsun yine. Tamam.

Müsaadenizle sizi evinize bırakayım, diyor, benim için bir şoför gelecek, sağ salim vardığınızdan emin olurum.

Gözleri masmavi.

Bir dakikalığına, neredeyse evet deme noktasına geliyorsun.

Kuzeninle bayıldığınız, geçilecek bir dolu olası yolun ve düzinelerce finalin olduğu kitapları düşünüyorsun. Yüzüstü uzanıp kafalarınızı birbirine yaslayarak, farklı sayfaları, seçenekleri açık tutarak okurdunuz onları. Sen hep dikkatliydin, yolları

geçmeye çalışırdın, o ise sırf neler olacağını görmek için en ihtiyatsız rotaları seçerdi. O olsa adamla giderdi. Düşünüyorsun: Hâlâ hayatta, bir WhatsApp yazışmasının öbür ucunda ya da FaceTime'a bir tıklama mesafesinde olsaydı, Git, derdi sana.

Ama hayır dediğini duyuyorsun kendi kendine, kızınla birlikte trenle gitmek daha kolay olur, çok uzun zamandır iki büklüm duruyor, en azından trende ileri geri yürüyebilir, hem onu araba tutuyor. Trenle Paddington'a o zaman, sonra da metro ve belki son kısım için, en sonda taksiye binilebilir.

Ama hem çantalarınız hem de bebek arabası, diyor, nasıl halledeceksiniz?

İnsanlar yardımcı olur, diyorsun, hep çok yardım ettiler, yolun her kısmında - öyle oldu hakikaten, telaş içinde fark ediyorsun, valizleri taşımak için sana bir araba bulan, onu terminalin içinde ta Air Canada bankosuna dek götüren taksi şoförünü; Tilly'yle biraz daha geniş yerde oturabilesiniz diye seni bedelsiz Premium Ekonomi sınıfına yükselten Chantal'ı düşünüyorsun. Kristallerle süslü gece mavisi tırnakları ve karşılığında ona bir şeyler vermek istediğin için kendi kısa, kemirilmiş tırnaklarını gösterip onlara bayıldığını söylemen, kadının yüzünün sevinçle parlayışı. Tilly ciyak ciyak bağırırken gözlerini devirmeyen veya sana dik dik bakmayan çevrendeki insanlar; ve o elbette; bu adam - aniden kendini henüz dökmediğin bütün o gözyaşlarının kıyısında buluveriyorsun.

Ah, diyor, ah, ve diyor ki, Gelin buraya, sonra yüzünü iki elinin arasına alıyor, başparmaklarıyla gözyaşlarını siliyor, sonra bir an geliyor ve her şey sallanıyor.

Heathrow Geliş salonu etrafında çözünüyor. Bir defasında Whitechapel'daki bir galeride bir sanatçının işlerini görmüştün: Bir dünya küresine, tek bir günün uçuşlarını temsil eden metalik ipler tutturmuştu, sonra bir şekilde küre çözüldü, geriye sadece

iplerden oluşan bir pamuk şeker yığını kaldı; işte şimdi bunu düşünüyorsun, sana neler düşündürdüğünü, incecik ipliklerin bizi bir insandan ya da yerden başka birine nasıl bağladığını, bunun nasıl da kıymetli ve güçlü olduğunu.

Gitmeliyim, diyorsun, çünkü bir dakika daha kalırsan gitmeyeceksin; ya da gidemeyeceksin.

Şimdi ne yapacaksınız? diye soruyor adam.

Şimdi, şu dakikanın şimdisi mi yoksa daha varoluşsal anlamda bir şimdi mi? diyorsun, üstelik bunu umursamazca söylemeyi beceriyorsun bir şekilde.

Sana bakıyor, sonra da verdiğin işareti alıyor. Bu ikisi arasında bir yerdeki?

Pilin yettiği yere kadar, trende *Hey Duggee*'yi izleyeceğiz. On gibi evde oluruz. Asansördeki bütün düğmelere basacağız. Alışveriş yapacağız, belki bir de kek atarız fırına, bir sürü yumurta kırıp düşen kabukları çay kaşığıyla çıkarma oyununa bahane çıkarmak için.

Adam gülüyor. Bu gülüşe bayıldığını fark ediyorsun. Onu güldürmüş olmana bayılıyorsun. Bir dakika için başka hiçbir şeyin önemi yok.

Tamam o zaman, diyor yumuşak bir sesle, onun derin bir nefes aldığını ve sonra yavaş yavaş verdiğini duyuyor, belki de hissediyorsun. Kendinize iyi bakın.

Kendinize iyi bakın, diyorsun sen de.

Tamam, diyor adam. Hoşça kalın.

Hoşça kalın, diyorsun.

Asansörde Tilly'nin bütün düğmelere basmasına izin veriyorsun gerçekten, otoparkın olduğu –1'den senin dairenin üstündeki katlar dahil 7'sine birden. Kapılar titreşerek ağır ağır açılıp kapanırken, açılıp kapanırken iç çekmiyorsun. Sadece ruhsuz

hissediyorsun. O keki yapacaksın. Tilly'nin ihtiyacın olandan çok daha fazlasını, bir karton dolusu yumurtayı kırmasına izin verecek ve sorun değil, daha sonra omlet yaparım diye düşüneceksin. Kuzeninin on üç yaşınızdayken sana açıklamak zorunda kaldığı Hamlet ve egolar fıkrasını anlatıyorsun kızına; sonra bunu çok zekice bulup attığın kahkahanın hıçkırıklara dönüştüğünü görmesin diye arkanı dönüyorsun.

Küçük balkonundan eylül göğü engin ve bulutsuz görünüyor.

Ona e-posta gönderebileceğini düşünüyorsun. Adres değiş tokuşu yapmadınız ama Google'dan ismini, şirketini arayabilirsin. Yapmayacaksın ama yapabilirsin.

Telefonunda bir Google penceresi açıyorsun.

Yapmayacaksın. Yapmazsın.

Bunun yerine telefonundan Kanada haritasına bakıyorsun. Büyüklüğü etkiliyor seni, yani öyle çok *alan* var ki; New York eyaleti ve ABD sınırının üstünde düzgün bir sıra halinde Toronto, Ottawa, Montreal ve Quebec şehirleri; onların üstünde de Ontario'nun, Quebec'in, Newfoundland'in ve Labrador'un uçsuz bucaksız açıklığı; alabildiğine batıya uzanan Manitoba, Saskatchewan ve Britanya Kolumbiyası; adamın doğduğu ve evliliğinin yirmi beş yılı boyunca yaşadığı Vancouver, onun kuzeyinde Yukon, Kuzeybatı Toprakları ve Nunavut, bütün bu toprakların uçsuz bucaksızlığı, öyle boş, öyle çok ki bu bir tür sıla hasretinden, bu aniden bastıran yoğun kayıp hissinden iki büklüm olup yuvarlanmana ramak kalıyor, dengeni korumak için tırabzana tutunuyorsun.

Nefes al, diyorsun kendi kendine, sadece nefes al.

Kocan elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyor yalnızca. Tilly doğduğundan ve sen çalışmayı bıraktığından beri çok kaygılı; geçiminizi sağlama konusunda, çalıştığı sektörün güvencesizliği, bir aile olmanın ne anlama geldiği konusunda. Elinden gelenin en iyisini yapıyor, sen de onu sevmeye devam etmek için

elinden gelenin en iyisini yapmak zorunda olduğunu, sevginin ters gitmesinin ya da yoldan çıkmasının da bir tür sürgün olduğunu düşünüyorsun.

Beni eve bırakma teklifini kabul etmemek doğruydu, diyorsun kendine. Bir sınır aşılabilirdi; yeni bir yer, geri dönmeme ihtimalin olan yeni bir ülke.

Yine de.

Onunla gitseydin nasıl olurdu merak ediyorsun, bunu merak etmekten alamıyorsun kendini: Yönetici arabasının içinde, hatta seni kollarına alacağı otelinde belki; önünde diz çöküp yüzünü sana bastıracağı, kot pantolonunu kalçalarından indirip gömleğinin düğmelerini açacağı ve seni dikkatle yatağına yatıracağı odasında; hem belki de istediğin bu, birinin seni soyup yatırması, senin yerine kararlar vermesi; ama bu sekansı kafanda nasıl canlandırmaya uğraşırsan uğraş, kızının da orada olduğu gerçeğinden kurtulamıyorsun ve her şey dağılıyor.

Tilly'yi yatma saatine dek uyanık tutmaya çalışıyorsun ama o kadar yorgun ki akşamüstü artık pes ediyorsun. Bu da gece yarısı cin gibi uyanık olacağı anlamına geliyor ama muhtemelen sen de uyanık olacaksın. Ortadan kaldırmayı unuttuğun kitabı istiyor ama okumaya daha yeni başlıyorsun ki oduncu gömleğinin yakasını emerek uykuya dalıyor. Onu yavaşça yatırmadan önce biraz orada uzanıyor, çirkin, hilkat garibesi suratlı karikatür insanlara bakıyorsun. *Bütün insanlar ahlaksız ve kötüymüş,* diyor hikâye ama adam haklı - öyle değillerdi, öyle olamazlardı, bu hayatı ya da ondan payına düşen kısmı böyle yaşamak istemiyorsun. Onlar ellerinden gelenin en iyisini yapıyorlardı sadece, diye düşünüyorsun, ya da yapabileceklerini sandıkları en iyiyi; ve o sert, doğrucu, faziletli Nuh'un durumunun aksine, kimse onlara öleceklerini ya da kurtarılacaklarını, hatta sonuçta bunların hiçbirinin bir önemi olmadığını söylememişti.

Adanmışlıklar

Kar tehdidi niyetlendiğinizden bir gece önce yola döküyor sizi. Kulübe dik bir tepenin yamacında, oraya sadece dört yana yayılmış koyunların gezindiği iki tarlayı geçerek ulaşmak mümkün ve ne zaman yoğun yağış olsa yollar kapanıyor.

O sabah bir baykuş vadideki terk edilmiş bir evden size doğru pike yaptı, soluk yuvarlak suratı ve yay gibi açılmış kanatlarıyla yüreklerinizi hoplatıp süzülerek uzaklaştı. Evin pencerelerinin durması gereken boş aralıklarından içeri baktın, büyük oğlanlar da görebilsinler diye onları omuzlarına aldın. Döşeme tahtaları çürüyordu ama dış yapı sağlamdı, eski dökme demir oluklar iyi durumdaydı ve bir an orada yaşadığını, bu evden sabah ışığına çıktığını, yaşlı alıçların serin ve tertemiz esen rüzgârla niyaz eder gibi büküldüğünü hayal ettin.

Kulübedeyken okuduğun bir kitapta, bir zamanlar baykuş çığlığının yaklaşan ölüme alamet sayıldığı yazıyordu; o, bu uğursuz ve yalnız yerlerin sakini. Gündüz gözüyle ciyaklayan bir baykuş gerçekten de kar habercisidir, kar yağmazsa veya bir cadı gelip bir bebeğin kanını emecektir. Ama o an bu bir uyarıdan ziyade tuhaf bir hayır duası gibi gelmişti.

Arabayı yükleyip navigasyonu ayarladınız: Vadilerin içinden geçen ince, kıvrımlı yollar adeta yolculuğun kendi momentumuyla anayollara, sonra da otobanlara dönüşecekti. Noel'in ertesi günü arabayla yol alırken tabelaların *Kuzey* diye müjde verdiğini görmek seni güldürdü, sanki bir mefhum değil de bir

yermiş, göreceli değil de gerçek bir şeymiş gibi. Sonra kendi Kuzey'ini ve Noel arifesi sabahı kent merkezinin ıssız, ümit dolu caddelerinde önceleri bir ritüel gibi yaptığın yürüyüşleri özledin; balçıktan kurtarılmış, denizin hâkimiyetindeki bir şehrin durağan göğünü. En beklenmedik zamanlarda seni bir maden arama çubuğu gibi seğirerek çektiğini hissettin. Londra'nın isli Doğu Yakası'na *yuva* diyeceğin asla aklına gelmezdi.

Tir tir titreten buz gibi havada vedalarınızı ettiniz, kuzenler birbirine girmiş çelimsiz kol bacaklar yığını halinde etrafta dönenerek itişip kakıştılar, sonra çocukların kemerlerini bağladınız; pijamalarının üstünde kazakları, oğlan fil biçiminde boyun yastığıyla, kız ters duran bebek koltuğunda. Saat yeni altı olmuştu; navigasyon gece yarısı gibi eve varacağınızı söylüyordu. Gökyüzü yıldızlarla pırıl pırıldı. Saatlerce, yıllarca daha geç bir vakitti sanki. Şimdi gördüğün ışık yıldızları uzun zaman önce terk etmişti; senden, bütün bunlardan çok daha önce. Arabanın kapılarını kapayıp el salladınız, diğerleri geniş döşeme taşları ile ağır pervaz arasındaki turuncu ışık karesi içinde kısa bir an siluet olarak kaldılar, sonra arazi eğimlendi, araba sallana sallana ilerledi ve onlar gözden kayboldular.

A1 (M) tabelaları A1'e ve sonra M18'e dönüşürken, Doncaster civarında kar yağmaya başladı, ilk *Güney* tabelaları bir şekilde daha az aldatıcı. Neredeyse hiç tanımadığın bu yörenin kalbi olan Sheffield, Chesterfield, Nottingham ve Grantham'ı geçtiniz. Birmingham Midlands'dedir ve Peterborough kuzey ile güney arasındaki mafsaldır ama burada geçirdiğin yıllara rağmen onları haritada göstermekte zorlanırsın. Navigasyondaki ses biraz da şaka yollu Kuzey İrlanda aksanlı seçilmiş. Bu aksan yeri geldiğinde Shakespeare'in konuşma biçimine en yakın İngilizce kabul edilir: Devasa araziler hibe edilmiş, mülksüz halkla

evlenmeleri, hatta onlara iş vermeleri bile yasaklanmış sömürgeci Tudor asilzadelerinin acayiplikleri ve düzenleri yüzyıllardır belli kovuklarda korunmuştur. *Düz devam edin.*

Yolculuk başlar başlamaz uykuya dalan çocuklar kilometreler bir bir katedilirken uyumayı sürdürdüler. Küçük mavi ok önceden belirlenmiş hattında ilerledi durdu.

Müzik, sonra müziksiz. Sohbet, sonra sessizliğe bürünüş. Geceleyin zamanın dışında araba yolculuğunun o yakınlığı. Çocukluğunun uzun yolculukları geliyor aklına. Donegal'daki tatilden sonra Glenshane Geçidi üzerinden dönüş. Turba örtülü bataklığın sarı otları, turbaları geçince ortaya çıkan koyu kahve kesitler. Sperring Dağları'nın en yükseklerindeki taşlık yamaçlardan patır patır inen dökütüler. Ayrshire'dan dönüş, Stranraer'e uzanan yavaş, aşina yollar; feribotun bağırsaklarından yayılan salamura benzin kokusu; feribot inatçı manevralarla İrlanda Denizi'ni geçip körfezin ağzına girerken o kaygan, tuzlu güvertede dengede durman; yeniden arabaya doluşmak, iskele köprüsünün takırdayarak inmesi ve eve doğru o son kilometreler, geri dönmek istemeler, yolculuğun bitmesini istememeler.

Bugünlerde şaşırdığın pek çok şey gibi, çocukların bunun ne kadar azını hatırlayacaklarını düşünmek de seni hayrete düşürüyor, hatırlarlarsa tabii. Bebek hiçbir şey hatırlamaz, bir aile hikâyesine dönüşmezse oğlan da bir şey hatırlamayacaktır. Yorkshire'da kuzenlerinle kaldığımız zamanı hatırlıyor musun, gündüz gündüz bir baykuş üstümüze doğru pike yapmıştı hani? Yine de, diye düşünüyorsun, sonradan hatırlanamasalar dahi, hepsi bir yerlerde duruyor olmalı.

Kocan araba camını indirip kaldırıyor: Ani bir soğuk hava darbesi, kulaklarını döven bir gürleme. Yorgunluktan beti benzi atmıştı, birden ona duyduğun sevginin içinde yükseldiğini hissettin. Oğlunun Noel çorabından aşırdığın bir para çikolatanın

kâğıdını soyup onun ağzına soktun, sonra bir tane de kendin aldın; ucuz, pütürlü, metalik tat; sonra da kendini dik oturmaya, uyanık kalmaya, kar tanelerinin hipnotize edici süzülüşleri arasından bakışlarını odaklamaya zorladın, dikkatinin gücü yolda hepinizi güvende tutabilirmiş gibi.

Eve yaklaştıkça trafik yavaşlıyor, son birkaç kilometre gıdım gıdım ilerliyor. Londra'da hiç kar yok, bordürlerde iz bırakmış sulu çamur kalıntıları var sadece. Kaldırımlara çöp torbaları ve mukavva kutular yığılmış, tek tük de sararmaya başlamış Noel ağacı var. Poplar ile East India Rıhtımları'ndan geçiş. Commercial Caddesi'ndeki Limehouse ile Stepney; eskiden Orchard Yolu'ymuş, sonra bir tuğla fabrikası; daha da önce East End'in en derin veba çukurlarının bir dizisi. Hanlar ve ahırlar, bostanlar ve müzikholler. Hava saldırısı. Mahallenin alkoliklerinin ve kavgacı güvercin sürülerinin müdavimi olduğu, ismini Bangladeş'in Slyhet şehrinden gelip bıçaklanarak öldürülmüş genç bir tekstil işçisinden alan derme çatma bir park. Paket servis restoranlarının aspiratörlerinin yanında, köşedeki çok eski, kırık dökük mezar taşlarının arasında şırıngalar.

Yuva, diye düşünüyorsun; bir Zenon paradoksu. Hareket imkânsız, değişimse bir yanılsama. Ok ne olduğu yere gidiyor ne de olmadığı yere, bu yüzden Aziz Sebastian* hiç ölmedi. Elea'lı Zenon, Platon ve mağarası, Aristoteles, baldıran kadehiyle Sokrates. Onları öğrenerek, zihnini onlar gibi düşünecek şekilde biçimlemeye çabalayarak geçirdiğin yıllar. Son zamanlarda söyledikleri her şey anlamsız veya en azından alakasız geliyor. Hiç yeni doğmuş bir bebeğin yüzüne bakıp da dünyanın sarsılıp dağıldığını hissedip hissetmediklerini merak ediyorsun şimdi; bir

* Roma askerlerini Hıristiyanlaştırdığı için kazığa bağlanıp onlarca okla öldürüldüğüne inanılan aziz. (e.n.)

çocuğun büyümesini izleyip de zamanın paniğini hissedip hissetmediklerini. Hareket imkânsız değildir: Aslında tam tersidir. Hayat onu yakalama girişimleri süresince dolu dizgin akar, sonra aniden aralanıp insana bir sonraki dünyayı gösterir ve sonrakini, sonraki sonu gelmez değişimi.

Sen yeraltındaki otoparkta uyuyan çocuklarla otururken kocan çantaları yukarı taşıyıp ısıtmayı açıyor ve oğlunuzun rüzgâr alan pencerenin altındaki yatağı için sıcak su torbası hazırlıyor. Günlerimiz bu banal ve sonsuz hizmetlerin, bu adanmışlıkların etrafında dönüp duruyor, ayaklarımızın altından akıp geçiyor; sevgimizin ölçüsü.

Kocan dönünce bebek koltuğunu ve son çantayı alıyor, sen de oğlunun kemerini çözüp onu kucağına alıyorsun, onun o şaşırtıcı ağırlığı, kollarını boynuna hafifçe dolaması, bacakları belini sarması; mırıl mırıl bir şeyler söyleyip burnuyla eşelene eşelene iyice sokuluyor. İmkânsız görünüyor, *buradasın işte,* dört kişilik bir ailede çocuklu bir annesin. Olduğun veya olmayı hayal ettiğin bütün o insanlar. Tanıdığın, sevdiğin ve sevmekte olduğun bütün o insanlar. Hayatında bu haline hayretle bakabilecek dönemlerin oldu; hayran olup Evet, kabul ediyorum, evet, diyebileceğin başka dönemlerin de.

Alçak tavanı, titrek ışıkları ve rutubet kokusuyla otoparkı geride bırakıp dört beş katı ağır ağır, her katta duraklayarak çıkıyorsunuz. Sonra daireye giriyorsunuz, radyatörlerin tıkırtısı, tereddütlü boruların zangırtısı duyuluyor; uyuklayan oğlunu yürüterek tuvalete götürüyorsun, o homurdana homurdana nişan alırken kalçasından tutuyorsun. Kazağının düğmelerini çözüyorsun, deliği fazla dar olan son tahta düğme uğraştırıyor. Bu kazağı annen ördü, yünü Lower Newtownards Caddesi'nde seçilip alındı, düğmeleri çocukken bayıldığın o düğme kutusundan;

parmaklarını serin, kaygan düğme yığınından geçirir, tek birini seçer ve elini yumruk yapıp sıkı sıkı avcunda tutardın. Şimdi düşünüyorsun da bir tür büyü bu, sevilen birine giysi örmek; onu güvende tutmak için atılan her bir ilmik. Kazak hâlâ oğlanın sıcaklığıyla ağır, onu katlayıp bir sandalyeye koyuyorsun, oğlana son bir kez daha sarılıp yatağına yatırıyorsun. Bu benim yatağım mı anne? *Şşş*, evet, öyle. Güzel, bir daha hiç ama hiç başka yere gitmeyelim, söz ver bana anne, gitmeyeceğimize söz verir misin? *Şşş*, seni seviyorum, her şey yolunda, her şey iyi olacak, seni seviyorum, *şşş*, demekten başka ne cevap verebilirsin ki.

Bebek uyandı, ağlıyor şimdi, kocan da altını değiştirip *şşş*'lerle, şarkılarla, alt değiştirme matının üstündeki dönenceyi çevirerek onu sakinleştirmeye çalışıyor ama ağlayışının perdesi yükseliyor ve tek istediği sensin. Bu külfet, bu ayrıcalık. Onu yatağına götürüyorsun, memene yapışıp çaresizlik içinde emiyor ve sonunda gevşeyip ağzı açık halde uyuyakalıyor. Onu göğsüne yatırıyorsun, yeni doğduğunda da kalbinin sesini duyabilsin diye böyle tutardın onu. Bu şekilde kucaklanamayacak kadar büyüyor artık. Seninkine bastıran göğüs kafesinin her nefesle dışa doğru yükselişini hissedebiliyorsun. Onların ağırlıklarını hiç unutmayacağını sanıyorsun ama unutuyorsun sonra ve başka birinin yeni doğmuş bebeği korkutucu derecede zayıf, kırılgan geliyor, aklından bile geçirmemeye çalışsan da, sanki henüz dünyaya tutunamamışlar gibi. Taze bir aile olarak kocanla birlikte kasabaya yaptığınız ilk yolculukta, bir asansörde sepetinde duran bebeğinizin mükemmel ebadına kıyasla bebek arabalarında yaşlarına göre fazla iri duran iki tombul bebeği görünce gülmenizi zor tutabilmiştiniz.

Bu hatırayı kocana mesaj atacaktın ama telefonunu arabada, yolcu koltuğu tarafındaki kapının bölmesinde bıraktığını fark

ediyorsun. Az kalsın bunu da mesaj atıyorsun; telefonunu orada unuttun, acaba...

Bunun yerine gözlerini kapayıp onun yan odadan gelen sesini dinliyorsun, oğlunuza şarkı söylüyor, oğlunun bayıldığı şarkılar, ejderhalar ve çiçekler ve büyük sarkaçlı saatler; hepsi de nihayetinde kaybı anlatıyor, belki bu şarkıları söyleme sebebiniz de bu: Yanında olmayacağınız zamanı benimsetmek, ona hazırlamak için söylüyorsunuz bunları ve oğlunuz onu ne kadar sevdiğinizi, bunun gündelik yükünü ve mutluluğunu hiç bilmeyecek. Baykuşu hatırlıyor musun?

Vadiler bir ömür mesafesinde sanki. Daha bu sabah kış yağmuruyla taşan gölcükleri, henüz yapraklarının hayalini bile kurmaya başlamamış çıplak ağaçları görmek için bayırı tırmanışınız. Kuzenlerine yetişmek için cesur bir girişimde bulunduktan sonra kucakta taşınmak isteyen oğlun. Önümüzdeki yaz yine gelin, dediler, gelin de tepede piknik yapalım. Bir an oğlunu görüyorsun, bacakları kararmış, saçları sapsarı, neşeyle yanından ayrılıp koşa koşa tepeye tırmanıyor. Belki o zaman bebek de yürümeye başlamış olur.

Göğsünde onun sıcak kütlesi. Keats'in o dizeleri geliyor aklına, perperişan bir A-düzeyi ders kitabının en sonundaki sone, aynı zamanda belki de yazdığı son şiir. Tatlı sevdiğimin yumuşak göğsüne yaslamışım başımı ebediyen. Hayır: Tam böyle değildi ama şu an kontrol edemezsin, o yüzden boş veriyorsun. Tabiatın uykusuz münzevisi. Şiirin volta yaptığı yeri hatırlıyorsun. Peki ya sonsuzluk sonu gelmeyen zaman değil de zamanın dışında olmak demekse? Sonsuzluğun perspektifinden bakılınca, zaman kendi yüzey gerilimiyle bir arada tutulan bir damlacıksa, olmuş ve olacak her şey eşzamanlı gerçekleşiyorsa ve çoktan bittiyse?

Ardından bedeninde ve zihninde sadece kısacık bir an titreşen çocukları düşünüyorsun; hiç görmediğin, hiç öpmediğin, hiç sarılmadığın; yine de dipsiz derinliklerin bir yerinde ve sevgi mesafesinde tuttuğun.

Yaşanmamış hayatlar; ama silinmemiş sevgileri.

Bu hayatta neyin en kutsal olduğunu seçme şansına sahibiz ve seçimimizin arkasında durmak için elimizden geleni yapmalıyız.

Dağlara ve fundalıklara düşmüş kar.

Bebeğin soluk alıp verişi. Bu. Bu. Bu.

Yakınlıklar

i

Hayal et. Bir havalimanındayım, abinle bir yere gidiyoruz - ya da gitmeye çalışıyoruz; nedense uçuşlar gecikmiş, her yer kaos. Abin senin abin değil henüz, veya hiçbir somut manada sen *sen* değilsin henüz, gerçi bazen, uyurken ya da uyanmadan bir an önce zihnimin kıyısında bir yerlerde ben seni şöyle bir görür gibi oluyorum. Az önce hoparlörden uçağımızın yolcu almakta olduğu duyuruldu, bir servis otobüsü yolculuğu ve on beş dakikalık yürümeyle varılan bir kapıdan. Abin öğle uykusu uyumadı, ben de yemek yemedim; kıpırdanıp ağlayan abini bir kolumla kalçamın üstünde tutmaya çalışırken, çantalarımızla tehlikeli bir dengede duran bebek arabasını iterek sandviç tezgâhının önündeki kuyruğu aşmaya çalışıyorum. Nihayet sıramız geliyor ve kasiyer beni çağırıyor. O tam hangi kahveden istediğimi sorarken, bronzlaşmış, takım elbiseli, kol düğmeleri ve pahalı bir saat takan bir işinsanı öne çıkıp, Sıra apaçık bendeydi ve siz doğruca önüme geçtiniz, diyor.

Geçmemiştim -belki geçmiştim ama tam olarak niyetim bu değildi- ve kasiyerin suratındaki küçümseyen ifadenin de teşvikiyle, bir ben-bilirimcilik patlaması yaşayarak adama döndüm, şöyle bir tirat döktürmeye başladım: Sıra onun olsa bile, ben kasten onun önüne geçmiş olsam bile, onun uçağı da tıpkı benimki gibi şu an yolcu alıyor olsa bile, belki azıcık merhametin

onu nerelere getirebileceğini görmesi gerekirdi, çünkü kendini şüphesiz ne kadar haklı bulursa bulsun, başkalarının kafasında ya da kalbinde neler olduğunu asla bilemezdiniz ve sizin davranışınız o insanlar için yapıcı ya da yıkıcı olabilirdi, en azından o günlüğüne. Deneyin, diye parladım, sadece biraz merhamet göstermeyi deneyin de sizi hayatta nerelere getireceğini görün.

Bu noktada şunu söylemeliyim ki söz konusu olay seni ya da sen olacağını düşündüğümüz bebeği kaybettikten iki gün sonra olmuştu. Beklediğimizden çok daha küçük bir hücre topağıydın, sıfır kalp atışı, ameliyathanede geçen en fazla yirmi dakika ve öğle yemeği saatinde evdeydik. Ama işte yine de.

İşinsanı kol düğmelerini çekiştirdi, göğsünü şişirdi, alaylı alaylı sırıttı. Hayatım gayet yolunda, teşekkürler, deyince kendimi tutamadım: Manevi hayatınızdan bahsediyorum, diye parladım ve o an için muhteşem bir histi.

Beş dakika sonra düşündüm: Ah.

Ya o kuyrukta, o gün, gecikmiş, öfkeli ve yastan canım acır halde bulunmam *benim* başkalarına merhamet gösterme şansımdıysa?

Çünkü öyleydi elbette ve çuvallamıştım.

Peki ya bundan da fazlası varsa? Ya bütün hayatım, yaptığım ve olduğum her şey, gittiğim yerler, tanıdığım insanlar bu noktaya taşımışsa beni: İçinde dönüşüm olasılığı taşıyan bu görünüşte alelade, önemsiz âna? Bense aksine haklı taraf olmanın hissettirdiği üstünlükle gururlandım. O andan ve o günden sonra neredeyse her gün kendime, ezeli düşmanlardan gelip geçici rakiplere dek en hoşlanmadığımız insanlar aslında bizi en çok seven, bizi o kadar çok seven ki öfkemize, aşağılamamıza, kibrimize katlananlarsa ya, diye sorup durdum. Hazır olduğumuzda, gardımızı almış ve tedbirli olduğumuzda sınanma

sıramızın geleceğini sanırız ama öyle olmaz: Habersizce, hiç beklenmedik zamanlarda, kılık değiştirmiş olarak, en sıradan anlarda karşımıza çıkar sınavlar.

Sana ilk anlatacağım şey bu olurdu.

ii

İnsanlar yeraltı duvarlarına aşı boyası sürüyor. Taşın üstüne açık avuçlarını yerleştirip üstüne pigment üfleyerek duvarda ellerinin izini bırakıyorlar. Rengeyiği boynuzundan üç ses çıkaran bir boru yapıyorlar. Mağaradan dudaklarına, bileklerine, alınlarına boya bulaşmış halde ayrılıyor, bazen vakur bazen kahkahalarla ışığa çıkıyorlar. Bu gün, bu an, buradaydık: Bizler. Bu bir avuç nota, duyulamaz olduktan çok sonra bile titreşmeye devam ediyor, dışarıdaki havanın örüntüsü sonsuza dek değişiyor.

Bir sıcak hava dalgasının pençesinde doğdun. Bütün İngiltere'de, İrlanda'da da güneşten kavrulmuş toprak sırlarını ifşa etti: Demir Çağı'ndan kalma bir kalenin ana hatları, Viktoryen dönemden eski bir bahçenin izleri; bir ortaçağ kalesi ve bir II. Dünya Savaşı uçak pisti. Arazilerde görülen bu yara izlerini radyoda açıkladılar: Mahsul izleri diyorlardı bunlara, eskiden surların bulunduğu yerlerdeki su yollarından bitkiler su ve besin çekince ortaya çıkıyorlar. Zamanın, yaraları iyileştirmediğini de okudum - iyileştirse de aynı zamanda onları yeniden açabiliyor. C vitamini eksikliği bedendeki kolajen depolarının tükenmesi anlamına geliyor ve eski yaralar ortaya çıkıp yeniden açılıyor. Denizde iskorbütün pençesindeki denizciler yeniden ortaya çıkmış eski yaralardan ve geçti bitti sanılan çocukluk yaralanmalarından ölürken buluyorlar kendilerini. Abin yanımda uyurken yatağa uzanıyorum, göğsünün kalkıp inişi, kızarmış nemli

yanakları, radyodan yayılan mırıltı, bunu düşünüyorum, bilinmeyen ve bilinen şeyleri.

Haftalar geçtikçe ve sular çekildikçe, bilim insanları bir nehir ağzı kıyısında tarihi yedi yüz elli bin yıl önceye dayanan ayak izleri keşfetti. İmkânsız görünse de bundan bir kadının o yönde yürüdüğünü çıkardılar, yaklaşık yirmi yaşlarında ve bir buçuk metre boyunda sağlıklı bir kadın. Yaşları iki ile sekiz arasında değişen üç veya muhtemelen dört çocuk da onunla birlikte yürümüştü; bir noktada büyük ihtimalle kadın en küçük olanı kucağında taşımıştı. Islak çamurun üstünde, hafif tuzlu suyun içinden geçerek serin, yumuşak yazları ve sert kışlarıyla bugünkü İngiltere'nin doğusundan ziyade günümüz İsveç'ine daha benzer bir iklimde, kabuklu deniz hayvanları ve yenebilir bitkiler arayarak kuzeye doğru yürümüşlerdi. Yürüdükleri nehir vadisinde bol tüylü mamutlar, hipopotamlar ve proto-gergedanlar otluyor olmalıydı. Onlar önce topukları, sonra da parmakları çamura batarak yürürlerken dalgaların, kumun, tortullaşmanın garip bir rastlantısı ayak izlerini bunca yüzyıl, bin yıl korumuştu, ta ki kısa bir an göründükleri ve bu görünme eylemiyle kayboldukları yaza dek.

İkinci şey de bu.

iii

Üçüncüsü şu ki son zamanlarda Winnicott'u yeniden okuyorum: Duymaya ihtiyacımız olduğunda her yerde karşımıza çıkan bazı şeyler gibi, onun *yeterince-iyi* annesi de her yerde. *Sırf bir bebeğin annesi olman dolayısıyla yaptıkların ve bildiklerin,* diyor hayali genç annesine, *öğrenmeyle bildiklerinden, İngiltere'nin doğu kıyısıyla batı kıyısı kadar uzak birbirine. Bunu ne kadar vurgulasam az. Raşitizmi önleyen vitaminleri keşfeden profesörün gerçekten sana öğretecek bir şeyleri olması gibi, senin*

de gerçekten ona öğretebileceğin, doğal yolla edinilmiş başka türlü bilgilerin var. Biliyoruz, diyorum kendi kendime. Bildiğimizi unutuyoruz bazen veya bildiğimizden kuşku duyuyoruz ama gerçekte biliyoruz.

Öğrenmemiz gereken çok şey var, sen de bana öğretmek için buradasın, birlikte öğreneceğiz.

Ama içimizin derinliklerinde bir yerde biliyoruz.

Sevgiyi çok az anlıyoruz ve korkunun araya girmesine izin veriyoruz: Beceremeyeceğimiz veya hazır olmadığımız ya da her şeyi batıracağımız korkusunun. İyi sevemeyeceğimiz ya da belki yeterince sevemeyeceğimiz korkusunun. Seni bedenimin içinde büyütürken, zihnimin içinde de büyütüyordum; bu ikinci iş de az önemli değildir; bir içe dönüş, bir tür gece ibadeti; senin bir varlığa dönüşmeni hayal etmenin karanlık sanatı. Doğunca bütün beklentileri altüst ettin elbette; kendini açık etmedin; sadece *var oldun*, o yüzden, ilk saatler ve ilk birkaç gün panik raddesine varmış bir tür kafa karışıklığı içinde babana söyleyebildiğim tek şey seni tanımadığımdı. Ta ki bir şeyler değişene değin; önce sezdirmeden, sonra bir anda, sen, sen olmuştun.

iv

Cebelleştiğim şeyleri sana anlamlı gelebilecek, hatta işine yarayabilecek şekilde anlatabilseydim keşke. Ama verdiğimiz en önemli savaşları dillendirmek neredeyse imkânsız; hem senin de aşman gereken kendine özel suların olacak gümbür gümbür üstüne gelen amansız.*

Her günün, her günün her ânının dünyaya korkuyla değil, sevgiyle karşılık verme fırsatı olduğunu günbegün tekrarlıyorum kendime. Korkunun eş ve karşıt bir güç değil de daha çok

* Şair Louis MacNeice'in (1907-1963) *Entirely* adlı şiirine gönderme. (e.n.)

sevgi eksikliği, çarpık ya da yoldan çıkmış bir şeyin belirtisi ya da işareti olduğunu. Ama yanlış seçimler yapmaktan çok korkuyorum. Yanlış şeyi yapmaktan. Senin hayatında bir engel oluşturacağım diye ödüm kopuyor. Kate Chopin'in *Uyanış*'ında Edna Ponteiller'in şöyle dediği yerde sayfanın kenarını işaretliyorum: Çocuklarım için paramı, canımı veririm; ama kendim olmaktan feragat edemem. Kendime bu doğru mu diye sormaya -belki cevaplamak daha doğru bir fiil olur- cesaret edemiyorum.

V

Bu yaz Picasso'ya âşık olan ressam Françoise Gilot'ya kafayı taktım. Tanıştıklarında yirmi bir yaşındaymış, Picasso ise altmış bir; neredeyse on yıl birlikte yaşamışlar, iki çocukları olmuş. Anlatılanlara göre Françoise onu terk eden tek kadın olmuş: Bende takıntı haline dönüşmesinin sebebi de bu, onu terk etmiş olması.

Picasso'yu terk ettikten sonra tartışmalara yol açan bir anı kitabı, bir *succès de scandale* yazdı, üst üste çıkan eleştiriler bu kitabı bir dâhiyle yaşamanın birinci elden, çarpıcı bir anlatımı, onu anlamamız için çok önemli bir kaynak olarak gösterdi ama bana göre kadının kendi otoportresiydi bu kitap; erkeğin nerede bitip kendisinin nerede başladığını anlamaya çalışma yoluydu. Eleştirmenler soluk soluğa kitapta yer alan gösterişli karakterleri sayıp döktü; Giacometti ile Gide, Chagall ile Chaplin, Cocteau, Hemingway, Matisse. Ama okurken benim tek gördüğüm kadın oldu, onun bu insanlara bakışı ve adamı, o dünyayı ardında bırakacağının, bırakması gerekeceğinin gitgide güçlenen farkındalığı.

Bu anı kitabı kısa süre önce yeniden basıldı, bunu kutlamak için de *New York Times*'tan bir gazeteci Gilot ile röportaj yaptı. Kadın tahammülsüz, sivri dilliydi. Neden, diyordu, dönüp ardıma bakayım? Pişmanlık yapmadığınız şeyler için

hissedeceğiniz bir duygudur. Kendinize dürüst olmalısınız, ancak o zaman, eğer vakit varsa, başkalarına da dürüst olabilirsiniz.

Onun iç kapaktaki fotoğrafına bakıyorum: Şimdi doksan yedi yaşında, kafası hafifçe yana eğik ve kendinden son derece emin, pırıl pırıl siyah saçı kaplumbağa kabuğundan bir tokayla yana ayrılmış, dudaklar hafif gülümsüyor, gözler dobra, ışıltılı ve ciddi. Ama resmi dolduran şey elleri. Onları kaldırıp önünde tutmuş, solgun, büyük ve sık damarlı, sol el sağın üstünde, işaretparmağı hafifçe boğazına değiyor. Dikkatli bir poz bu, tek kelimeyle kırılgan bir poz. Ona bakıyorum ve otuzundaki, yirmi birindeki Françoise'ı düşünüyorum. Onu avukat olması beklentisiyle Cambridge'e ve Sorbonne'a gönderen üst-orta sınıftan saygın anne babası. Onu terk ettikten sonra adamın öfkesi sebebiyle babalarını görmekten men edilen çocukları. Birlik olup ona cephe alan arkadaşlar ve eleştirmenler. Halkın velvelesi, hakaretleri ve incitici tacizi. Onun mecburi sertliği: Neden korkayım?

Kızını bebekliğinde beşiğinde uyurken gösteren, uzun uzun baktığım bir tablo var. Picasso tarzı yapıbozumcu formda, çocuğun kolları böğründen çıkıyor ama Picasso'nun kübizmine kıyasla çok daha yumuşak, keskin açılardan yoksun. Çocuğun yüzü mükemmel - neredeyse titreşen gözkapakları, bükülmüş dudakları: Ona bakan genç annenin sevgisini, korkusunu, adanmışlığını görebiliyorsunuz.

Uyurken seni seyrediyor ve kafamın içinde bunu yazıyorum, yaşamında birini veya bir şeyi veya bir yeri, ama en çok da birini terk etmenin gerekeceği bütün o zamanları düşünüyorum. Hayatın ne büyük bir kısmının ayrılma provalarından oluştuğunu düşünüyorum. Françoise'ı düşünüyorum ve Maya Angelou'nun şu sözlerini: İnsanlar size kim olduklarını gösterdiğinde, ilk seferde inanın onlara. Partneri Dora Maar'la bir restorandayken Françoise'ın yanına gidip ona kâsesinden kiraz ikram eden Picasso. Sana söyleyeceğim beşinci şey: Böyle zamanlarda Tanrı yolunu açık etsin.

vi

Şu anda bunları yazdığım odaya çok uzak olmayan bir odada bir adama gözlerini kapamasını söyledim. Gömleğinin düğmelerini açtım, yedisini birden, sonra her bir kol düğmesini çözdüm ve gömleği omuzlarından indirip bıraktım, yere düştü. Pantolonunu açtım, kopçayı ve düğmeyi ve fermuarı, onu da yere bırakıp içinden çıkmasına yardım ettim. O çırılçıplak kalınca elbisemin boyun bağını çözüp içinden çıktım. Adamın kollarını yukarı kaldırdım, elbiseyi başının üstünden geçirip ona giydirdim, akışkan ipek yere düşerken olduğu gibi sessizdi, sonra arkasına geçip kurdele şeritleri boynuna bağladım. Nefesinin, kalbinin hızlandığını kendi kalbimmiş gibi hissedebiliyordum. Ondan birkaç adım uzaklaştım, sonra durdum. Gözlerini aç ve bana doğru yürü, dedim, o da öyle yaptı; ve arzuyla ilgili daha önce anlamadığım bir şeyi anladım.

Bul birini, derim sana, başka kimseye söyleyemeyeceğin her şeyi söyleyebileceğin birini. Bak: İki insanı bir odaya sokup birbirlerine hayal etmiş ya da etmemiş olabilecekleri şeyler yaptırabiliyorum. Zamanı tersine çevirebiliyorum ya da tamamen başka bir yönde akmasını sağlayabiliyorum. Ölüleri geri getirebiliyorum. Ama bu çok fena bir büyücülük, sana miras bırakmam. Altıncı şey de bu. Sanat bir arzu aşırılığıdır sadece, bu kelimeler, fırsatı bulunamamış sevginin ifadesidir.

vii

Ve şimdi de yedinci şey, son şey, hepsinin içinde en sıradan ve yoğun olanı. Sevdiğin insanlara onları sevdiğini söyle. Sonuçta tek kıymetli şey budur; yanımızda götürebildiğimiz tek şey. Durma söyle, hemen, şimdi. O küçük, sıradan, başkalaştıran kelimeleri.

Bunu okuduğunda kaç yaşında olacaksın acaba ve ben sağ olacak mıyım; ve her halükârda bunları sana söylememi, bir yerlere bırakmamı sağlayacak kara büyüyü merak ediyorum - ki bir gün, ihtiyacın olduğunda anlayabilesin

Zamanın sadece bir zaman özeti olduğunu: Her şey ebedidir ve hiçbir şey kaybolmaz

Ruhumuzun bir şekilde hatırladığını ve bize anlatmak için bedenimizin içinde yükseldiğini

Burada olduğumu

Bu mahrem yerin kamusal zorluklara rağmen var edilebildiğini; bir anlamda da onlar sayesinde var edilip güvence altına alınabildiğini

Yakınlıklar (intimacies) kelimesi basılı İngilizcede ilk kez 1641'de kullanıldı, *katafalk, karizma, kulak misafirliği* ile birlikte; *içtapınak, sonsuzluk, iç içe geçmek* ile birlikte; *şölen şarkısı, müsavi, dörtnala, fora* ile birlikte

Sana bu kelimeleri ve bütün kelimeleri veriyorum

Yaşayacağın kelimelerin, seveceğin insanların, gideceğin yerlerin hepsini

Sevmek ki aynı anda hem yakında-tutma hem de serbest bırakma anlamına gelir

Bütün şeyleri, her şeyi, hep birlikte

Şimdi daimadır; bu büyü ile kıldım onu öyle.